

Tisdagen den 28 mars

Kl. 13.00–15.54
18.00–19.49

---

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 23–24 mars

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 23–24 mars*

Anf. 1 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Europeiska rådet möttes alltså i torsdags och i fredags förra veckan, med en rätt blandad dagordning. Som alltid diskuterades Rysslands invasion av Ukraina, som alltid med president Zelenskyj på videolänk – den här gången direkt på ett tåg på väg mot fronten. Därutöver handlade rådet om handel, konkurrenskraft, energi och migration.

Det kan vara värt att nämna att dagarna före det formella rådsmötet också ägnades åt Bryssel – först den stora givarkonferens för de drabbade av jordbävningen i Turkiet och Syrien som Sverige som ordförandeland arrangerade tillsammans med kommissionen, och därefter EU:s möte med social partners, det vill säga de europeiska facken och arbetsgivarorganisationerna, som träffas under varje ordförandeskap.

Vi inledde rådet i torsdags med en lunch med FN:s generalsekreterare António Guterres. Det blev en bra diskussion med fokus på Rysslands krig i Ukraina, förstås, och det globala klimatarbetet, i två ungefär lika stora delar.

FN spelar ju en oerhört viktig roll, inte minst när det gäller det humanitära stödet men även när det gäller fångutväxlingar, kärnkraftssäkerhet och spannmålsexport. Inte minst det senare har uppmärksammats mycket i samband med den korta men dock förlängning av avtalet som åstadkoms häromveckan.

Vi diskuterade även behovet av ett annat europeiskt förhållningssätt till Kina, givet att det kinesisk-ryska mötet gick precis kloss i kloss med Europeiska rådets möte.

Därefter inleddes det formella mötet med att diskutera Ukraina. President Zelenskyj deltog som sagt på länk under en del av diskussionen. Han välkomnade EU:s beslut om det tionde sanktionspaketet, underströk vikten av följsamhet mot beslutade sanktioner och välkomnade det ammunitionsstöd som på inte minst estniskt initiativ och med starkt svenskt stöd kunde beslutas i förra veckan. Han framhöll också värdet av det svenska ordförandeskapets arbete med ansvarsutkrävande, både det strikt juridiska och det som kretsar kring frysta ryska tillgångar.

President Zelenskyj berättade om den nytta som Leopardstridsvagnarna nu gör på slagfältet – även det en bra anledning att vara stolt över det svenska beslutet att ingå i den allians som skapades av Tyskland i första hand.

Det var en bra signal om den EU-enighet som varit så viktig under hela den ryska aggressionen att rådsslutsatserna kunde antas utan att en enda bokstav ändrades – total enighet än en gång.

Det är också värt att nämna att allt fler inser att detta kan komma att bli ett mycket långt krig. För de västliga demokratierna är det lika viktigt som för Ukraina att Ryssland inte får vinna kriget. Mycket talar för att det för Kina är lika viktigt att Ryssland inte förlorar kriget.

Efter Ukraina gick vi vidare till handels- och konkurrenskraftsfrågorna. Här handlar det om starka svenska profilfrågor i EU sedan lång tid tillbaka. Ända sedan vi blev medlemmar 1995 har Sverige drivit på för en öppen och fri handel och en välfungerande och allt bredare inre marknad med allt vad det innebär av inre marknad för tjänster och digital inre marknad, men också för strikta konkurrensregler och så lite regelkrångel på europeisk nivå som möjligt – konkurrenskraft, helt enkelt.

Vi har gjort det därför att vi vet att stark europeisk tillväxt och konkurrenskraft är grundläggande för Europas framtid, för vår gemensamma ekonomi, för europeisk säkerhet och för europeiskt inflytande i världen, men också för att allt detta är riktigt bra för en liten, öppen ekonomi som den svenska.

Under nästan ett decennium nu har EU-samarbetet till stor del präglats av akut krishantering – finanskris och eurokris via flyktingkris över till pandemins alla kriser och in i den kris som Ryssland skapade med invasionen av Ukraina. Denna förmåga till akut krishantering är uppenbart viktig. Jag tror att många tycker att EU har klarat detta bättre än vad man kunde ha misstänkt, både i pandemin och under det nuvarande kriget.

Vårt budskap från det svenska ordförandeskapets sida har dock varit att EU inte får släppa blicken på den långa sikten. Vi måste kunna ha två tankar i huvudet samtidigt. Vi måste kunna göra två saker samtidigt – både agera krislösare och krishanterare och lösa riktigt långsiktiga problem som kräver långsiktiga reformer.

Därför var det första som den nya regeringen gjorde att peka ut just konkurrenskraft som en tydlig svensk europeisk prioritering. En tydlig och långsiktig agenda för Europas konkurrenskraft har sedan dess varit en av huvudprioriteringarna som vi har tagit med oss till varje samtal i EU-sammanhang.

Under de här tre första månaderna har vi lyft frågan om och om igen – med kommissionen, med Ursula von der Leyen, förstås, med rådets ordförande Charles Michel, med Frankrikes president Emmanuel Macron och med Tysklands förbundskansler Olaf Scholz. Jag tog också upp den när jag gästföreläste i Berlin på Hertie School i mitten av månaden. Konkurrenskraft får inte glömmas bort.

Detta är både enkelt och svårt. Det är enkelt eftersom ingen är emot. Ingen säger sig vara emot ökad europeisk konkurrenskraft. Ingen förnekar att Europas företag har halkat efter amerikanska och asiatiska. Ingen förnekar att den europeiska konkurrenskraften, framför allt i tech- och clean-techsektorer, halkar efter. Ingen förnekar detta, och det är trots allt en bra början.

Men det är också svårt eftersom det är långsiktigt. Det kräver avregleringar och avbyråkratiseringar, och det strider ibland mot en del medlemsstaters vilja att i praktiken skydda det egna landets industrisektorer.

Nu har vi fått ett genombrott. Med utgångspunkt i kommissionens meddelande om konkurrenskraft gav Europeiska rådet vägledning för att gå vidare i sju olika spår.

- Att fortsätta utveckla inre marknaden, inte minst för tjänster.
- Regelförenklingar som kortare tillståndsprocesser på EU-nivå och färre rapporteringskrav. Detta är helt avgörande eftersom närmare hälften av all sådan lagstiftning kommer just från EU och läggs ovanpå de nationella.
- Större satsningar på forskning och utveckling.
- Att nå treprocentmålet och därefter komma längre än så.
- En bättre fungerande europeisk kapitalmarknad för ökade privata investeringar.
- Att säkerställa arbetskraft som möter arbetsmarknadens behov, liksom högre kvinnligt arbetskraftsdeltagande i rätt många länder.
- Sist men inte minst att nu driva på EU:s handelsagenda och slutföra de frihandelsavtal som är påbörjade och långt gångna.

Jag tycker att det är en framgång för Sverige att vi har satt strålkastarljuset på helt avgörande områden för Europas och Sveriges konkurrenskraft.

Krishanteringen får nu sällskap av riktigt långsiktigt viktiga frågor. Till exempel hade hela den inre marknaden aldrig kunnat skapas i Europa utan just förmågan till långsiktighet.

Herr talman! Energifrågorna berördes också under konkurrenskraftsdiskussionen. Flera medlemsstater lyfte fram kärnkraftens betydelse för att klara den gröna omställningen. Detta är, som vi vet, kontroversiellt i en del medlemsstater.

Sveriges hållning är solklar. Vi behöver all fossilfri elproduktion för att klara omställningen. Varje land avgör själv sin egen energimix. Men den gemensamma uppgiften, att bli fossilfri och klara både klimatet och säkerhetspolitiken, gör att kärnkraften behöver räknas in i den viktiga energiomställningen. Inte helt förvånande var Frankrike drivande i den frågan. Sverige höll naturligtvis med.

Det pågår också ett arbete med att se över EU:s samlade elmarknad. Därför är det bra att kommissionen har lagt ett förslag på bordet. Det diskuteras i dag mellan energiministrarna på TTE-rådet, varefter detaljerade förhandlingar tas vidare av det svenska ordförandeskapet under de kommande månaderna.

Frågan är inte helt enkel, vilket jag tror att de flesta förstår. Olika länder har helt olika energiberoenden och ser helt olika risker vid stora förändringar. Sverige jobbar hårt för lösningar som ska begränsa gaspristoppornas påverkan på elpriset i den del det är gasgenererad el som konsumeras.

Herr talman! Förbud mot förbränningsmotorer till 2035 var inte en del av agendan på Europeiska rådet, vilket jag sa i EU-nämnden förra veckan. Men eftersom det har väckt många frågor är det bra att ta upp frågan här i dag och att påpeka att den löstes i lördags. Som ordförandeland har vi på olika sätt och på olika nivåer agerat för en sådan lösning, det vill säga att

kommissionen och den tyska regeringen skulle hitta en lämplig kompromiss inom ramen för det preliminära ställningstagande som redan fanns.

Jag tog upp det med Olaf Scholz under mitt besök i Berlin inför Europeiska rådet och med Ursula von der Leyen i början av veckan. Att en lösning nu har nåtts är ett viktigt steg framåt och något som den svenska regeringen har drivit på för.

Herr talman! Vi börjar närma oss slutet. Som jag berättade i EU-nämnden förra veckan är min roll som regeringschef för ordförandelandet också att vid bordet redogöra för hur rådsarbetet fortskrider. Den fördjupade informationen om och uppföljningen av migrationsfrågorna efter toppmötet i februari kommer att ske brevledes. Men enigheten om en stramare migrationspolitik var på Europeiska rådet än en gång mycket stor.

Många länder befinner sig just nu i situationer som liknar det vi i Sverige och inte minst Tyskland upplevde 2015. Vi pratar om länder som Österrike, Belgien och Nederländerna. Även Danmark är tydligt drivande för en gemensam europeisk migrationspolitik där Europa håller gränsen, i den bemärkelsen att vi kan kontrollera den irreguljära invandringen in i Europa.

Det handlar om ett stort och oreglerat inflöde. I de allra flesta fall saknas asylskäl. Tillsammans med bristande återvändande och återtagandevilja i ursprungsländerna leder det till en ohållbar situation i flera länder. Den bilden bekräftades av Belgiens premiärminister Alexander De Croo, som jag träffade bilateralt dagen före toppmötet.

Detta möte var inte ett beslutstillfälle. Migrationsfrågorna ska upp på dagordningen igen vid mötet i juni. Med tanke på hur det ser ut bedömer jag att de kommer att återkomma också på mötena under hösten.

På fredagen möttes slutligen eurotoppmötet i inkluderande format, som det heter på Brysselsvenska. Det betyder att även vi som inte är med i euron deltar i samtalen. Vid mötet redogjorde Europeiska centralbankens ordförande Christine Lagarde, i en mycket intressant genomgång, för det ekonomiska läget i Europa. Hon fokuserade förstås ganska mycket på den senaste tidens finansiella oro med krisande banker i bland annat USA och Schweiz.

Christine Lagarde beskrev EU:s banksektor som betydligt mer motståndskraftig än den amerikanska, bland annat på grund av högre kapitaltäckningskrav och tack vare att väldigt många fler europeiska banker än amerikanska har genomfört det så kallade Basel III-regelverket. Lagarde uppmanade till att så snart som möjligt besluta om en uppdaterad stabilitets- och tillväxtpakt samt att prioritera arbetet med en kapitalmarknadsunion, en bankunion och värdet av mycket stabila och hållfasta statsfinanser.

Herr talman! Med det avslutar jag åtterrapporten från mötet i förra veckan.

Anf. 2 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern.

Som statsministern har redogjort för var det många viktiga frågor, inte minst stödet till Ukraina, som avhandlades på toppmötet med EU:s ledare. Men den stora snackisen före, efter och under toppmötet var som sagt en helt annan fråga: EU:s beslut att fasa ut förbränningsmotorer för nya personbilar till 2035.

EU-kommissionen har nu tagit fram en ny överenskommelse som kommer att urvattna den som redan var färdigförhandlad. Den nya överenskommelsen går också på tvärs med vad svensk bilindustri har ställt in sig på, och den är sämre för svenska jobb och för klimatet.

Även om en kompromiss kan vara bättre än inget vill jag fråga hur statsministern ser på förslaget till ny överenskommelse. Det vore också intressant att få veta hur och hur långt statsministern drev den ursprungliga svenska linjen.

Så sent som i onsdags i förra veckan ville statsministern gömma sig bakom att frågan inte ens fanns på dagordningen och ville inte berätta hur Sverige agerar. När vi har ställt frågor har man hittills hänvisat helt och hållet till EU-kommissionen.

Nu ger statsministern en lite annan bild från talarstolen. Det skulle vara intressant att få veta hur långt Sverige drev den svenska linjen, som var bättre för klimatet, bättre för svenska jobb och bättre för svensk bilindustri.

Ifall ordförandeskapet har varit inblandat i kompromissen, kan man då inte bära en viss oro för att det svenska ordförandeskapet öppnar för en ordning för förhandlande inom EU där de stora länderna får säga nej när som helst och de andra länderna bara ska foga sig och gå med på sådant som faktiskt är sämre än det ursprungliga, förhandlade förslaget? Hur kommer det att påverka EU-samarbetet?

Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag vet inte exakt hur tyska socialdemokrater eller liberaler har tänkt när de har drivit den tyska linjen i frågan. Möjligen kan partisamarbete lösa den frågan på ett enklare sätt.

Det vi vet är att Tyskland inkom sent med synpunkter på exakt hur kommissionen återkopplade när det gällde den ursprungliga kompromissen. Som många här men kanske inte alla vet gäller det en övergång till helt utsläppsfria nya bilar. För de allra flesta av oss betyder det elbilar. Men det fanns också en beskrivning som sa att ifall det var förbränningsmotorer skulle de vara helt utan utsläpp, e-bränslen. Det var den ursprungliga överenskommelsen. Det var inget nytt över huvud taget.

Tyskland var inte nöjda med hur EU-kommissionen, med Timmermans i spetsen, återkopplade hur kommissionen tänkte arbeta med den kompromissen. I ett sent skede sa Tyskland då att de inte kunde ställa upp bakom detta. Det var ett rent tyskt beslut. Återigen – jag vet inte exakt hur de tänkte i frågan. Men formellt sett har de naturligtvis rätt att göra på det sättet.

Det svenska ordförandeskapet sa, som många länder, att det är olyckligt om man mycket sent i processen, om än formellt sett korrekt, kommer med invändningar. Andra tyckte nog att kommissionen sannolikt hade uttryckt sig på ett sådant sätt att det kunde väcka misstänksamhet i Tyskland om kommissionens vilja att fullt ut stå upp för hela kompromissen. Det vet jag inte.

Det svenska ordförandeskapet underströk vikten av att kommissionen och Tyskland skulle enas, så att det inte skulle gå tillbaka till nya, grundläggande överenskommelser och äventyra själva grundidén att alla nya bilar från 2035 ska vara elbilar eller helt utsläppsfria. Det lyckades kommissionen och Tyskland med.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! En kompromiss är ju bättre än inget, men jag noterade inget svar på hur Sverige har drivit den ursprungliga svenska linjen och inte heller hur statsministern ser på hur det här förfarandet kommer att påverka det framtida EU-samarbetet och svenska intressen.

När det gäller vem som förhandlar och inte är det ju dessvärre regeringen som är ordförande i Europeiska rådet och Ulf Kristersson som är statsminister, men om Ulf Kristersson vill att jag eller vi ska förhandla med Tyskland fortsättningsvis – gärna för mig!

En annan viktig fråga som var uppe på dagordningen var energifrågan. Det finns förslag nu där viktiga delar saknas för Sveriges del. Vi måste kunna frikoppla gasen, och vi måste använda intäktstaket så att det kan förlängas. Vi måste också se till att använda flaskhalsintäkterna för att kompensera hushållen. Allt detta kräver EU-beslut.

Min fråga till statsministern är hur den svenska regeringen, som nu står bakom de rådsslutsatser som antagits, kommer att agera för att förändra energimarknaden för att göra skillnad till det bättre för svenska elkunder.

Anf. 5 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först och främst, bara så att det inte råder några missförstånd: Sverige står bakom den ursprungliga överenskommelsen. Den står alla bakom. Det fanns inget utrymme för något annat. Det krävdes förtydliganden från kommissionen om vad de menade med att återkoppla också förbränningsmotorer helt utan utsläpp. Det var vad det handlade om. Inte något större och inte något mindre. Men att komma i mål var avgörande, för annars skulle det inte ha blivit något beslut över huvud taget.

Den förra regeringen, herr talman, vållade ju stor skada i Sverige genom att låtsas som att de kunde utlokalisera svensk energipolitik till EU och halvera svenska elpriser eller någonting i den storleken. Det var ett löfte taget helt ur luften. Sådant jobbar inte vi med. Vi slår i stället vakt om den svenska kärnkraften, även på EU-nivå, och medverkar till en elmarknadsdesign där upp- och nedgångar i gasprissättningen inte ska få alltför stort genomslag. Det håller också kommissionen på med just nu.

Anf. 6 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr talman! Tack så mycket, statsministern, för ännu en intressant återrapport!

Jag vill fördjupa mig lite grann i det ämne som nämndes lite snabbt alldeles nyss, nämligen Kina. Förra veckan, tisdagen den 21 mars, möttes Vladimir Putin och Xi Jinping i Moskva. Faktum är dock att dessa två presidenter har träffats över 40 gånger det senaste decenniet. Det är naturligtvis särskilt bekymmersamt i dessa tider, för av allt att döma var det inte direkt någon uppläxning eller något allvarssamtal som Kina kom med. På video hör man ett kryptiskt adjö från Xi Jinping med orden: Det råder förändringar – förändringar som inte skådats på över hundra år, och vi är de som driver dessa tillsammans.

Detta, kombinerat med fullt tänkbara vapenaffärer med Ryssland och faktiska förslag om att lätta på de rådande sanktionerna, visar att Vladimir Putin och Xi Jinping inte bara har gemensamma fritidsintressen – deras politiska ambitioner är uppenbarligen inte heller helt utan likhet. Därför är

det inte överraskande att Kina som ämne inte undkom rådsmötet som ägde rum bara några dagar senare.

Lettlands premiärminister beskrev Xi Jinpings möte med Vladimir Putin som ögonöppnande för Europa. Spaniens premiärminister meddelade att han kommer att flyga till Beijing den här veckan mot bakgrund av den utveckling man ser mellan Kina och Ryssland. Som jag förstod det uttryckte även statsministern viss oro över att Kina kan bistå Ryssland med krigsmateriel.

Min fråga blir därför vilka slutsatser man kan dra gällande utvecklingen av EU:s attityd till Kina, mer specifikt mot bakgrund av den senaste tidens händelser.

Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är en stor, viktig och väldigt komplex fråga. Den är värd ett eget seminarium. Nu har vi 1 minut och 55 sekunder på oss.

Av det här mötet ska man inte dra för stora slutsatser. Man vet fortfarande för lite. Kina har en så kallad fredsplan som nog ingen betraktar som en fredsplan. Sedan kan man värdera uppfattningar om territoriell integritet antingen som en hoppingivande eller skräckinjagande slutsats. Att de här båda länderna samarbetar en del är alldeles uppenbart. I vilken grad de också gör det militärt är höljt i visst dunkel, även om USA återkommande beskriver att de misstänker att det levereras vapen.

Det man väl kan säga är att det varit en ögonöppnare för EU:s länder de senaste åren att Kina går i en riktning som är problematisk. Den gamla strategin säger att vi på vissa områden – till exempel klimatet – kan samarbeta, men att vi på andra områden – till exempel teknologikutveckling – är konkurrenter och på ytterligare andra områden systemrivaler, där vi tänker och tycker helt olika om hur världen bör vara beskaffad. Jag vill drista mig till att säga att det sistnämnda blir allt tyngre. Ryssland och Kina förenas nu i en syn på världen som uppdelad i intressesfärer där länder i praktiken ska lyda under deras uppfattning om hur grannskapet ska se ut. Allt det här är mycket problematiskt.

Jag vågar inte dra några långtgående slutsatser just nu. Som jag sa i min inledning finns det nog inget som talar för att Kina i grund och botten är speciellt förtjust i det här kriget. Kina vill ha rätt lite inblandning från andra länder över huvud taget, även där andra länder bör vara inblandade för att slåss för demokrati. Samtidigt ser vi ingenting som talar för att Kina vill att Ryssland helt enkelt ska förlora, lämna och låta Ukraina självt välja sin väg framåt. Jag tror att juryn fortfarande är ute, men vi har starka skäl att vara bekymrade över Kina. Det är uppenbart.

Anf. 8 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret! Det var mycket intressanta reflektioner.

Mot bakgrund av det som nyss sades om att Rysslands krig mot Ukraina eventuellt kan vara ett referensprojekt för Kina och om att Kina går i en problematisk riktning – finns det några konkreta åtgärder som kan ha diskuterats, såsom planer på minskat beroende av kinesiska råvaror eller möjligtvis tvärtom, att man vill gå närmare Kina, för att undvika en fortsatt negativ utveckling? Oavsett hur det är kommer det sannerligen att finnas anledning att återkomma till ämnet.

Prot. 2022/23:82
28 mars

-----
*Åtterrapporering från
Europeiska rådets
möte den 23–24 mars*

Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Ja, absolut – utan en sekunds tvekan. Det här är en central del när det gäller både den kritiska råmaterialakten, som jag tror att den heter på svenska, – jag tror att kammaren vet vad jag menar – och det amerikanska initiativet Inflation Reduction Act. Det handlar om att göra sig mindre beroende av Kina som leverantör av helt centrala teknologier och råvaror.

Detta gäller i Europa också, i mycket hög grad. Det är även själva andemeningen i det som Sverige nu äntligen inför – bättre sent än aldrig – nämligen investeringsscreeningar där man tittar på vilka investeringar i känslig infrastruktur eller i företag som kan påverka nationella säkerhetsintressen som vi helt enkelt ska acceptera. Där får vi nu äntligen på plats ett regelverk också i Sverige, precis som i många andra europeiska länder.

Anf. 10 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för redogörelsen! Det är bra att rådet fortsätter att diskutera Ukraina, både hur detta folkrättsvidriga krig ska kunna stoppas och hur hjälp till Ukrainas återuppbyggnad ska se ut och finansieras.

Men i rådsslutsatserna står det en mening om att rådet i starkast möjliga ordalag fördömer sexuellt och könsrelaterat våld, och jag skulle vilja att statsministern utvecklar detta. Det är en viktig mening, men vad innebär den egentligen? Ord hjälper ju inte. Vad innebär detta för de kvinnor som blir våldtagna och för de kvinnor som tvingas föda barn som tillkommit efter våldtäkt för att den ukrainska sjukvården inte kan prioritera aborter? Vad innebär detta för de ukrainska kvinnor som lurats eller tvingas in i prostitution i övriga Europa och som utsätts för människohandel? Jag skulle väldigt gärna vilja få lite mer kött på benen där.

Vi kan också konstatera att det fortfarande finns maskor i sanktionerna mot Ryssland och Belarus. Jag skulle alltså vilja veta när rådet kommer att täppa till den handel som i dag sker med Ryssland, till exempel i Iran och när ryska båtar lägger till i svenska och andra europeiska hamnar. Och hur kan vi stoppa import av ryska råvaror som paketeras om eller förädlas i ett tredjeland? Detta är några områden där Ryssland fortfarande kan bedriva direkt eller indirekt handel med EU:s medlemsstater.

Slutligen skulle jag i denna omgång vilja fråga om Iran. Det fanns inte med i underlaget och heller inte i rådsslutsatserna, men det har funnits med i Europeiska rådets diskussioner de senaste gångerna. Jag vill därför fråga: Kom Iran upp, eller är det numera en glömd fråga i Europa?

Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är mycket viktiga frågor.

Först vill jag instämma. Det var precis så resonemanget gick om slutsatserna och om våldtäkter, bortförda barn och allt som vi har läst om. Resonemanget handlade om precis det som beskrevs här och det som sker. Det är brott som någon ska ställas till svars för, och detta var grunden till att vi tog med det i rådsslutsatserna.

Det finns ingen ny information annan än den som just beskrevs här och som är förfärlig nog: systematiska våldtäkter, barn som föds efter våldtäkter och bortförda barn. Ingen vet hur många, men att det framstår som en systematisk företeelse är alldeles uppenbart. Allt detta är brott som tribu-

naler, både det ukrainska rättssystemet och internationella tribunaler, ska döma för efter kriget.

När det gäller sanktionerna är det egentligen två problem som kvarstår, och båda är viktiga. Det ena är att komma längre EU-länderna emellan. Vi har från Sverige, både den nuvarande regeringen och, vågar jag säga, den förra regeringen, varit mycket noga med att det är enighet om sanktionerna som skapar styrkan. Men det går inte att få enighet om allt. Vi skulle till exempel vilja ha sanktioner mot Rosatom, men det lyckas vi inte med i hela EU just nu.

Det finns andra saker också. Sanktionerna är fortfarande mycket breda, men det finns massor som man skulle kunna göra som ännu inte har gjorts. Vi kommer alltid att verka för att komma ännu längre, men det kräver enighet.

Sedan har vi det andra problemet, nämligen att hitta de länder som systematiskt kringgår sanktionerna. Där borde Europa agera mot de tredjeländer som inte följer europeiska regelverk. Detta är naturligtvis svårt, men det finns en lista över de länder som misstänks bryta mest mot sanktionerna.

Iran togs inte upp alls denna gång.

Anf. 12 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret!

Om jag tolkar det rätt togs det könsrelaterade och sexuella våldet upp därför att det inte ska glömmas bort när det sedan blir tribunaler och rättegångar.

Jag hoppas att statsministern driver på för fortsatta sanktioner mot Ryssland, vilket även gäller till exempel ryska båtar. Tidigare har vi fått höra att Sverige inte kan driva detta utan att det måste komma från EU-nivå, men då driver ingen det. Jag hoppas därför att statsministern kommer att driva detta.

Jag hoppas att statsministern i samtalen om energi tog upp frågan om nationell prissättning av el. Det är viktigt att vi reformerar EU:s elmarknad, och då är nationell prissättning en viktig väg att gå.

Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag svarar med ett ja och ett nej.

Ja, vi driver på för alla former av sanktioner. Vi har varit systematiskt drivande i detta och gör allt vi kan för att få så bred enighet som möjligt om nya sanktioner.

Nej, vi drev absolut inte på för något slags energinationalism. Däremot drev vi på starkt för nationell elproduktion av alla fossilfria energislag, inklusive kärnkraft. Där tycker vi kanske lite olika, men också olika länder tycker olika.

Anf. 14 MALIN BJÖRK (C):

Herr talman! Det är positivt att så mycket utrymme på rådmötet ägnades åt hur konkurrenskraften ska säkerställas i Europa och inom EU. Det är positivt, som statsministern nämnde, att det finns skrivningar i slutsatserna om att vi ska åstadkomma mindre regelkrångel och färre återrapporteringskrav.

Prot. 2022/23:82

28 mars

Återrapportering från

Europeiska rådets

möte den 23–24 mars

Det finns också ett par frågetecken som jag skulle vilja ha hjälp med att rätta ut. Ett av dem är det förslag som finns från EU om att möta IRA från USA genom Net-Zero Industry Act. Statsministern fick en fråga från vår sida inför EU-toppmötet om detta och svarade då att man inte riktigt var klar med analysen av förslaget.

Det finns positiva saker i paketet, men det finns också några delar som är mer problematiska, nämligen att sätta upp mål om marknadsandelar för specifika sektorer. Jag skulle vilja veta lite mer om hur diskussionerna om detta gick och vad regeringens inriktning är i dessa delar.

En annan sak som slås fast i rådsslutsatserna är att ett viktigt område att jobba med är kompetensförsörjning. Det finns stora utmaningar när det gäller kompetensbrist och svårigheter för företagen att fylla sina vakanser. Detta gäller i högsta grad i Sverige, där näringar över hela landet skriker efter kompetens på alla nivåer. Detta fick jag bekräftat när jag var på Svenskt Näringslivs företagardagar häromveckan. Där var många överens om att vi måste få till snabba och enkla processer för att kunna kompetensförsörja.

Hur ser statsministern på denna fråga, och hur kommer det sig att regeringen lägger fram förslag som gör det omöjligt för svenska företag att anställa arbetskraftsinvandrare med rätt kompetens?

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar verkligen uppfattningen att detta är riktigt viktiga frågor. Det som inte sades men som kanske framskyntade är att det på denna nivå i Europeiska rådet blir som guidelines. Jag skulle aldrig säga att det är fluffigt, men det blir inte så konkret. Så är det ganska ofta i Europeiska rådet. Sedan ska det konkretiseras i mycket mer detaljerade regelverk i de olika ministerråden och i kommissionens vidareutvecklade arbete. Man får nog leva med att det är så.

Bara att detta finns på agendan, att det är viktiga frågor och att vi inte kan fortsätta som de senaste tio tjugo åren i Europa tycker jag är en nyttig påminnelse.

Även jag besökte samma företagardagar, och det fanns ingen fråga som så många företagare tog upp som att konkurrenskraftsdimensionen i Europa, som är en av Europas absoluta hörnpelare, måste tillbaka upp på agendan. Så långt är det bra. Det är dock inte färdigt med detta, utan det är tvärtom snarare ett startskott.

IRA, Inflation Reduction Act, är värd ett eget seminarium. Jag har tagit fasta på att det är bra att USA är tillbaka i klimatarbetet, att det är en systematisk uppmuntran av cleantechföretag, att udden är riktad mot att Kina inte ska få dominera hela världsmarknaden och att Europa delar den ambitionen men att man inte vill slå sönder de egna interna spelreglerna eller hamna i ett statsstödsrace.

Jag tycker att kompromissen, som vi helt stod bakom och som vi själva har varit med och tagit fram, är bra. Inte minst är det bra att kommissionen har lyckats förhandla med den amerikanska administrationen på ett sätt som gör att Europa i fler fall än från början nu kommer att betraktas som om vi hade frihandelsavtal med USA. Det är också i grund och botten bra.

Jag håller med om att det finns risker i detta, utan tvekan, inte minst när det gäller att sätta upp specifika regler för marknadsandelar, till exempel.

Anf. 16 MALIN BJÖRK (C):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret!

Jag vill haka fast vid detta med kompetensförsörjning, som är en fråga där många företagare gav uttryck för att de på allvar är oroade över hur det ska gå. De ser en fara för att deras företag helt enkelt inte kommer att kunna klara av konkurrensen med anledning av att de inte kan få tillräckligt med kompetens.

En annan fråga kopplat till detta är säsongsarbetskraftsinvandringen, som i Sverige regleras genom ett EU-direktiv. När det är reglering på EU-nivå finns det begränsade möjligheter för Sverige att göra förändringar på nationell lagstiftningsnivå. Trots detta har regeringen aviserat att man vill se över lönekravet för säsongsarbetskraftsinvandrare. Vad vill regeringen åstadkomma med detta?

Är det regeringens uppfattning att på sikt driva på för förändringar av direktivet som skulle innebära att möjligheten att arbeta som säsongsanställd i EU begränsas?

Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag hann inte svara i den förra omgången, så jag svarar nu i stället. Jag beklagar det.

Det är två olika saker.

När det gäller att begränsa framför allt missbruket av den svenska arbetskraftsinvandringen står regeringen mycket stadigt i sin ståndpunkt. Detta handlar inte om EU, utan om tredjeländer. Vi tycker att det är orimligt att man ska kunna komma till Sverige på lönenivåer som är så låga att de närmast inbjuder till missbruk av regelverket. Det tycker inte vi är bra. Därför kommer vi att skärpa de reglerna utan att göra det svårare för företag att anställa människor i bristyrken där det är uppenbart att vi behöver arbetskraftsinvandring. Vi är i grund och botten för arbetskraftsinvandring, men vi är emot det missbruk som i dag finns.

När det gäller det europeiska står vi bakom detta. Vi tycker att det är bra med dels den allmänna arbetsmarknaden inom Europa, dels säsongsarbetsmarknaden, som alltså inte ingår i regeringens förändring av arbetskraftsinvandringen.

Anf. 18 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr talman! Jag tackar statsministern för redogörelsen.

Den 20 mars släppte IPCC sin senaste rapport, där man i de kraftfullaste ordalag framhåller vikten av att vi snabbt minskar alla utsläpp av växthusgaser före 2030 samt behovet av naturbaserade lösningar som ökar kolinbindningen i skog och mark för att vi ska kunna undvika katastrofala konsekvenser för människors liv, hälsa och egendom.

Slutsatserna från EU-toppmötet lyfter fram klimatförändringarna som en del av flera komplexa utmaningar som EU har att hantera samt EU:s inre marknad som avgörande för en framgångsrik grön omställning. Råds slutsatserna framhåller också att höga miljömässiga normer inom EU har varit till nytta för EU:s medborgare och gjort EU till en global normgivare

när det gäller miljö och klimat. Statsministern får gärna utveckla hur – och om – IPCC-rapporten diskuterades under EU-toppmötet i korridorerna och så vidare.

Att regeringen i det här läget väljer att motsätta sig LULUCF-förordningen i EU, vilken syftar till att öka kolinbindningen i just skog och mark, är ytterst allvarligt. Det går emot det som EU tog med sig till COP 27 om klimatmål.

Mot bakgrund av den senaste IPCC-rapporten och slutsatserna från EU-toppmötet önskar jag fråga vad statsministern gjorde under EU-toppmötet för att växla upp och skynda på den gröna omställningen inom EU och den inre marknaden.

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först lite formellt: Nej, dessa frågor var inte uppe på Europeiska rådets möte den här gången. Jag tror att det är mycket hög sannolikhet att de kommer att komma upp, men det skedde inte den här gången. De var alltså inte med på agendan alls. Sedan tangerades naturligtvis klimatfrågorna, inte minst när vi diskuterade med FN-chefen. Men här var de inte alls uppe. I den meningen kan jag inte svara på vad rådsslutsatserna skulle vara. Jag ska ändå säga något om några frågor som antyds.

Regeringens bestämda uppfattning är att klimatomställningen handlar om elektrifiering och övergång till fossilfritt. Då är fördubbling av svensk elproduktion av alla fossilfria slag helt avgörande.

Det andra är att vi har en bredare syn på den svenska skogen än den som vi tycker att en del av EU:s beslut nu visar. Dessa begränsar det svenska skogsbruket på ett sätt som inte är rimligt för Sverige. Det här är ingen unik svensk ståndpunkt, utan den delas av andra länder som har lång tradition av aktivt skogsbruk. Det handlar om hållbara produkter, ekonomi och arbetsmarknad, och det finns även klimatskäl. Vi vill inte lägga all den makten i EU:s händer utan förbehålla oss rätten att förfoga över de svenska besluten om skogspolitiken. Därför har vi inte ställt oss bakom detta.

Anf. 20 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr talman! Det som avgör vilka konsekvenser vi kommer att behöva hantera framöver – globalt, i EU och i Sverige – är halten växthusgaser i atmosfären, inte hur mycket el vi har eller exakt vad vi använder skogen till. Det handlar om konsekvenserna av utsläpp av växthusgaser till atmosfären. IPCC är väldigt tydligt med att vi måste få ned utsläppen snabbt i närtid. Det spelar väldigt stor roll om vi till exempel halverar utsläppen till 2040 i stället för 2030.

Mot bakgrund av det vill jag betona att vi behöver öka kolinbindningen i skog och mark tillsammans med att vi kraftigt minskar utsläppen av växthusgaser. Då räcker det inte att tillföra mer el. Vi måste också ha politik som ser till att vi minskar de fossila utsläppen. Jag hoppas att statsministern kan driva även detta inom EU.

Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Som jag sa var detta inte uppe på rådsmötet. Men det är under alla omständigheter viktiga frågor.

Jag tror att vi tycker olika på två sätt. För det första är regeringen för all fossilfri elproduktion, inklusive kärnkraft. Ju snabbare vi blir av med

alla fossila utsläpp, desto större är vår chans att klara klimatomställningen. För det andra är vi för det svenska skogsbruket, både för klimatnyttan och för den rådighet över den svenska skogstraditionen som vi vill behålla i Sverige.

Vi tycker nog olika på båda dessa punkter, kan jag tänka mig. Jag har all respekt för det. Dessa frågor var alltså inte uppe nu, men när de kommer upp kommer regeringen att driva den svenska linjen i båda de frågorna.

Anf. 22 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

Det var utan tvivel en stor framgång för regeringen att den prioriterade svenska frågan under ordförandeskapet, EU:s långsiktiga konkurrenskraft, fick så stort utrymme trots att andra akuta frågor, som krig, energiförsörjning och inflation, av naturliga skäl tar väldigt mycket utrymme just nu.

I slutsatserna från rådsrådet nämns bland annat enklare regler och minskad administrativ börda som viktiga åtgärder för att främja tillväxt och konkurrenskraft. Här är det viktigt att även Sverige gör sin del och att vi efter åtta förlorade år nu på allvar försöker göra Sverige till ett föredöme när det gäller regelförenkling för både företag och privatpersoner. Jag är lite nyfiken på om statsministern kan skvallra lite om vilket arbete som pågår inom Regeringskansliet i den här frågan.

Herr talman! I slutsatserna från rådets möte nämns på flera ställen behovet av att stärka tillgången till viktiga produkter inom EU och minska beroendet av en osäker omvärld. Läkemedel nämns som ett konkret exempel. Men det finns många andra saker som EU är beroende av att importera från länder som inte alltid är demokratiska och stabila. Det handlar om såväl råvaror och nyckelkomponenter som färdiga produkter.

Att minska sårbarheten är en viktig fråga för att stärka EU:s konkurrenskraft. Jag vill därför fråga statsministern hur resonemangen gick kring detta och om det kom några konkreta förslag på hur EU kan öka sin självförsörjningsgrad och kanske även sin lagerhållning av viktiga produkter.

Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först ska jag för formens skull säga att Europeiska rådet inte diskuterade svenska regelförenklingar heller. Jag hade inte haft något emot om man gjort det, men så var det alltså inte. Dem får vi nog ta itu med själva, och det är ingen hemlighet att vi i regeringsförklaringen har med ett omfattande sådant arbete som vi kommer att återkomma till.

På europeisk botten finns en tydlig ambition att minska rapporteringskraven med ungefär 25 procent genom att ensa så att olika europeiska myndigheter inte kräver i princip samma sak av företag på olika områden. Det låter självklart, men vi vet, även från Sverige, att det inte är helt självklart. Det vore väldigt välgörande om man lyckades med detta.

Jag har träffat många europeiska företag de senaste månaderna. Det är välkänt att många europeiska företag tycker att Europa är mycket mer byråkratiskt att ha att göra med än till exempel USA. Detta kan vara väl så drivande för att i stället göra affärer och investeringar på den amerikanska kontinenten.

Frågan om beroenden, läkemedel, jordartsmetaller och så vidare är jättestor. Den har blivit allt större när teknologitvecklingen gått hand i hand med att olika råvaror plötsligt fått en helt ny betydelse. Det är en av

orsakerna till att svensk gruvbrytning kan ses i ett helt nytt ljus. Det är en tusenårig tradition som plötsligt blir viktig på ett helt nytt sätt. Det här är också ett skäl till att ett ensidigt beroende av Kina är farligt och att man till exempel inte ska låta Kina ensamt utveckla verksamheter på den afrikanska kontinenten när många europeiska företag lika gärna kunde ha gjort det. Detta är goda exempel på att vi försöker bryta ensidiga beroenden och utveckla mer av de industrierna även i Europa och i USA.

Anf. 24 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Situationen i Ukraina är en självklar fråga på alla möten i EU. Det var väldigt välkommet med det fortsatta starka och eniga stödet för Ukraina som rådet uppvisar, att man också framhåller vikten av att förhindra kringgående av sanktioner mot Ryssland och att det nu verkar finnas en mycket tydligare strategi för detta och att motverka att varor hittar andra vägar.

Det var också värdefullt med det upprepade stödet för att på ett strukturerat sätt registrera de skador som Ryssland har orsakat i Ukraina. Det handlar inte minst om att arbeta för att använda Rysslands frysta tillgångar till återuppbyggnad av Ukraina. Det är något som vi har talat om många gånger.

Min andra fråga till statsministern är om det kom några nya signaler om öppningar från medlemsstaterna i den ganska komplicerade frågan om de frysta tillgångarna. Jag tror att många underskattar hur svår den frågan är juridiskt och hur olika som olika länder ser på den.

Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är precis så. Det är svårt. Alla delar den grundläggande uppfattningen att vi måste agera när det finns så stora ryska frysta tillgångar utomlands. Sedan finns det olika åsikter men också olika rent juridiska bedömningar av vad som är internationellt juridiskt korrekt. En del länder har också egna lagkomplex som tillåter olika saker.

Det var en av orsakerna till att vi på svenskt initiativ tillsatte ad hoc-gruppen med den svenska diplomaten Anders Ahnlid i spetsen för att försöka bringa internationell ordning i vad man över huvud taget kan göra och vad vi kan bli överens om att göra internationellt.

Det arbetet pågår just nu. Kommissionen har till exempel lanserat idén att om man inte kan enas om att ta tillgångarna så kan man åtminstone ta all avkastning av tillgångarna i ett första skede. Jag ska inte föregripa deras arbete utan låter dem återrapportera i lugn och ro.

Anf. 26 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsministern för hans återrapport och för svar på frågorna hittills. Jag vill särskilt betona att jag är väldigt glad över det arbete som görs för Ukraina och för det fortsatta sanktionstrycket mot Ryssland.

Jag vill också kommentera den tyska S-ledda så kallade trafikljusregeringens mycket sena och ganska överraskande agerande i frågan om bilmotorer. Jag förstår att de menar att de gör den tyska bilindustrin en tjänst, men jag är inte så säker på det.

Alla EU-länder har nu godkänt uppgörelsen mellan Tyskland och EU-kommissionen om undantag från förbudet mot förbränningsmotorer efter 2035. Det innebär att det blir tillåtet med bilar med förbränningsmotorer även efteråt om de drivs med syntetiskt tillverkade bränslen, så kallade e-bränslen.

Frågan hanteras i ett mycket större sammanhang. Det gäller inte minst med tanke på Europas globala konkurrenskraft, där Europa kan befästa sin position att vara i framkanten på den gröna omställningen.

Jag vill ställa en fråga utifrån den svenska bilindustrins situation. Statsministern förstår den stora påverkan inte minst på västra Sveriges ekonomi.

Det är otroligt viktigt att vi ska kunna ha en fortsatt bilindustri i Sverige och att svenska arbetare ska kunna gå till sina jobb i fabriker på Hisingen och på andra ställen. För att de kunna vara världsledande behövs gemensamma regleringar samt offentliga investeringar i laddstationer och utbyggnad av vätgasstationer även på europeisk nivå.

Jag vill fråga statsministern om regeringen är orolig för att det finns en risk att EU-kommissionen med den nya överenskommelsen kommer att flytta fokus från elektrifieringen och i stället lägga resurserna på e-bränslen.

Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är bra att vi nu har rott den här frågan i hamn. Vi har nu enats i Europa om att inga nya bilar med bensin- och dieselmotorer får säljas från 2035. Det var precis det vi ville.

Ett av många goda skäl till det var den västsvenska bilindustrin. Det var många bra bieffekter. Det var för svensk del en mycket viktig anledning, men kanske inte i alla andra europeiska länder. Vi ska glädja oss över detta.

Det har varit bra att den svenska bilindustrin har varit så entydig. Det är elektrifiering som gäller. Jag står helt bakom detta. Men det var inget nytt undantag som Tyskland här förde in.

Jag tänker inte försvara Tysklands agerande. Jag som alla andra tycker att de var mycket sena i sin sista reaktion. Men även den ursprungliga kompromissen innehöll ett tydligt undantag för förbränningsmotorer om de helt saknar utsläpp.

Sedan tror jag att de allra flesta biltillverkare förstår att det är elektrifiering som är den stora breda vägen. Det är där man lägger ned de stora resurserna. Det gäller inte minst de bilföretag som ligger oss extra varmt om hjärtat.

Jag ser ingen risk i detta. Det var en sen reaktion där både kommissionen och Tyskland får ta på sig lite grann var av skulden för det rabalder som uppstod.

Det var bra att det löstes. Nu vet alla vad som gäller. Det ska vara totalt utsläppsfritt. Det betyder i alla praktiska bemärkelser elektrifiering av fordonsflottan från 2035.

Anf. 28 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Herr talman! Tack för svaret, statsministern, och för det arbete som har gjorts! Det låter väldigt bra att vi nu har långsiktiga spelregler på plats.

Där har vår industri varit tidigt ute. Det var viktigt att reglerna kom på plats. Det tackar jag alldeles särskilt för och för det arbete som har gjorts.

Jag är dock lite oroad över nyordningen att komma in sent i processen. När det händer en gång är det väldigt lätt att det används som praxis i framtiden. Finns det något sätt att hindra det, så att vi inte kommer att fortsätta att ha både små och stora länder som kommer sent? Det kan bli väldigt svårt inte minst som ordförandeland att hantera frågorna vidare i så fall.

Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar helt den oron. Det är ingen tvekan om det. En hel del av den kritik som Tyskland har fått de senaste veckorna har gått ut på just detta. Vilket exempel sätter man när man gör på det sättet? Sedan har skuldbördan legat lite olika. Jag tänker inte försöka att vara domare i den frågan. Men jag delar i grund och botten den oron.

Om man så sent i processen när det egentligen bara var en formalitet kvar sätter stopp i maskineriet kan det vålla allvarliga problem. Det var rätt många som – inte på rådsrådet, ska jag säga för ordningens skull – på kaffepauserna påpekade att detta inte är ett bra exempel för fortsättningen.

Jag vill också påpeka, herr talman, att som av en händelse fattades det också EU-beslut i natt om laddstolpar. Elektrifieringens förutsättningar blir nu ännu bättre längs vägnätet.

Anf. 30 LOUISE EKLUND (L):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

I maj beslutade en enig riksdag att regeringen tydligt och med kraft skulle driva linjen i EU att det europeiska beroendet av rysk energi och inte minst fossil energi snarast praktiskt möjligt skulle upphöra. Bland annat ville riksdagen att Sverige skulle driva frågan om att EU ska ta fram ett regelverk för ursprungsmärkning av fossil energi.

Jag undrar därför om statsministern kan säga något om hur diskussionerna gick, vilka åtgärder som vidtagits generellt, och också om några steg tagits när det gäller regelverket för ursprungsmärkning av fossil energi.

Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först ska jag omedelbart erkänna min okunnighet om just ursprungsmärkning. Frågan om ursprungsmärkning var inte uppe på rådsrådet, så jag kan rädda mig på det sättet. Det måste jag få be att återkomma till. Jag har inte följt upp just den frågan.

Vad vi däremot alla vet är att vi har dramatiskt minskat beroendet av rysk gas och olja. Det är alldeles uppenbart. Det är hela fundamentet för allt det vi sysslar med.

Jag brukar ibland säga att det inte finns någonting gott som kriget har fört med sig. Ska man leta med ljus och lykta efter någonting är det en dramatisk minskning av fossil energi framför allt från Ryssland.

Det är i sig naturligtvis bra. Länder har visat sig kapabla till en energiomställning som nog få trodde var möjlig, men inte utan dåliga bieffekter.

Det är fortsatt mycket gas, om än i flytande form i stället. Vi som vill ha total elektrifiering vill ha fossilfria energislag. Det är fortfarande mycket kol, om än inte från Ryssland. Det finns alltså många brister fortfarande, men det sker en dramatiskt uppsnabbad energiomställning i hela Europa.

Det är faktiskt väldigt bra. Om vi dessutom kan enas om att göra den helt fossilfri och utsläppsfri vore det ännu bättre.

Herr talman! Jag ska be att få återkomma i ursprungsmärkningsfrågan, för den är jag inte helt uppdaterad i.

Anf. 32 LOUISE EKLUND (L):

Herr talman! Jag tackar för svaret, och jag uppskattar det. Jag har också hört hur man i salen har lyft frågan om sanktionerna och hur Sverige har varit drivande i dessa. Jag tror att det är nyckeln, och jag uppskattar att vi är ledande i detta.

Jag ser fram emot att följa hur vi arbetar med ursprungsmärkningen.

Anf. 33 ULF HOLM (MP):

Herr talman! Tack så mycket, statsministern, för allt arbete på EU-toppmötet för att åter sätta fokus på att EU och Sverige måste stödja Ukraina! Ryssland får inte vinna kriget.

Det är dock lite sorgligt att man återigen får se att sanktionspaketen från EU inte uppfyller det som president Zelenskyj har krävt, det vill säga förbud mot import av ryskt uran via Rosatom. Statsministern lovade för en månad sedan att han skulle arbeta under EU-toppmötet för att få med detta företag på sanktionslistan, men det fanns inte med när sanktionspaketet presenterades.

Det finns också ganska många hål när det gäller importen av fossila bränslen från Ryssland. Så sent som för en månad sedan lossades rysk gas i Nynäshamns hamn, vilket betyder att statsministern inte ens har kunnat stoppa importen av rysk gas och fossila ämnen till Sverige. Det finns många företag och länder i EU som tyvärr fortfarande importerar detta och därmed göder den ryska statskassan, vilket gör att Ryssland kan fortsätta att kriga.

När tänker statsministern, tillika EU-rådets ordförande, sätta stopp för importen från Ryssland?

Anf. 34 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar frågeställarens ambition. Om det vore så enkelt att EU-ordförandelandet bara kunde bestämma detta självt hade det redan varit gjort; det kan jag säga. Men så är det som bekant inte. Vi skulle i så fall göra detta vilken dag som helst.

Alla vet att Sverige har varit starkt pådrivande, inte minst tillsammans med nordisk-baltiska länder, i att gå så långt som det över huvud taget är möjligt i sanktionerna. Samtidigt har vi sett ett väldigt stort värde i att det råder enighet om de sanktioner som vi till slut inför. Jag delar frustrationen, men jag tycker ändå att vi har kommit rätt långt.

Jag skulle nog säga att den stora frustrationen nu, inte minst från president Zelenskyjs sida, har gällt att det är lite för många länder som trots allt kommer runt sanktionerna. Jag har absolut inget emot ett elfte sanktionspaket, men minst lika viktigt är att täppa till de håligheter som finns i de redan genomförda sanktionspaketen.

Jag skulle gärna ta med även Rosatom. Vi får hjälpas åt i den frågan.

Prot. 2022/23:82

28 mars

Åtterrapporering från

Europeiska rådets

möte den 23–24 mars

Anf. 35 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Tack till statsministern för återrapporteringen! Vi fick höra från statsministern att konkurrenskraft var på bordet och att mycket av fokuset var på innovation, ökade investeringar i forskning och utveckling men också digitalisering. Det är mycket bra.

Men den gröna omställningen tillåts vara i periferin, vilket har tagits upp här i debatten tidigare. Detta är en bred fråga, och den senaste IPCC-rapporten visar hur allvarlig situationen är. Den gröna tekniken medför ju också möjligheter för Europa. Då är frågan: Hur mycket gör egentligen EU för detta? Inflation Reduction Act från USA är väldigt stort, men också när det gäller EU finns breda stöd.

Hur mycket av det här går egentligen till den gröna investeringen, och hur mycket går till fossil industri? Vad gör statsministern för att reda ut den frågan och se till att vi investerar rätt i EU?

Anf. 36 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tycker dock inte alls att grön omställning är i periferin – inte på något sätt. Det är snarare tvärtom, skulle jag vilja säga.

På två viktiga områden var den i stället i centrum också på det här rådsötet. Allt som kretsar kring det vi kallar för Net Zero Industry Act, ett byråkratiskt namn för att möta det amerikanska, kretsar helt och hållet kring grön omställning. Investeringar i den sortens teknologi, cleantech-företagen, handlar både om energi och om teknologier för klimatomställning. Frågan är alltså i stället absolut mitt i centrum, skulle jag vilja säga.

När det gäller energiomställning är det också i mycket hög grad en fråga om just grön omställning, även om den ibland tar sig lite märkliga vägar när man går från rysk olja till annan gas som ett mellanled. Det skulle Sverige helst vilja undvika. Varje land har som sagt sin egen energipolitik, men att det sammantaget sker en enorm energiomställning i grön riktning i Europa tycker jag är alldeles uppenbart.

Jag delar gärna otåligheten, men jag tycker inte att man ska säga att frågan är i periferin. Jag tycker tvärtom att den kommer tillbaka i centrum hela tiden.

Anf. 37 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Tack till statsministern för dragningen!

Inför mötet skickade jag å Miljöpartiets vägnar med en punkt som handlar om handelsavtal. Det handlar om hur vi ska kunna implementera både Parisavtalet och det globala naturavtalet samt alla olika konventioner som rör mänskliga rättigheter. Frågan är hur vi ska implementera dessa för att det inte bara ska bli fina ord och målsättningar.

När jag hade gjort medskicket fick jag till svar att alla handelsavtal per definition är rättvisa. Det här är någonting som jag verkligen motsätter mig. Jag undrar om statsministern fortfarande håller fast vid detta påstående. Om det är så vill jag verkligen nämna att det när avtalen sluts råder en enorm maktobalans mellan olika parter. Man vet av erfarenhet att väldigt stora företag är de som får flest fördelar av avtalen samtidigt som det finns konstaterade fall av land grabbing och kränkningar av mänskliga rättigheter där urfolk får betala ett oerhört högt pris.

I den rapport som vi har fått står att det fördes en strategisk diskussion om handelsavtal. Därför undrar jag om statsministern kan utveckla lite

grann om vad den strategiska diskussionen innehöll. Jag är också nyfiken på om det fanns med någonting i diskussionen om rättvisa, mänskliga rättigheter, det globala naturavtalet och Parisavtalet.

Anf. 38 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Diskussionen var uppe i så måtto att den var en del av konkurrenskraftsdiskussionen. Det var också på en rätt övergripande nivå, ska jag medge, när det handlade om värdet av att ta ytterligare steg i frihandelsavtalen och att slutföra dem som är påbörjade. Kommissionens ordförande underströk också vikten av att länder ratificerar de avtal som redan är slutna så att man verkligen genomför dem i praktiken.

Det är väl en bedömningsfråga om avtalen är rättvisa. De är rättvisa i så måtto att om man inte vill ha avtalet skriver man inte under det. I den bemärkelsen krävs det två parter som båda är nöjda för att det över huvud taget ska bli ett frihandelsavtal, och det krävs ofta årslånga förhandlingar. Nu är det ett stort antal sådana avtal som är på gång och som kan slutföras relativt snart, och det tycker vi är väldigt viktigt.

Min bild är att det inte minst är länder som är ekonomiskt sett lite mindre utvecklade än europeiska länder som är måna om frihandelsavtalen, medan det ibland är europeiska länder som i praktiken vill skydda sektorer som skulle gynna länder som skulle kunna komma att omfattas av frihandelsavtalen.

Det finns säkert tusen problem med frihandelsavtalen. Men alternativet att inte ha frihandel med varandra är mycket, mycket sämre, inte minst för människor som lever i fattigare delar av världen. Vi kommer att göra allt vi kan för att få fler frihandelsavtal, för det är bra både för vårt land, för Europa och för de länder som Europa sluter frihandelsavtal med.

Återrapporteringen var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 7 mars justerades.

§ 3 Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 30 mars kl. 14.00*.

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2022/23:32 för torsdagen den 23 mars från utrikesutskottet och
prot. 2022/23:33 för torsdagen den 23 mars från miljö- och jordbruksutskottet.

Prot. 2022/23:82
28 mars

Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 23–24 mars

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2022/23:286

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:286 Inrättande av en oberoende kontrollfunktion

av Katja Nyberg (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 21 april 2023.

Stockholm den 24 mars 2023

Justitiedepartementet

Gunnar Strömmer (M)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2022/23:287

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:287 Försäkringskassans hantering av felaktiga utbetalningar

av Isak From (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 april 2023.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 27 mars 2023

Socialdepartementet

Anna Tenje (M)

Enligt uppdrag

Andreas Krantz

Expeditionschef

§ 6 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM59 Meddelande om energieffektivisering inom fiske- och vattenbrukssektorn *COM(2023) 100* till miljö- och jordbruksutskottet

2022/23:FPM60 Rådsbeslut om ingående av frihandelsavtal med Nya Zeeland *COM(2023) 87* till näringsutskottet

§ 7 Ärenden för bordläggning

Prot. 2022/23:82

28 mars

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Civilutskottets betänkande

2022/23:CU16 Möjligheten till tidsbegränsade bygglov för bostäder förlängs

Socialutskottets betänkande

2022/23:SoU27 Senarelagd anslutning till nationell läkemedelslista

Trafikutskottets betänkande

2022/23:TU8 Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg

Skatteutskottets betänkande och utlåtande

2022/23:SKU8 Bättre möjligheter för Skatteverket att göra dataanalyser och urval i folkbokföringsverksamheten

2022/23:SKU23 Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning

Konstitutionsutskottets utlåtande och betänkanden

2022/23:KU31 2022 års rapport om rättsstatsprincipen

2022/23:KU18 Riksdagens arbetsformer m.m.

2022/23:KU19 Allmänna helgdagar m.m.

2022/23:KU25 Offentlighet, sekretess och integritet

2022/23:KU27 Tryck- och yttrandefrihet, massmediefrågor

2022/23:KU29 Kommunal och regionala frågor

Finansutskottets betänkanden

2022/23:FiU25 Statlig förvaltning och statistikfrågor

2022/23:FiU34 Offentlig upphandling

Näringsutskottets betänkanden

2022/23:NU12 Handelspolitik

2022/23:NU13 Mineralpolitik

§ 8 Svar på interpellation 2022/23:263 om Palestina och Israel

Svar på

interpellationer

Anf. 39 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Johan Büser har frågat mig om jag avser att ta initiativ för ett gemensamt uttalande från EU gällande den israeliska regeringens förslag om att inskränka rättsväsendets oberoende, hur jag ser på möjligheten till nya fredssamtal mellan Israel och Palestina, om jag kommer att ta några initiativ i EU för att få till stånd sådana samtal givet den mer konfrontativa politik Israel nu för i de ockuperade områdena samt om jag avser att ta några initiativ med anledning av den ökade utbyggnaden av de illegala bosättningarna och nya beslut om israelisk annektering av ockuperad mark.

Regeringen noterar att den israeliska regeringen har lagt fram ett antal förslag till omfattande förändringar av rättssystemet. I linje med vad EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor Josep Borrell

uttryckte i Europaparlamentet den 15 mars 2023 vill vi inte föregripa resultatet av den debatt som pågår om dessa förslag.

Israel är en levande demokrati. EU:s och Sveriges goda relationer med Israel grundas på gemensamma värderingar som demokrati och respekt för rättsstatens principer. Vi utgår från att rättsstatens principer fortsatt kommer att respekteras i Israel.

Regeringen står bakom EU:s sedan länge etablerade position om att bosättningsexpansionen, demoleringar och vräkningar måste upphöra. Israels bosättningspolitik strider mot folkrätten, undergräver tvåstatslösningen och bidrar till en förhöjd konfliktnivå. EU och Sverige uppmanar Israel att upphöra med denna typ av åtgärder. Både Israel och Palestina behöver avstå från agerande som ytterligare eskalerar det mycket spända läge som nu råder. Terroristdåd måste fördömas och upphöra. Ett gemensamt uttalande den 8 mars 2023, med stöd av samtliga EU:s medlemsstater, tydliggjorde detta.

Förutsättningarna för fredsförhandlingar mellan parterna är i dagsläget små. Samtidigt är det ingen tvekan om att meningsfulla fredsförhandlingar måste komma till stånd och att konflikten måste få ett slut. Sådana förhandlingar kräver först och främst en uttalad politisk vilja hos parterna. EU:s höga representant arbetar med Arabförbundet och Saudiarabien för att främja fred utifrån en regional ansats, inklusive det arabiska fredsiniciativet från 2002. Sverige stöder det arbete som görs av EU:s höga representant men även andra initiativ som främjar förtroendeskapande åtgärder.

Anf. 40 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för svaret! Vi är många riksdagsledamöter som kommer att delta i denna interpellationsdebatt i dag. Det är glädjande eftersom det är en angelägen och viktig debatt.

Situationen i Israel och Palestina är dock allt annat än glädjande. Omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter, hot om försämrade lagar gällande rättsväsendet, korruption och en bosättningspolitik på ockuperad mark, utan slut och med dödligt våld som resultat, har tragiskt nog blivit vardag i denna region.

Herr talman! De senaste dagarna har situationen i Israel eskalerat. Många är de israeler som på gator och torg kraftfullt har demonstrerat mot regeringspartiernas förslag. Det är en regering bestående av högerpartiet Likud, som har gjort sig beroende av extremhögern och vars premiärminister Benjamin Netanyahu planerar att begränsa den israeliska högsta domstolens makt och oberoende. Det har handlat om att parlamentet ska kunna sätta sig över domstolen, att tillsättningen av domare ska bli politisk och att domstolen ska begränsas i sin makt att genom rimlighetsbedömningar blockera regeringsbeslut och underkänna nya lagar.

Ett mycket stort antal israeliska medborgare upplever att demokratin i landet nu på allvar hotas och fruktar att Israel ska gå samma väg som exempelvis Ungern. Netanyahus egna ministrar, däribland försvarsministern, ekonomiministern, kultur- och sportministern samt diasporaministern, har kritiserat förslaget. Försvarsminister Yoav Gallant har till och med fått avgå som en följd av att han kritiserade Netanyahu.

I går fick vi beskedet att ett antal utländska diplomater på uppdrag utomlands kommer att ansluta till generalstrejken i protest mot lagförslaget om reformen av rättssystemet. Tusentals medborgare har demonstrerat

utanför kneset, och gator har fått spärras av. Israels president Isaac Herzog har anslutit sig till kritiken och uppmanat Netanyahu att stoppa den kritiserade reformen.

Sent i går eftermiddag fick vi så beskedet att Netanyahu har beslutat sig för att skjuta upp avgörandet gällande beslutet om förändring av rättsväsendet men att förändringen ska äga rum före sommaruppehållet i juli.

Herr talman! Den internationella kritiken har inte heller låtit vänta på sig. Några av de stater som brukar räknas till Israels närmast allierade, däribland USA med president Biden, har uttryckt stor oro över situationen och framfört kritik mot planerna på att försvaga domstolsväsendet. Därför blir jag förvånad när jag endast kan tolka utrikesminister Tobias Billströms svar som att han anser att Israel är en levande demokrati och därför utgår från att rättsstatens principer fortsatt kommer att respekteras i Israel.

Utrikesministern förklarar vidare att han inte vill föregripa resultatet av den debatt som pågår om de israeliska förslagen, och han hänvisar till EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor Josep Borrell. Ska jag därmed utgå från att utrikesministern inte har någon uppfattning om det som nu pågår i Israel? Ska jag tolka det som att Sverige inte avser att ta några initiativ inom EU-kretsen i denna fråga, trots det svenska ordförandeskapet och trots Israels betydelse i ett EU-perspektiv? Och ska jag tolka det som att utrikesministern och den svenska regeringen för närvarande inte har någon uppfattning alls om premiärminister Netan-yahus lagförslag om inskränkande av domstolsväsendet?

Anf. 41 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag kan inte med bästa vilja i världen uppfatta att det sker något kraftfullt agerande i förhållande till den israeliska bosättningspolitiken. Det har inte på mycket länge skett något kraftfullt agerande på den punkten, och det verkar inte vara aktuellt nu heller. Att man vid olika tillfällen har gjort något uttalande i någon instans följs inte upp på det sätt som skulle kunna krävas.

Det är bra att man agerar kraftfullt och på riktigt från EU:s, Natos och västvärldens sida när det gäller Ukraina. Här finns en massiv, motiverad och riktig uppslutning mot de ryska folkrättsbrotten och övergreppen.

Men det vi har sett, exempelvis på Västbanken, sedan 1967 när ockupationen började är en konsekvent utbyggnad av olagliga israeliska bosättningar – 700 000 personer bor nu i dessa. Detta har man tagit avstånd från i FN:s säkerhetsråd. Bosättningarna förhindrar det som ständigt förs fram som lösningen, det vill säga en tvåstatslösning.

Bosättningarna har uppförts med politiskt, militärt och finansiellt stöd av de israeliska regeringarna. De förhindrar, som jag sa, skapandet av en tvåstatslösning, med en palestinsk stat. Man tränger ut palestinierna från Västbanken. Man isolerar östra Jerusalem från Västbanken. Man diskriminerar, man river hus, man fördelar budgeten orättvist mellan östra och västra Jerusalem.

Bosättningarna har speciella vägar där palestinierna inte får åka. Man skär av olika delar av Västbanken och de palestinska områdena från varandra och försvårar på det sättet palestinska transporter. Man slår sönder palestinsk infrastruktur.

FN-organ, människorättsorganisationer och statliga israeliska utredningar har riktat stark kritik mot den här typen av politik, som har pågått

sedan 1967. Israeliska bosättare begår brott och riktar förföljelser mot palestinier. Man bryter mot Haagkonventionen, Genèvekonventionen och flera FN-resolutioner. Det handlar om sådant som att det inte är rätt att konfiskera privat egendom. Det handlar om att man inte får deportera eller flytta sin egen civilbefolkning till ockuperade områden.

Det handlar också om uppmaningar till Israel att avveckla existerande bosättningar. Man har betraktat de bosättningar som har etablerats sedan 1967 som olagliga. Att ta till fysiskt våld på territorier som dessa är otillåtet, likaså att ändra fysiska, geografiska, demografiska och historiska egenskaper när det gäller den ockuperade marken. Detta har återbekräftats i flera resolutioner.

Det är klart att detta är skadligt för den tvåstatslösning som man säger sig eftersträva i olika sammanhang. Det inkräktar på palestiniernas mänskliga rättigheter. Då är frågan: Driver ministern över huvud taget den här typen av frågor med någon kraft? Vad säger ministern till israeliska företrädare? Förstår de att Sverige i djupet anser att det här är en felaktig politik? På vilket sätt tänker man sätta kraft inom bland annat EU när det gäller den här typen av frågor? Det måste till någonting som är betydligt vassare än bara resolutioner.

Anf. 42 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Först och främst tack, utrikesministern, för svaret, och tack, Johan Büser, för din interpellation!

I dag är sjätte dagen under ramadans fastemånad, och på söndag inleds pesach, den judiska påsken. Människor i Israel och Palestina förbereder sig för ledighet och festmåltider men även på upptrappat våld.

Många faktorer pekar nu på att det i år finns en ännu högre risk för att våld i det ockuperade östra Jerusalem och på Västbanken kan eskalera inför de stora högtiderna som kommer att sammanfalla i år på samma sätt som de två senaste åren.

Netanyahus högerextrema regeringskoalition driver just nu Israel genom en konstitutionell kris. Den israeliska regeringens antidemokratiska initiativ har sina rötter i ockupationen av Palestina, Israels kontroll över och fördrivande av palestinier och det ständiga militära styret och de facto-annekteringen av ockuperad mark. Därför är Johan Büsers fjärde fråga särskilt angelägen, nämligen om utrikesministern avser att ta några initiativ med anledning av den ökande utbyggnaden av de illegala bosättningarna och nya beslut om israelisk annektering av ockuperad mark.

Vi ska komma ihåg att utbyggnaden och ockupationen inte bara drabbar palestinerna utan också innebär förstörande av infrastruktur, förstörande av skolor och förstörande av byggnader som ofta finansierats av EU och Sverige.

Israels åtgärder på den ockuperade Västbanken och i östra Jerusalem har under den senaste tiden – ett och ett halvt år – blivit mer frekventa och aggressiva. Israel har inlett och genomfört vad israelerna anser vara förebyggande och bestraffande operationer. En markering på vägen var Operation Break the Wave i mars 2022, som innebär frekventa arméräder som genomfördes som svar på ensamvargars attacker från palestinier i Israel mot israeliska soldater och bosättare på Västbanken. Operationen har katalyserat ilska bland palestinier i de ockuperade områdena.

År 2022 sågs den högsta palestinska dödssiffran på Västbanken sedan den andra intifadan för två decennier sedan, och 2023 är på väg att bli ännu blodigare eftersom palestinska medlemmar av väpnade grupper möter in-trången med hårdare motstånd och blir alltmer inriktade på dödande. Attacker av enskilda palestinier på israeler, vilket arméns räder skulle stävja, har i stället tagit fart.

Det yttersta ansvaret för att avsluta konflikten fredligt vilar såklart på Israel som ockupant och militärt överlägsen part. En mer aktiv och realistisk europeisk strategi skulle i detta läge kunna göra skillnad. Sverige och resten av det internationella samfundet har ett ansvar för att sätta press på Israel och inte blunda för den israeliska bosättningspolitiken, som tillsammans med olagliga vräkningar av palestinska familjer strider mot internationell humanitär rätt, underminerar tvåstatslösningen och bidrar till en förhöjd konfliktnivå.

Anf. 43 AZRA MURANOVIC (S):

Herr talman! Sverige är vän med både Israel och Palestina, men utöver det värderar Sverige de mänskliga rättigheterna och internationell rätt högt. Därför bör Sverige inte acceptera de brott mot internationell rätt och mänskliga rättigheter som konstant pågår på området. Internationell rätt omfattar båda parterna, och Sverige kan aldrig acceptera att civila är måltavlor i konflikten. Lika lite som vi kan acceptera Hamas raketbeskjutning mot Israel eller att brott mot de mänskliga rättigheterna begås på palestinsk mark kan vi acceptera den systematiska och medvetna ockupationen av Palestina, som innebär fördrivning av och dödligt våld mot palestinier.

Det är viktigt att komma ihåg att Israel–Palestina-konflikten inte är en konflikt av symmetri och jämlikhet. Israel har en av världens största krigsmakter och bär som ockupationsmakt större ansvar enligt internationell rätt. Palestina består i dag av öar efter den systematiska ockupationen av landet. Redan vid starten av staten Israel fördrevs hundratusentals palestinier, och sedan 1967 har Israel ockuperat Gazaremsan, Västbanken och östra Jerusalem i strid med internationell rätt och gjort sig skyldigt till brott mot mänskliga rättigheter.

Ockupationen av Palestina är den mest långvariga konflikten i världen, och flera generationer har präglats och formats av den.

Herr talman! Israels övergrepp mot mänskliga rättigheter, internationell rätt och palestinier är inte bara pågående utan också eskalerande. Enorma murar som har fördömts av omvärlden har upprättats för att försvåra vardagslivet för palestinier. Antal illegala bosättningar på ockuperad mark som understöds av militären växer som svampar ur jorden. Fördrivningen av palestinier ökar. År 2022 var det dödligaste året för palestinier sedan 2014, enligt människorättsorganisationen B'Tselem.

I januari var jag tillsammans med andra ledamöter från riksdagen på en studieresa i Palestina och Israel som var ledd av Diakonia och Act Svenska Kyrkan. Jag tror att jag aldrig någonsin kommer att glömma den resan. Vi möttes av våld, uppgivenhet, ilska, intolerans, diskriminering och marginalisering. Om vi inte ska kalla det apartheid saknar jag ord för att beskriva den segregation som palestinier utsätts för. Staten Israel röcker ut palestinier med systematik och målmedvetenhet genom att skapa enorma sociala, ekonomiska och rättsliga skillnader och skillnader i människovärdet mellan israeler och palestinier.

Herr talman! Det är dags att världen reagerar och agerar för att bryta det våld som flera generationer har fötts och fostrats i och som också har påverkat deras liv och som de har drabbats av. Det gällande status quo är oacceptabelt, och Sverige måste vara ett av de länder som agerar. Så länge Israel kan ockupera Palestina utan att omvärlden reagerar handlingskraftigt väger den internationella rätten mindre när andra länder väljer att göra likadant.

Därför vill jag fråga utrikesministern: Hur ser utrikesministern på Israels ockupation av Palestina? Vilka åtgärder tänker utrikesministern vidta för att förhindra att ännu en generation av barn och unga föds, fostras och drabbas av världens längst pågående konflikt?

(Applåder)

Anf. 44 LINNÉA WICKMAN (S):

Herr talman! Jag vill säga tack till min partikamrat, ledamoten Johan Büser, som tagit initiativ till denna viktiga debatt om den allvarliga situationen i Israel och Palestina, och tack till utrikesministern för svaret, även om jag tycker att det lämnar en hel del i övrigt att önska. Det är tur att debatten ger ministern möjlighet att ge ett utvecklat svar om vad regeringen tänker göra under sin tid som EU-ordförande för att konkret stå upp för tvåstatslösningen och respekten för internationell rätt.

År 2022 var det dödligaste året på den ockuperade Västbanken sedan FN började dokumentera detta. 150 palestinier dödades. 33 av dem var barn.

Tyvärr har inte detta år börjat bättre. Vi har sett den mest högerextrema regeringen i Israels historia tillträda. Vi har kunnat se våldet eskalera, och i detta nu pågår landsomfattande protester mot den lagstiftning som den nya regeringen i Israel har gått fram med för att inskränka rättsväsendets oberoende.

Över 50 procent av den ockuperade Västbanken består av israeliska bosättare, som nu uppgår till över 700 000 personer. Detta övertagande av mark som bryter mot internationell rätt har skett under lång tid, steg för steg och systematiskt med syfte att stjäla marken och fördriva den palestinska befolkningen.

Faktum är att mellan 2016 och 2021 demolerade Israel uppemot 700 byggnader som svenska skattemedel hade varit med och finansierat – bland dessa skolor – till ett värde av ungefär 13 miljoner kronor. Som om det inte vore nog fortsätter demoleringarna, påtryckningarna, hoten om rivning och ett allt större bosättrarvåld.

Herr talman! Den palestinska byn Khan al- Ahmar utanför Jerusalem, som jag och flera andra ledamöter i denna debatt hade möjlighet att besöka i januari, är ett av de samhällen som varje dag lever med starka hot om rivning. Internationella brottmålsdomstolen, ICC, har gått ut och varnat för att det vore en krigsförbrytelse av Israel om de genomför demoleringarna. Enligt en plan som den israeliska regeringen har godkänt ska 1 000 palestinier vräkas i Masafer Yatta. Och så sent som i fredags godkände israeliska myndigheter att 1 000 nya bostäder ska byggas på ockuperad mark på Västbanken och i östra Jerusalem – detta trots ett löfte i februari om att man ska upphöra med nya bygglov.

För varje hem som rivs, för varje skola som demoleras, för varje ny bosättning som bryter mot internationell rätt, för varje palestinsk familj

som fördrivs och för varje barn som blir hemlös eller drivs på flykt blir tvåstatslösningen sönderslagen och i praktiken omöjliggjord. Uppgivenessen och det fullkomligt tappade hoppet om fred breder ut sig.

Därför är det nedslående att läsa och höra utrikesministerns svar på Johan Büsers frågor. Svaren kan kort och gott sammanfattas med ett stort nej. Det är ett nej till att själv agera aktivt och ta några nya initiativ inom EU som EU-ordförande för att fördöma utvecklingen i Israel, fördöma förstörelsen av svenskt humanitärt bistånd och andra länders humanitära bistånd och i praktiken stå upp för tvåstatslösningen, internationell rätt och mänskliga rättigheter.
(Applåder)

Anf. 45 MALCOLM MOMODOU JALLOW (V):

Herr talman! Vi befinner oss i krig i Europa i dag, då Ryssland brutalt och illegalt har angripit Ukrainas territoriella integritet. Sverige och världen har med rätta fördömt Rysslands agerande. I dag står vi alla upp för Ukrainas självständighet och rätt att försvara sig.

Människors rätt att leva i fred och trygghet är ovillkorlig. Och varje lands möjlighet att självt styra över sin framtid måste försvaras, och det gör vi i Europa i dag. Detta ses som en självklarhet för väldigt många.

Varför gäller inte dessa rättigheter det palestinska folket? I dag skrev Amnesty att västvärldens stöd för mänskliga rättigheter är selektivt och utgår från egna intressen. Jag håller helt med.

Palestina har varit ockuperat i över 70 år av ockupationsmakten och apartheidstaten Israel. Det är bosättningar, rivningar av palestinska bostäder, tvångsförflyttningar, vräkningar, segregation och rasism. Och det blir värre och värre. Det införs inte sanktioner mot Israel. Och det ges inte stöd till det palestinska folket så att de kan utöva rätten att försvara sig mot en ockupationsmakt. Det är en självklarhet när det gäller Ukraina. Varför har vi dessa dubbla måttstockar?

Den typ av brutalitet, angrepp och förtryck som den israeliska regeringen och ockupationsmakten utsätter det palestinska folket för är utan motstycke och är av en form som sällan har skådats någon annanstans.

Herr talman! Israel dödar barn. Israel bränner ned människors hem. Israel stjälar människors egendom och fortsätter att bygga illegala bosättningar. Sverige och EU försvarar detta genom att utöka samarbetet med den israeliska apartheidstaten och genom att aktivt minska biståndet till det palestinska folket.

Palestinska barn lever i dag under fattigdomsgränsen utan tillräcklig och säker tillgång till humanitära insatser. Det handlar om sjukvårdsutrustning, medicin, mat, vatten och el.

Den 26 februari 2023 bevittnade världen den senaste i raden av pogromer mot det palestinska folket i den palestinska staden Huwara på norra Västbanken. Människor dödades utan hänsyn. Israeliska bosättare angrep och misshandlade palestinerna. De sköt skarpt. Halva staden sattes i brand. Bilar, affärer, människors hem och privat egendom brändes till marke.

Herr talman! Angreppen urartade till något som beskrivs som ett av de värsta våldsbrotten på årtionden. Även den statliga televisionen, som regeringen har planer på att lägga ned, och en högt uppsatt israelisk militär benämnde bosättarattacken mot palestinerna i Huwara för pogrom.

Pogrom är ett uttryck som innebär en våldsam och blodig förföljelse av en folkgrupp och som för tankarna till förföljelsen av judar i Europa. Detta är inte mina ord. Det är ord som kommer från israelerna själva.

Samtidigt gick den högerextrema finansministern Bezalel Smotrich ut i israeliska medier och sa att han tycker att byn Huwara måste utplånas av staten Israel.

Jag har inte hört ett fördömande från Tobias Billström eller Ulf Kristersson. Utrikesminister Tobias Billström får chansen i dag. Kan utrikesministern här och nu fördöma bosätternas angrepp och pogrom mot Palestina och Huwara samt finansministerns uttalande om att utplåna en hel stad, som med andra ord skulle vara ett folkmord på det palestinska folket? Allt annat skulle tolkas som att utrikesministern försvarar folkmord på palestinierna.

(Applåder)

Anf. 46 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Jag har många kloka vänner i denna sal som har sagt oerhört mycket bra. Det är svårt att komma sent i debatten och tillföra något nytt. Men det finns ett perspektiv som jag tycker saknas i denna debatt. Vi pratar väldigt mycket om vad vi ska göra mot israelerna och hur vi ska hantera dem, men jag tycker också att vi ska prata om vad vi gör mot palestinierna, som är folket som faktiskt står under ockupation.

Regeringen agerar med tydlighet genom att skära ned på stödet till Palestina. Man halverar kärnstödet till FN och till den palestinska myndigheten. Det innebär att fler barn kommer att dö för att Sverige aktivt gör det valet. Man kan säga till det ockuperade palestinska folket: Ni ska straffas. Men att säga att Israel gör fel vågar den svenska regeringen inte om inte EU gör det. Då börjar man fundera på vad regeringens intention egentligen är. Vad är viljan?

Palestinska barn dör för att svenska biståndspengar som räddar liv dras in, men man är inte beredd att på något sätt agera ekonomiskt mot Israel. Jag tycker att det är skämmigt, för att använda ett ord som jag hade använt på skolgården. Jag skulle kanske till och med vilja använda starkare ord.

Utrikesministern säger sig stå bakom EU:s skrivningar, bland annat om att det begås brott mot folkrätten.

Jag skulle vilja att utrikesministern svarar rakt upp och ned. Anser utrikesministern att Israel bryter mot internationell rätt, ja eller nej? Jag har många frågor, men detta är en enkel fråga som jag måste ha svar på. Ja eller nej?

Om svaret är nej kan man fundera på vilken syn regeringen har på juridik i internationella sammanhang. Om svaret är ja är ledamoten Malcolm Momodou Jallows frågor fullt relevanta. Varför agerar vi inte med någon form av ekonomiska medel och sanktioner mot en stat som bryter mot internationell rätt? Det måste ju vara slutsatsen. När andra länder gör det – Nordkorea, Iran, Ryssland – agerar vi ju mycket kraftfullt. Där driver vi på. Där är vi snabba. Det är inte så att utrikesministern står och väntar på vad EU ska säga när man ska uttala sig om vad Ryssland gör i Ukraina. Med all rätt såklart – det är så Sverige som demokratisk stat ska agera. Men utrikesministern vågar uppenbarligen inte ta ställning, eller ännu värre, han *vill* inte ta ställning, för det ockuperade folket i Palestina.

Man kan ju ana intentionen. Utrikesministern har ju funderat på om Palestina över huvud taget skulle vara en stat och har varit ganska svajig kring det. Utrikesministern kanske delar den israeliska finansministerns uppfattning att Palestina inte ska få existera. Vänd på den argumentationen och tänk vilka ord som hade kommit om man hade sagt att det var Israel som inte skulle få existera! Då hade det tagit hus i helvete!

Vi står upp för båda parter rätt att existera, och jag tycker att utrikesministern kan svara på om han tycker att Israel bryter mot internationell rätt.

(Applåder)

Anf. 47 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Stort tack till de kollegor som har lämnat in interpellationen och även till dem som haft viktiga anföranden så här långt!

Detta har sin grund i den högerextrema regering som just nu har makten i Israel. Där sitter extrema partier med företrädare som Smotrich och Ben-Gvir och en ledare, en premiärminister, i Netanyahu som borde kunna åtalas för sina brott. Han har dock under lång tid kämpat politiskt för att hindra dessa tre åtal som gäller korruption. Det ska vi ha klart för oss.

Israels parlament knesset visar nog varför man i ett land ska ha en spärr, en tröskel, för att komma in i parlamentet. Det är ju väldigt uppenbart att små högerextrema partier har väldigt stor makt och stort inflytande över israelisk politik just nu. I cocktailen finns också det faktum att Benjamin Netanyahu har innehaft makten i Israel under väldigt lång tid. I 20–30 års tid kan vi räkna med att han har haft enormt inflytande över israelisk politik.

I grunden är det dock Israels ockupation av Palestina och dess konsekvenser som vi nu ser. Det är de extrema bosätternas intresse av att få sin vilja igenom som har skapat den situation som vi har i dag, och det är tydligt både i Israel och i Palestina.

Nu har det israeliska folket vaknat, och jag tror att det är viktigt att säga att i ett sådant här läge ser vi verkligen var skiljelinjen går mellan vår kritik av staten Israel och det israeliska folket, israelerna. Israelerna är inte nöjda med staten Israels politik och dess bosättningsvåld.

Det är uppenbart att risken nu är stor för bosättningsvåld. Vi ser redan tydliga tecken på hur bosättningsvåldet har ökat på Västbanken och hur den nya israeliska regeringen försöker att legitimera och i princip legalisera detta bosättningsvåld som under lång tid har fått eskalera mer och mer. Palestinska barn, kvinnor och jordbrukare riskerar att misshandlas eller till och med dödas av israeliska bosättare som aldrig kommer att åtalas eller ställas inför rätta. Rättssystemet gör skillnad på israeler och palestinier och utgör faktiskt en grund för en diskussion om ett apartheidsystem. Den här risken för bosättningsvåld tar sig också in i Israel när bosätterna nu manar till motdemonstrationer och motattacker mot israelerna som försvarar sin demokrati.

Nu måste omvärlden reagera. Vi är vid en punkt där vi måste reagera. Vi måste reagera mot ockupationen, mot uppdelningen mellan israeler och palestinier. Här har Sverige som ordförandeland i EU en utmärkt möjlighet att ta kommandot och gå i spetsen.

EU har ett handelsavtal med Israel som gör det otroligt förmånligt för israeliska företag att handla med EU, och dessa handelsavtal bidrar till att

ockupationen kan fortgå. Palestinska företag och verksamheter har inte alls samma möjligheter att bygga en stark ekonomi, och det gör att vi här har ett av världens mest ojämlika områden. Israel har en jättestark ekonomi, Västbanken har en betydligt svagare ekonomi och i Gaza är det i princip en daglig kamp för att överleva.

Till detta ska läggas vår regerings bristande stöd till Palestina och nedskärningen av biståndet. Jag hoppas att vi får tydligare svar från vår utrikesminister.

(Applåder)

Anf. 48 AYLIN FAZELIAN (S):

Herr talman! Jag var också del av en delegation från Sveriges riksdag som nyligen besökte Israel och Palestina. Det är ju ett välkänt faktum att Israel bryter mot internationell rätt när det kommer till annektering av ockuperad mark och att människor tvångsflyttas från sina hem.

Det här vet redan utrikesministern. Det har också påtalats med all tydlighet här i debatten, så låt mig i stället berätta om några av mina erfarenheter på plats.

Min första dag bevittnade jag hur ett barn blev brutalt nedslaget av israelisk polis i centrala Jerusalem. Ett tiotal tungt beväpnade män gav sig på en tanig obeväpnad pojke.

Ett av mina starkaste intryck var från Hebron, Västbankens näst största stad. Trots att Hebron ligger i Palestina kontrolleras staden till stor del av israelisk militär. På Hebrons huvudgata är palestinier förbjudna att gå, och eftersom palestinier inte får vistas på gatorna tvingas de familjer som bor där att använda bakdörrar och källaringångar för att ta sig till sina hem.

I centrala Hebron finns också en hedersplats vid Baruch Goldsteins grav, den man som mördade 29 palestinier i en massaker. Dagligen söker sig judiska bosättare och högerextremister dit för att hedra hans minne.

För övrigt hade en gång i tiden Israels nya minister för nationell säkerhet, Ben-Gvir, Goldsteins porträtt hängande hemma i vardagsrummet. Han är alltså minister i samma regering som nu vill införa långtgående nedmonteringar av rättsstatens principer.

Herr talman! Jag träffade familjer med barn i min egen dotters ålder som blickade ut över vad som bara för någon dag sedan var deras hem och som nu är jämnat med marken.

Vi skulle ha besökt ett flyktingläger, men strax innan vi kom dit blev en pappa skjuten till döds. Varför? För att han försvarade och skyddade sin son.

Vid en av otaliga checkpoints, alltså kontrollstationer som Israels regering satt upp för att begränsa palestiniers rörelser, blev också vi stoppade med frågan om det fanns några muslimer i bussen. Vi svarade att vi var en delegation på besök från Sveriges riksdag. Polisen steg ändå på för att kontrollera våra pass och upptäckte då att vi hade en palestinsk kvinna med oss, vår lokala guide. Hon blev utdragen ur bussen och fick sitta i polisförhör, allt för att förödmjukas, allt för att det skulle markeras vilka olika rättigheter som gällde. Vi andra fick sitta kvar i bussen.

Vad jag förväntar mig av den svenska utrikesministern är att orka stå upp för internationell rätt. Min fråga, likt den som mina kollegor så tydligt också har lyft upp, är mycket enkel. Kan utrikesministern fördöma Israels

olagliga ockupation, inklusive att palestinier dagligen tvångsflyttas, diskrimineras, förföljs och utsätts för övervåld?
(Applåder)

Prot. 2022/23:82
28 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 49 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! När det gäller den israelisk-palestinska konflikten är EU och Sverige tydliga om vikten av en framförhandlad tvåstatslösning med Jerusalem som huvudstad för båda staterna. Den åsikten framförs ständigt och konsekvent.

Bosättningspolitiken undergräver tvåstatslösningen och bidrar till en förhöjd konfliktnivå. Sverige uppmanar Israel att upphöra med denna typ av åtgärder och leva upp till sina folkrättsliga skyldigheter som ockupationsmakt. Dessa skyldigheter kommer Sverige, EU och FN att fortsätta att påminna om så länge ockupationen pågår. Likaså kommer kritik att fortsätta att uttalas när brott mot folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna, begås av någon part i konflikten.

Den senaste tidens terroristdåd, våldsamheter och civila dödsoffer, inte minst barn, vilket flera av debattörerna i dag har tagit upp, är förfärande. Det visar återigen på vikten av att konfliktens grundorsaker måste adresseras. Både Israel och Palestina behöver avstå från agerande som ytterligare eskalerar det mycket spända läge som just nu pågår.

Vi välkomnar de åtaganden som parterna har påtagit sig vid mötena i Aqaba den 26 februari och i Sharm el-Sheikh den 19 mars om bland annat deeskalering liksom ett stopp för nya bosättningsplaner under ett halvår. Det var därför mycket bekvämligt att knesset redan den 21 mars fattade beslut som möjliggör återupprättandet av ett antal bosättningar på norra Västbanken som frånträdde 2005.

Sverige välkomnar vidare de utfästelser som har gjorts i Aqaba och i Sharm el-Sheikh om att respektera status quo vid de heliga platserna i Jerusalem. Att dessa åtaganden nu respekteras och implementeras är avgörande för att på kort sikt undvika eskalering, inte minst under de pågående religiösa helgerna, och på längre sikt möjliggöra en utveckling i rätt riktning.

Sverige står upp för Israels legitima säkerhetsbehov och fördömer terroristattacker. Dessa inklusive raketattacker från Hamas och andra terroristgrupper i Gaza mot civila i Israel måste upphöra en gång för alla. Israel har rätt att försvara sig, men det ska ske med proportionalitet och i enlighet med folkrättens övriga principer.

Låt mig, herr talman, avsluta detta inlägg med att återigen konstatera att Israel är en levande demokrati. Vi värnar den goda och breda relationen med landet som Sverige har. Som jag nämnde noterar regeringen att den israeliska regeringen har lagt fram ett antal förslag på omfattande förändringar av rättssystemet, liksom den livliga inrikespolitiska debatt och de protester som pågår i Israel mot förslagen. Precis som EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor gett uttryck för vill vi inte föregripa resultatet av den debatt som pågår om dessa förslag. EU:s och Sveriges goda relationer med Israel grundas på gemensamma värderingar om demokrati och respekt för rättsstatens principer, och vi utgår från att rättsstatens principer även i fortsättningen kommer att respekteras i Israel.

Anf. 50 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Jag noterar dock att det inte med ett ord finns någon kritik från utrikesministern om det som ändå pågår i Israel med de genomgripande förändringar som närapå har skapat en revolution i landet. Till och med den diplomatiska kåren i Israel tar avstånd, delar av regeringen tar avstånd, ministrar avgår och en av Israels närmaste allierade, USA, är också tydlig i sin kritik och varnar för förändringarna i rättsväsendet. Det är då beklagligt att Sveriges utrikesminister endast följer vad EU säger och inte vill föregripa någonting eller ens lämna en kommentar om när man är beredd att förändra rättssystemet så kraftigt.

Herr talman! Jag vill återkomma till det som flera av mina kollegor tog upp i den första debattrundan, och som berörs i en del av mina interpellationsfrågor, det vill säga Israel som ockupationsmakt.

Israel är en ockupationsmakt som i strid med internationell rätt aggressivt fortsätter med sina bosättningar. Det har vi talat mycket om i dag. Palestinier vräks från sina hem, får nattliga besök av soldater och tillåts inte röra sig fritt i sitt närområde. Den nya regeringen, med stöd av högerextrema, har uttalat att israelisk suveränitet ska gälla på hela Västbanken, vilket de facto innebär en fullskalig annektering. Israeliska säkerhetsstyrkor som begår våldsamheter ska ges ytterligare immunitet, och inför de utbyggnader av de illegala bosättningarna och nya beslut om israelisk annektering av ockuperad makt upplever den israeliska regeringen uppenbarligen att den kan fortsätta, trots att det i båda fallen handlar om ageranden som strider mot folkrätten. Bosättningarna utgör ett tydligt brott mot fjärde Genèvekonventionen och är också ett krigsbrott enligt Internationella brottmålsdomstolen, ICC. Rapport efter rapport visar dessutom på en samverkan mellan soldater och extremister.

Även om utrikesministern här säger att man fördömer bosättningarna och att man ser allvarligt på denna fråga blir det inga verkliga reaktioner från omvärlden i den meningen att det blir några kännbara konsekvenser. Jag noterade också att utrikesministern i sitt svar sa att han delade min oro över att Israel bryter mot internationell rätt och att han anser att bosättarna undergräver möjligheterna till en tvåstatslösning, som ministern säger sig vilja verka för. Jag noterar också att utrikesministern anser att förutsättningarna för fredsförhandlingar mellan parterna i dagsläget är små och återigen hänvisar till EU.

Jag saknar fortfarande svar på mina frågor om utrikesministern och Sverige på egen hand avser att ta något endaste initiativ i frågan. Visst vore det ett utmärkt tillfälle, herr talman, om Sverige under det nuvarande svenska EU-ordförandeskapet visade ledartröjan också i denna fråga? Ett EU-ordförandeskap kan inte bara handla om att lyssna in vad andra gör eller att stötta andras initiativ. Nej! Här har Sverige möjlighet att göra skillnad, det vill säga ta initiativ med andra EU-länder, ställa krav på att folkrätten respekteras av alla parter och att Israel i egenskap av ockupationsmakt hålls ansvarigt för sina skyldigheter enligt internationell humanitär rätt. Det ska också få kännbara konsekvenser när internationell rätt inte respekteras.

Därför vill jag återigen ställa en fråga, som också ligger i linje med min interpellation, om utrikesministern är beredd att i EU-kretsen ta initiativ med anledning av den ökade utbyggnaden av de illegala bosättningarna.

Kommer utrikesministern i EU-kretsen att ta några initiativ för att få till stånd nya angelägna fredssamtal?
(Applåder)

Anf. 51 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Utöver allt det som har redovisats om bosättningspolitiken bygger Israel en 70 mil lång mur mellan de palestinska områdena och Israel. Den byggs till 85 procent på palestinskt territorium och upp till 18 kilometer från Västbankens erkända gräns. Man har konfiskerat palestinskt land, och det har inte utgått någon ersättning i samband med detta. Det handlar alltså om tvångskonfiskering, och det är också ett brott mot internationell lag och rätt.

Hur stämmer detta överens med rättsstatens principer? Muren blir dessutom ännu ett hinder för palestinerna i vardagen. Många måste passera genom en checkpoint varje morgon och kväll för att ta sig från bostad till arbete. Jag har själv varit vid muren, har gått igenom en checkpoint och pratat med palestinier. Det känns som diskriminering och försvårande åtgärder i deras vardagsliv.

Jag nämnde tidigare att man inte får flytta sin egen civilbefolkning till ockuperat område, vilket man gör när man bygger bosättningarna.

Jag nämnde också att bosättningar som är etablerade sedan 1967 enligt FN är att betrakta som olagliga, att man inte får ändra fysiska, geografiska, demografiska eller historiska egenskaper på ockuperad mark och så vidare. Hur stämmer det med rättsstatens principer att man konsekvent gör på det här sättet?

Sedan blir det på något vis en illusion när man diskuterar tvåstatslösningen, för den förstörs och undergrävs ju av Israel hela tiden.

Sverige har en unik möjlighet nu som EU-ordförande att gå i spetsen i den här frågan, att rycka upp sig, att vara tydlig i språkbruket och att försöka få någonting gjort.

(Applåder)

Anf. 52 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Jag saknar initiativförmågan hos den svenska regeringen, och jag saknar proaktiviteten hos utrikesministern.

Att enbart förhålla sig till avtal som parterna själva har ingått räcker inte. Det är en metod som EU och Sverige har lutat sig mot under de senaste decennierna, och den duger inte längre.

Ockupationen av Palestina och den diskriminering av palestinier som råder är grundorsaken till våldsamheterna som föder extremerna på båda sidor av konflikten. Det är civila i Palestina och Israel som betalar priset med sina liv för ett cyniskt maktspel.

Den senaste tidens uttalanden från högerextrema företrädare för Netanyahu koalitionsregering leder till upptrappad stämning, och den svenska regeringen och EU behöver markera hårdare mot Israel för att deeskalera situationen. Både israeler och palestinier har rätt till frihet, utveckling och trygghet inom säkra och erkända gränser, och samtalet om vägen dit behöver bidra till en fredlig lösning.

Miljöpartiet stöttar Palestinas rätt att existera och tvåstatslösningen enligt 1967 års gränser. Israel måste respektera internationell rätt och på

Prot. 2022/23:82

28 mars

Svar på
interpellationer

allvar försöka hitta vägar framåt för en tvåstatslösning i stället för att fortsätta expandera sina bosättningar på palestinsk mark.

Jag vill avsluta med att än en gång tacka Johan Büser för att frågan är uppe här i dag. Jag ser fram emot ett tydligt svar från utrikesministern om vilka nya initiativ som regeringen och Sverige som EU-ordförande avser att ta som svar på den snabbt ökande utbyggnaden av bosättningar och de ökande våldsamheterna.

Anf. 53 AZRA MURANOVIC (S):

Fru talman! Jag tycker att utrikesministern är modig som kallar Israel en demokrati och hoppas och utgår från att det också är en stat som följer rättsstatens principer när det är uppenbart i många sammanhang att den inte gör det. Jag tycker att det är väldigt modigt.

Utrikesministern nämnde att man måste åtgärda konfliktens grundorsaker. Då undrar jag hur. Vilka konkreta steg är utrikesministern och landet Sverige beredda att ta för att faktiskt närma sig ett åtgärdande av dessa? Man respekterar ju inte status quo i den heliga staden. Man respekterar uppenbarligen inte internationell rätt, och man respekterar uppenbarligen inte de mänskliga rättigheterna. Och hur följer ni upp det från Sveriges håll när man bryter mot den här respekten? Hur agerar ni?

Breaking the Silence är en organisation av före detta soldater, som vittnar om att de i sitt uppdrag och av sina befälhavare inte blev tillsagda att använda proportionalitet. De berättar också att det inte finns något sådant som en oskyldig palestinier. Det finns aktiva terrorister, och det finns inaktiva terrorister. Så ser man på alla från ett spädbarn till en äldre person.

Här krävs ledarskap och handlingskraft för att stå upp för det som är rätt och riktigt. Jag undrar vilka konkreta åtgärder utrikesministern kan tänka sig att vidta i stället för att bara tycka.

Anf. 54 LINNÉA WICKMAN (S):

Fru talman! I december antog EU-parlamentet en resolution om Israel och Palestina. I den ges ett tydligt stöd för folkrätten och tvåstatslösningen, och Israel uppmanas att upphöra med förstörelsen av palestinska hem.

EU-parlamentet stöder också den upprepade begäran från ministerrådets sida att Israel ska kompensera EU:s länder för förstörda biståndsprojekt på ockuperad mark. Som jag nämnde tidigare handlar det för Sveriges del om miljonbelopp.

Oroväckande nog röstade utrikesministerns tre svenska partikollegor i parlamentet för ett ändringsförslag framlagt av Sverigedemokraterna om att ta bort kraven på Israel i resolutionen om att ersätta EU för förstörda byggnader och infrastruktur. Ändringen gick som tur var inte igenom, men det här väcker förstås starkt tvivel om Moderaternas faktiska inställning till internationell rätt i Israel och Palestina.

Delar utrikesministern sina partikollegors uppfattning att språket och kraven från EU:s sida borde lättas upp gentemot Israel när det gäller demolering av skolor och palestinska bostäder på ockuperad mark? Eller står regeringen i stället bakom EU:s linje att Israel bör betala ersättning för de humanitära projekt som har förstörts till EU:s länder, inklusive Sverige?

Med tanke på att Moderaterna och Sverigedemokraterna dessutom skär ned biståndet till Palestina med 65 procent, vilket är ett dråpslag mot Palestinas civilsamhälle där man jobbar för demokrati och mänskliga rättig-

heter och för att stärka barns och kvinnors livsvillkor, är det sorgligt att under den här regeringen se ett påfallande tyst och passivt Sverige. Detta i en tid när vänner av tvåstatslösningen, vänner till både Israel och Palestina, behövs som allra mest.
(Applåder)

Prot. 2022/23:82

28 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 55 MALCOLM MOMODOU JALLOW (V):

Fru talman! Israel är en levande demokrati, säger utrikesministern. En stat som angriper och ockuperar, som inte lyssnar på omvärlden, som inte lyssnar på FN:s resolutioner, som inte lyssnar på kritik över huvud taget, som har pogromer där man bränner ned hela städer – det kallar utrikesministern en demokrati.

Vi kommer alla ihåg vad Moderaternas inställning var när det var apartheid i Sydafrika och vilket ställningstagande man gjorde. Man stod med förtryckaren i Sydafrika. Nu gör man samma sak igen. Vi har en moderat regering med en utrikesminister som fortsätter säga att man utgår från att Israel respekterar rättsstatens principer.

Hur många fler gånger ska Israel bryta mot rättsstatens principer innan man fattar? Innan man säger ”Nej, nu räcker det! Nu får det vara nog!” och agerar?

Tänk om vi hade sagt samma sak om Ryssland! ”Vi utgår från att Ryssland kommer att fortsätta respektera rättsstatens principer och att Ryssland är en levande demokrati.” Det skulle ingen acceptera! Varför är det acceptabelt när det gäller Israel? De har gjort det här i över 70 år och fortsätter att göra det. Det är inte acceptabelt. Vi måste markera. Att fortsätta vägra försvara och respektera det palestinska folkets mänskliga rättigheter är att förneka deras mänsklighet.

Det sägs att kriser inte skapar utan avslöjar samhällets styrkor och svagheter, och kriget i Ukraina har avslöjat Sveriges och västvärldens hyckleri och dubbla måttstockar.

Utrikesministern vägrade svara på min fråga. Jag noterar det. Jag upp-
repar den. Finansminister Smotrich sa i Israels medier att han tycker att byn Huwara måste utplånas av staten Israel. Håller du med, eller tar du avstånd från det?

Anf. 56 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att vi inte talar i duform utan via talmannen.

Anf. 57 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Jag kan tyvärr inte tacka utrikesministern för svaret. Jag önskar att jag hade kunnat göra det.

Ja eller nej, bryter Israel mot internationell rätt? Jag fattar inte att det är så svårt. Någonstans måste man även som konservativ politiker känna i maggropen när gränsen är nådd.

Sverige har redan passerat en gräns eftersom vi numera lägger ned vår röst i FN när det röstas om Israel och Palestina. Vi tar ett steg tillbaka. Vi är tydliga med att vi inte tycker om palestinierna, för dem ger vi mindre i bistånd. Men det finns en otydlighet i vad regeringen, och därmed vi som land, tycker om rådande situation.

Jag ger utrikesministern rätt i att Israel är en demokrati. De demonstrationer med mera som händer nu visar att Israel till skillnad från många andra länder i området är en riktig demokrati.

Men det är inte det detta handlar om. Man måste kunna tänka två tankar samtidigt. Det är skämmande att utrikesministern inte kan svara ett enkelt ja eller nej på Malcolm Jallows fråga. Vi har en israelisk minister som säger att den ena parten ska utplånas, och vi har en svensk utrikesminister som har uttryckt tveksamheter om Palestinas rätt att existera. Han kunde ha röjt alla tvivel genom att säga: Ja, Israel bryter mot internationell rätt. Ja, jag som Sveriges utrikesminister fördömer dem som vill utplåna andra stater.

(Applåder)

Anf. 58 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Det är bra att vi hör en viss ökad tydlighet från vår utrikesminister, men frågan är när det blir konsekvenser för Israel och inte bara en massa pressmeddelanden från Sverige och EU om Israels brott.

Utrikesministern säger att han utgår från att rättsstatens principer ska gälla i Israel, men problemet är att de inte gäller i dag, varken när det gäller de områden Israel ockuperar i Palestina eller i själva Israel.

I Palestina är det olika id som gäller beroende på var man bor. Det råder straffrihet för de soldater som begår övergrepp. Människor grips, även barn, och hem rivs. Här finns muren, bosättarna och bosättningsvåld.

Men även i Israel, det vi kallar en demokrati, blir den arabiska minoriteten dagligen diskriminerad. Eftersom staten äger allt territorium är det helt omöjligt för palestinier att få bygglov medan israeler ganska enkelt kan få nya bostäder, och så fort man kommer till ett palestinskt område upphör asfalt och underhåll på vägarna.

Det som behövs är konsekvens. Vi befinner oss i ett läge där Sverige och EU genom tydlig konsekvens skulle kunna ha en positiv inverkan på regeringen med högerextrema partier och den maktfullkomliga Netanyahu. Jag vill ha en utrikesminister som ser dessa brott mot rättsstatens principer, inte slätar över dem och är tydlig med att det blir konsekvenser om Israel som man nu gör lägger fram förslag som urgröper rättsstaten och rättsstatens principer.

Nu har vi chansen att påverka. Det israeliska folket har rest sig upp och sagt att det vill ha demokrati och rättsstatens principer. Låt oss stödja denna kamp, inte den israeliska regeringen.

(Applåder)

Anf. 59 AYLIN FAZELIAN (S):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaren.

Under mitt besök i Israel och Palestina träffade jag också en av premiärminister Netanyahus främsta rådgivare. Han representerar högerpartiet Likud, som för övrigt är Moderaternas systerparti. Han med flera var även på plats i Sverige för att hjälpa Moderaterna under valrörelsen 2022.

Under vårt samtal ställde jag ett antal frågor. Jag tog avstamp i det premiärminister Netanyahu har deklarerat: att hans regerings huvudlinje är att det judiska folket ska ha ensamrätt till det som i dag är Israel och Palestina och att denna regering ska främja och utveckla bosättningar i alla områden.

Jag frågade då vart man tänker sig att palestinierna ska ta vägen. Svaret jag fick var: Vad vet jag? Fråga dem!

Jag frågade därefter om han anser det våld som palestinier utsätts för vara proportionerligt, och jag exemplifierade med det jag själv sett, nämligen hur tio tungt beväpnade män gav sig på en tanig pojke, ett barn. Svaret jag fick var: Nej, våldet är inte proportionerligt, för det är inte tillräckligt.

Jag önskar svar från utrikesministern om hur han ser på detta som företrädare för Israels regering tydligt säger och om han kommer att agera för palestiniernas rätt att existera. Kommer han att göra det som så många palestinier vädjar till oss om, att sluta vara tysta?

(Applåder)

Anf. 60 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig säga så här: På kort sikt är det centrala att parterna i denna konflikt avstår från allt agerande som kan trappa upp det spända läget ytterligare. Den negativa utvecklingen behöver vändas, och för att så ska ske krävs ett engagemang från det internationella samfundet, inte minst genom USA, länderna i regionen, EU och FN.

På längre sikt är återupptagna fredsförhandlingar mellan parterna avgörande för en hållbar lösning på denna konflikt. EU och det internationella samfundet är övertygade om att det endast är genom en framförhandlad tvåstatslösning med fast förankring i folkrätten som Israel och Palestina kommer att kunna leva sida vid sida i fred och säkerhet.

En grundförutsättning för att kunna förverkliga detta mål är såklart att parterna har den politiska viljan att sitta ned vid ett förhandlingsbord och därtill har förmåga och beredskap att göra de nödvändiga och svåra kompromisser som freden kräver.

Det är tyvärr tydligt – jag skulle till och med gå så långt som att säga att det är ostridigt – att så inte är fallet i dag. Israels nuvarande regeringskoalition har inte politiska förhandlingar om en tvåstatslösning för ögonen. Dess politiska plattform ger uttryck för en annan dagordning. Regeringsprogrammet innehåller till exempel en skrivning som hävdar det judiska folkets exklusiva och obestridliga rätt till hela landet Israel och definierar detta som att det omfattar även det ockuperade Västbanken. Det talas även om annektering som en möjlighet.

Fru talman! Jag beklagar denna inriktning som står i strid med folkrätten och den tvåstatslösning som Sverige och EU tror på.

Den palestinska regeringen har visserligen deklarerat att man strävar efter förhandlingar om en tvåstatslösning och att de ska inledas så snart som möjligt. Samtidigt har Palestina inte hållit nationella val sedan 2006, och den palestinska splittringen mellan Västbanken, som styrs av palestinska myndigheten, och Gaza, som kontrolleras av Hamas, består. Denna brist på både demokratisk legitimitet och nationell enighet utgör ett betydande hinder för att Palestina ska kunna förhandla om och ingå ett fredsavtal.

Sverige och EU framhåller konsekvent och med stor tydlighet vikten av att Palestina genomför nationella val och uppnår en inompalestinsk försoning. Vi anser likaledes att Israel är skyldigt att medverka till att palestinska val kan genomföras i östra Jerusalem i enlighet med Osloavtalet. Sverige och EU uppmanar därför samtliga palestinska grupper att hålla

fast vid de avtal som på palestinsk sida ingåtts med Israel, att ta tydligt avstånd från våld och terrorism, att erkänna Israels rätt att existera och att efterleva demokratiska och rättsstatliga principer.

Vi hoppas givetvis att man på både israelisk och palestinsk sida ska komma att inse att den nuvarande utvecklingen är ohållbar och att parterna därför initierar en fredsprocess för att nå en framförhandlad tvåstatslösning som tillfredsställer både Israels och Palestinas intressen.

Fru talman! Jag önskar att det vore möjligt att återuppta fredsprocessen inom en snar framtid, men som sagt bedöms utsikterna för detta tyvärr vara bleka. Men det är likafullt viktigt att det internationella samfundet fortsätter att arbeta för att skapa förutsättningar för att så ska kunna ske på sikt.

Anf. 61 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Debatten går mot sitt slut. Jag tycker att dagens debatt med all tydlighet har visat på den enorma frustration som många av oss ledamöter känner, och jag håller med om väldigt mycket av det som många av oss har framfört till utrikesministern.

Jag välkomnar självklart att utrikesministern uttalar oro för bosättningspolitiken i sitt anförande och att han också säger sig värna en tvåstatslösning där mänskliga rättigheter ska råda. Men som jag har påpekat tidigare har jag också önskat att den svenska regeringen kunde ha något slags uppfattning om det som nu pågår i Israel med omfattande inskränkningar av domstolsväsendet – vi brukar säga att vi ska kalla en spade för en spade.

Vidare skulle det också vara bra om Sverige i sin roll som EU-ordförandeland kunde visa ett tydligare ledarskap och i alla fall ge uttryck för något slags initiativ för fred och inte bara följa vad andra säger eller gör. Det är också viktigt, vilket har framkommit i debatten i dag, att varje stat som tydligt bryter mot internationell rätt inte bara kritiseras med ord utan också i handling och att det medför kännbara konsekvenser för varje stat som bedriver någon form av olaglig ockupation.

Jag skulle även önska, mot bakgrund av situationen när det gäller mänskliga rättigheter i Palestina, att vår svenska regering skulle ompröva sina kraftiga neddragningar av det svenska biståndet dit; det är närapå en halvering jämfört med hur det var med den tidigare socialdemokratiska regeringen. Neddragningarna kommer att få stora konsekvenser för det lokala civilsamhället som jobbar för att förbättra människors levnadsvillkor.

Jag vill till sist tacka för deltagandet i dag i den här interpellationsdebatten där interpellationen är inlämnad av mig. Vi har självklart anledning att återkomma till fortsatta diskussioner i den här frågan med tanke på den mycket allvarliga situation som för närvarande råder i Israel och Palestina. (Applåder)

Anf. 62 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack till interpellanten och samtliga ledamöter som har deltagit i debatten här i dag. Det har varit en bra debatt i en viktig fråga.

Det är ingen tvekan om att meningsfulla fredsförhandlingar förr eller senare måste komma till stånd och att den här konflikten måste få ett slut. För att sådana förhandlingar ska vara meningsfulla och kunna inledas krävs att parterna är villiga och redo att förhandla uppriktigt, vilket tyvärr inte är fallet i dag.

Parallellt med den nödvändiga krishantering som nu sker, bland annat genom mötena i Aqaba och Sharm el-Sheikh som jag nämnde tidigare, är det viktigt att fortsätta det långsiktiga arbetet för fred. Och det initiativ som EU:s höga representant Josep Borrell har tagit tillsammans med Arabförbundet och Saudiarabien förtjänar att uppmärksammas. Det handlar om att undersöka hur EU och länderna i regionen utifrån det arabiska fredsinitiativet från 2002 skulle kunna stödja ett övergripande fredsavtal. Genom att försöka konkretisera ett sådant gemensamt bidrag till fred är förhoppningen att man på sikt stärker förutsättningarna för att parterna ska återgå till förhandlingsbordet.

Som bekant har inte direkta fredsförhandlingar ägt rum på snart tio år. En långsiktig lösning på den israelisk-palestinska konflikten står endast att finna i en framförhandlad tvåstatslösning med fast förankring i folkrätten, där Israel och Palestina kan existera i fred och säkerhet sida vid sida och med Jerusalem som huvudstad för båda staterna.

Fru talman! För att bygga en hållbar och rättvis fred mellan Israel och Palestina måste båda parterns behov, rättigheter och säkerhet tas i beaktande. Sverige kommer att fortsätta stödja EU:s och den höga representanten Borrells arbete och engagemang för att bidra till att detta en dag kan bli verklighet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2022/23:268 om levnadsvillkor för individer med funktionsnedsättning

Anf. 63 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jessica Rodén har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att personer med funktionsnedsättning som har sin enda inkomst i form av sjuk- och aktivitetsersättning ska klara den ekonomiska krisen.

Sverige befinner sig i ett utmanande läge med en svår ekonomisk situation. Hög inflation och stigande räntor pressar hushållen. Regeringen har vidtagit särskilda åtgärder för att värna de svagaste hushållen. Samtidigt är det viktigt att finanspolitiken inte motverkar penningpolitiken i ett läge där hög inflation kan bita sig fast.

Sjukersättning och aktivitetsersättning räknas årligen upp med prisbasbeloppet, som följer prisnivån enligt konsumentprisindex. Den 1 januari 2023 höjdes prisbasbeloppet så att hel sjukersättning i form av garanti-ersättning för den som har fyllt 30 år ökade med 973 kronor per månad. Personer som får inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning får upp till 1 698 kronor mer per månad. Det är en lämplig ordning att sjukersättning och aktivitetsersättning i enlighet med gällande regelverk värdesäkras med prisbasbeloppet för att kompensera för de ökade kostnaderna.

Regeringen tog genom sin budgetproposition för 2023 ansvar för Sverige, ekonomin och hushållen. Flera initiativ togs för att stärka hushållens ekonomi. Bland annat bibehölls arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet på samma högre nivå som har gällt under den pågående covid-19-pandemin. Det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostads-

bidrag har förlängts till och med den 30 juni 2023, och förslag om att ytterligare förlänga och även höja denna ersättning har nyligen remitterats.

Personer som har sin enda inkomst i form av sjuk- och aktivitetsersättning är en grupp för vilken regeringen ämnar noga följa utvecklingen den kommande tiden. Det är personer som är i en tuff situation, och det är särskilt dessa hushåll som regeringen ämnar följa väldigt noga.

Anf. 64 JESSICA RODÉN (S):

Fru talman! Det svar som statsrådet Anna Tenje ger oss här i dag ger inga lugnande besked till individer med funktionsnedsättning som har sjuk- och aktivitetsersättning som sin enda inkomst. Beskedet är att regeringen följer utvecklingen för gruppen som har sin enda inkomst från sjuk- och aktivitetsersättningen.

För varje dag som går blir den ekonomiska situationen mer och mer desperat för allt fler i vårt land. Den ekonomiska kris vi nu upplever skakar om hela vårt samhälle. Den främsta anledningen till fattigdom hos individer med funktionsnedsättning är just nivåerna i sjuk- och aktivitetsersättningen. Dessa individer har dessutom ingen möjlighet att påverka sin inkomst. Garantiersättningen ligger på 12 163 kronor före skatt om man är över 30 år. Är man under 30 år är den alltså lägre.

Fru talman! Inflationen gör hål i människors plånböcker. Under det senaste året har matpriserna stigit med 22,1 procent, vilket är den snabbaste ökningen sedan 50-talet. Denna prisökning slår extra hårt mot människor som har funktionsnedsättningar.

Välfärd skapar trygghet. Därför är vår gemensamma välfärd grunden i ett starkt samhälle. Det bygger på en gemensam grundtanke om att alla ger efter förmåga och får efter behov. Socialförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet under livets olika skeden. I socialförsäkringen ingår därför försäkringar och bidrag till barnfamiljer, till sjuka, till personer med funktionsnedsättning och till äldre.

Vi socialdemokrater är stolta över de förändringar vi gjorde för att förbättra sjukförsäkringen under de åtta år vi var i regeringsställning. Vi är stolta men inte nöjda. Vi vill stärka försäkringen och göra den mer solidarisk, rättvis och jämställd.

Mina frågor till socialförsäkringsminister Anna Tenje är därför: Vad är ministerns svar till personer med sjuk- och aktivitetsersättning som är oroliga över de stigande matpriserna och den svåra ekonomiska situationen? Kommer regeringen att vidta åtgärder för att stärka den ekonomiska situationen för personer med sjuk- och aktivitetsersättning?

(Applåder)

Anf. 65 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag delar helt och fullt ledamotens uppfattning om att inflationen är den största fienden gentemot hushållen. Därför är det också viktigt att bekämpa den största fienden. Det innebär att man först och främst måste bekämpa inflationen. En risk som kommer om inflationen biter sig fast i vårt samhälle är att den gröper ur hushållens ekonomi pö om pö. Därför är det oerhört viktigt att just bekämpa hushållens största fiende, inflationen.

I budgetpropositionen för 2023 tog regeringen ansvar för Sveriges ekonomi och hushåll. Flera initiativ togs för att stärka hushållens ekonomi.

Som jag nämnde i mitt tidigare anförande bibehöll vi arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet på samma höga nivå som gällde under covid-19-pandemin. Det tillfälliga tillägget till barnfamiljer med bostadsbidrag har förlängts, och nu har vi aviserat att den höjda tillfälliga ersättningen ska förlängas ytterligare samt höjas. Dessutom har vi remitterat förslaget.

Regeringen tar frågan på stort allvar. Men samtidigt som vi behöver bekämpa inflationen och se till de hushåll som har det allra tuffast just nu får vi inte driva på inflationen ytterligare. Annars hamnar vi i en betydligt sämre situation än vi befinner oss i i dag.

Anf. 66 JESSICA RODÉN (S):

Fru talman! Var fjärde person med funktionsnedsättning har en låg ekonomisk standard. De stora prisökningar vi ser nu drabbar gruppen extra hårt. Bland dem är det vanligare att inte kunna betala oväntade utgifter. Det är heller inte ovanligt att man får avstå från semesterresor eller fritidsaktiviteter för att man helt enkelt inte har råd. Föräldrar som har vuxna funktionshindrade barn säger att deras barn inte klarar sig på sin ersättning, utan föräldrarna måste skjuta till pengar.

Som jag sa i mitt förra inlägg är jag stolt över de förändringar som den socialdemokratiska regeringen genomförde. Jag är stolt men inte nöjd. En särskild utredare fick i uppdrag att se över hur systemet för uppräkningsersättning fungerar. Det övergripande syftet var att stärka den ekonomiska tryggheten för personer som har sjuk- och aktivitetsersättning genom att säkerställa en ändamålsenlig beräkning av förmånerna. Men, fru talman, utredningen lades ned i tysthet två dagar före jul förra året.

Flera funktionsrättsorganisationer har slagit larm och menar att personer med långvarig nedsatt arbetsförmåga och funktionsnedsättning tvingas göra sig beroende av anhöriga. Därför undrar jag vad statsrådet har för besked till dem som har så låg ekonomisk standard att de måste få ekonomiskt stöd av sina anhöriga på grund av nivåerna i sjuk- och aktivitetsersättningen?

Anf. 67 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Som jag var inne på tidigare drabbar inflationen vissa hushåll allra hårdast. Det viktigaste är därför att göra insatser för dessa hushåll. Som jag nämnde inledningsvis följer vi utvecklingen väldigt noga. Vi har redan aviserat att det förlängda tilläggsbeloppet för bostadsbidraget till barnfamiljer nu ytterligare förlängs och även höjs för att barnfamiljer är särskilt utsatta i den här ekonomiskt tuffa tiden.

Det finns dock definitivt även andra grupper, och vi bevakar det hela alldeles extra. De grupper vi talar om nu fick nyligen en höjning med 8,7 procent, eftersom vi har kopplat deras ersättningar till prisbasbeloppet. Det är helt rimligt, och det är så man gör för att värdesäkra ersättningar. Tidigare har inflationen inte varit lika hög, och då har ersättningarna heller inte höjts i samma takt som nu. En vanlig löntagare kan i jämförelse inte räkna med 8,7 procent i höjda löner, vilket gör att kompensationen för löntagare i detta fall blir lägre än den blir för exempelvis dem som i dagsläget lever på olika ersättningar och förmåner. Vi har valt att göra så i Sverige för att man ska kunna kompenseras när inflationen drar iväg.

Vi vet alla att inflationen nu har tårt ännu lite till. Därför är det angeläget för regeringen att noga följa utvecklingen av den ekonomiska krisen. Vi får inte samtidigt som vi bekämpar inflationen motverka penningpolitiken. Vi får dessutom heller inte ha en alltför expansiv budget som riskerar att göra så att Sverige hamnar i långvarig inflation som biter sig fast och som pö om pö gröper ur hushållens ekonomi för lång tid framöver. Det skulle vara riktigt förödande.

Anf. 68 JESSICA RODÉN (S):

Fru talman! Människors ekonomi påverkar en rad livsområden, till exempel hälsa, boende och fritid. Det får sociala konsekvenser om man inte har råd att leva som andra. På så sätt kan ekonomi också ses som ett villkor för bra eller dåliga levnadsvillkor.

På regeringens hemsida står det bland annat att läsa att det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor. Men vad gör regeringen, fru talman? Den gör ingenting. Statsministern låtsas som om det regnar och säger att det bara är att bita ihop. Finansministern uppmanar oss att leta efter lägre livsmedelspriser. Är detta regeringens besked – att man ska bita ihop – till alla dem som inte har råd att köpa mat och kläder?

Att regeringen inte agerar utan hänvisar till lågprisvaror är ett tecken på att man inte förstår hur det är att vara ekonomiskt utsatt. Att man sänker skatten för höginkomsttagare i stället för att satsa på välfärden visar att regeringen inte tar ansvar. Jag tycker att det är ett svek när man lägger ned en utredning vars syfte var att stärka den ekonomiska tryggheten för människor som inte själva har möjlighet att påverka sin inkomst.

(Applåder)

Anf. 69 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Låt mig tacka ledamoten för en viktig och bra interpellation. Det hela visar att inflationen slår väldigt hårt just nu. Jag har stor respekt och förståelse för att många svenska hushåll kämpar väldigt hårt nu. Många får avstå från semesterresan. Många får tänka över vad de lägger i kundkorgen. Det är definitivt många som avvaktar med att köpa nya vårkläder. Var så säker!

Därför är det så viktigt att bekämpa inflationen. Om vi inte bekämpar inflationen nu utan den biter sig fast riskerar vi att hamna i en långsiktig ekonomisk kris och en stagflation.

Hög inflation och stigande räntor är det som pressar hushållen allra mest. Regeringen har därför vidtagit särskilda åtgärder för att värna de allra svagaste hushållen. Samtidigt är det, som jag har varit inne på, väldigt viktigt att det här inte motverkar penningpolitiken i ett läge där hög inflation kan bita sig fast ytterligare.

Personer som har sin enda inkomst i form av sjuk- och aktivitetsersättning är en grupp bland flera andra grupper som är särskilt utsatta och har det väldigt tufft just nu. Regeringen följer utvecklingen väldigt noga när det gäller den ekonomiska krisen och den särskilda utsattheten. Och vi får helt enkelt återkomma längre fram i fråga om vidare åtgärder.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 70 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Markus Kallifatides har frågat mig hur jag och regeringen ser på tillförlitligheten i tillgänglig kunskap om nedgången i byggandet av bostäder, om jag ser anledning att vidta åtgärder för att klarlägga hur många bostäder som faktiskt påbörjas samt vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta i närtid för att bostadsbyggandet ska öka.

Inledningsvis kan jag konstatera att Markus Kallifatides har rätt i att det finns osäkerheter i den statistik som Statistiska centralbyrån, SCB, levererar, statistik som av självklara skäl också är eftersläpande. Osäkerheterna i statistiken är också i stort sett desamma över tid, varför just data som signalerar förändringar över tid torde tala sitt tydliga språk. De osäkerheter som finns i statistiken är dessutom väl kända och går att ta hänsyn till. SCB mäter initialt datum för påbörjande utifrån kommunens startbesked, men komplettering görs sedan med faktiskt påbörjande från byggherren för de projekt som ingår i statistiken. Såväl den officiella statistiken och metoden för framtagandet av denna som Boverkets prognoser publiceras, vilket gör det möjligt för andra aktörer att göra sina egna analyser och bedömningar. Att överväga om det finns behov av kompletterande mått till de nuvarande är i nuläget inte aktuellt.

Boverket genomför regelbundet prognoser för bostadsbyggandet. Inför prognostillfällena kompletteras SCB:s statistik med annat underlag när de gör sina analyser. Myndigheten har till exempel kontakter såväl med kommuner som med företag inom sektorn. Jag följer givetvis Boverkets arbete. Jag vill dock betona att det oberoende av SCB:s och Boverkets prognoser och mätningar även inom Regeringskansliet utförs analyser av och prognoser för bland annat investeringar i bostadsbyggande.

Fru talman! Vad gäller Markus Kallifatides tredje fråga vill jag först betona att det är en angelägen fråga för regeringen att bostadsförsörjningen fungerar. Vi befinner oss i ett bekymmersamt ekonomiskt läge där förutsättningarna för bostadsbyggandet har försämrats snabbt, främst på grund av höga byggkostnader, stigande räntor, hög inflation och minskad köpkraft hos hushållen. Svaret på detta kan dock inte vara kostsamma subventioner som bara riskerar att driva på kostnadsutvecklingen. Regeringen vill ta fram reformer som ökar tillgången till byggbar mark, förenklar byggreglerna och ger incitament till ökat bostadsbyggande. Kommuner ska uppmanas och stimuleras att höja sin planberedskap, särskilt vad gäller småhus. Detta kommer på sikt att leda till en ökad och mer hållbar nivå på bostadsbyggandet samtidigt som fler får möjlighet att uppfylla sina boendedrömmar. Regeringen har hittills tagit flera steg för att påbörja det arbetet. Regeringen har gett länsstyrelserna i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i samverkan med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande och gett Boverket i uppdrag att föreslå lättnader på byggkraven för studentbostäder.

Avslutningsvis vill jag säga det självklara, att regeringen följer den ekonomiska utvecklingen noggrant, vilket också gäller situationen på bostadsmarknaden och bostadsbyggandet och då inte enbart baserat på eftersläpande statistik i ett läge där förändringar sker snabbt.

Anf. 71 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Andreas Carlson för svaret. Jag ser fram emot denna debatt om de jätteviktiga frågorna om läget när det gäller byggandet i Sverige och om hur vi ska säkra bostadsförsörjningen i landet nu och på sikt.

Jag ska börja med det lite tekniska och kanske komplicerade i min interpellation. Bakgrunden till interpellationen är att röster i den allmänna debatten har lyft fram ett potentiellt problem i vår kunskap om hur det står till med bostadsbyggandet. Påbörjade bostäder kanske inte är gjutna betongplattor och faktiskt byggande av väggar och tak, utan det kanske är att en kommun bara har lämnat ett startbesked. Och sedan händer det inte så mycket mer. Vi vet inte riktigt hur det ligger till.

Jag konstaterar att statsrådet i svaret anser att jag nog har rätt i detta och att det här finns lite grann av ett problem. Men i svaret anges det också att osäkerheten kring dessa siffror ändå på något sätt är densamma över tid, så att man borde kunna utläsa en trend i siffrorna.

Nu är väl problemet, Andreas Carlson, att vi är i en mycket speciell situation. Det var väldigt länge sedan som räntan steg med 3 procentenheter. Det var länge sedan som det var fullskaligt krig i Europa. Och det var väldigt länge sedan som vi hade tvåsiffriga inflationstal och allmän, ekonomisk osäkerhet. Det är därför inte givet att osäkerheten i dessa prognoser är densamma just i detta läge.

Att jag lyfter fram denna lite tekniska fråga är mot bakgrund av att det är aktörer ute i byggsektorn som själva talar om tvärnit och kollaps och att det inte byggs någonting. Det finns en mycket stor oro bland landets byggnadsarbetare för att bli av med jobbet. Det finns en mycket stor oro bland landets husbyggare för att inte få sälja några hus, och tillverka och bygga dem. Och det finns en mycket stor oro bland alla bostadsökande och hemlösa som vi har i detta land för att vi inte ska få ordning på bostadsförsörjningen på kort sikt och inte heller på lång sikt.

Ändå medger statsrådet på något sätt i sitt interpellationssvar att Regeringskansliet nog inte heller riktigt litat på siffrorna. I stället pågår det ett eget arbete – en egen bedömningsverksamhet – genom kontakter med branschen och folk ute i fält, så att säga. Då blir jag jättenyfiken, fru talman. Hur ser Regeringskansliets bedömningar ut när det gäller påbörjade bostäder 2022, vilket fortfarande är höljt i dunkel, och 2023, alltså innevarande år? Hur ser Regeringskansliets bedömningar ut på den punkten?

Jag ber fru talmannen och statsrådet om att få återkomma till den tredje frågan i min interpellation, nämligen den om åtgärder för bostadsbyggandet, i kommande inlägg i denna debatt.

Anf. 72 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack för svaret på interpellationen från Socialdemokraterna, statsrådet!

Jag roade mig med att titta på hur många bostadsministrar Sverige har haft sedan 2014. Jag var hos Hyresgästföreningen förra våren – det var valrörelse, och de hade en utfrågning – och frågade dem vad Sveriges bostadsminister hette. Det var över hundra personer i rummet. Hur många av dessa hundra förtroendevalda i Hyresgästföreningen räckte upp handen och visste vad Sveriges bostadsminister hette? Svaret är noll. Inte en enda person i det rummet visste vad Sveriges bostadsminister hette. När jag stäl-

ler samma fråga 2026, fru talman, hoppas jag naturligtvis att hundra personer i Hyresgästföreningen kommer att räcka upp handen.

Sanningen är att vi har åtta förlorade år bakom oss. Det är åtta förlorade år där Sverige tidvis har befunnit sig i högkonjunktur och man hade kunnat genomföra viktiga reformer för att få fart på bostadsbyggandet. Tyvärr fastnade Socialdemokraterna i tron att det var subventioner som skulle lösa bostadsbyggandet. Nu har vi dock en regering och en bostadsminister på plats som på allvar ska ta tag i strukturreformer. De ska på allvar se till att vi får ordning på plan- och bygglagen och de processer som ska till.

En viktig fråga som berör många unga i Sverige är naturligtvis det uppdrag som regeringen aviserade i budgetpropositionen, nämligen att det ska bli mycket enklare att bygga studentbostäder. Det är ett mycket viktigt uppdrag. Boverket har fått uppdraget att lämna förslag på lättnader i byggkraven för att fler unga ska kunna bo, och jag såg att till och med DN – alltså Dagens Nyheter, som har en av de mest regeringskritiska ledarsidorna i Sverige – tyckte att det var bra. Man tyckte att det var ett mycket bra förslag som regeringen har lagt fram. Studenter bor nämligen kortare perioder i sina bostäder och kan bo lite enklare, men de vill ha billiga studentrum.

Jag tycker att det är väldigt bra att regeringen gör detta. Sedan krävs det naturligtvis att vi får en småhusrörelse på plats, för i alla undersökningar där man frågar unga – och även andra människor – var de vill bo är svaret ofta att de vill bo i småhus. I åtta år har vi haft en regering som har prioriterat andra saker. Jag hoppas verkligen att vi får igång en folkhemsrörelse för bygge av småhus.

Där har vi det uppdrag som bostadsministern har gett till länsstyrelserna, nämligen att de i stället för att försöka förhindra byggande ska uppmuntra byggande. Man säger på allvar till länsstyrelserna, till exempel den i Gävleborg, att de ska föra en dialog med kommunerna om var det planeras nybyggande. Man säger: Tala nu om var de nya småhusområdena planeras! Att verkligen uppmuntra kommuner att bygga tror jag är oerhört viktigt.

Det vore intressant om Markus Kallifatides till exempel kunde namnge några av de reformer som bostadsministrarna genomförde under den förra perioden. I åtta år hade vi ett socialdemokratiskt styre. Under åtta år hade man kunnat lägga fram reformer från de dåvarande bostadsministrarna. Det vore därför intressant att höra vilken av de reformer som genomfördes 2014–2022 som Markus Kallifatides är mest stolt över.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

Anf. 73 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Vi återupptar nu interpellationsdebatten i kammaren. Före avbrottet för gruppmöten gav jag svar på Markus Kallifatides frågor. De frågor som Kallifatides ställde handlade i stora drag om tillförlitligheten när det gäller tillgänglig kunskap om nedgången i byggandet av bostäder och om huruvida statsrådet, alltså jag, ser anledning att vidta åtgärder för att klarlägga hur många bostäder som faktiskt påbörjas.

Jag vill först konstatera det som jag också var inne på i mitt tidigare svar, fru talman: Den statistik som finns när det gäller bostadsbyggande är i grunden tillförlitlig, men den släpar av naturliga skäl alltid efter. Kallifatides redogjorde i sin fråga och i sitt följande inlägg för de förändringar som skett. Dessa förändringar sker snabbt och dramatiskt, och då uppstår det alltid osäkerhet om hur uppgifterna ska tolkas. All officiell statistik är offentlig, liksom dess kvalitet och aktualitet, vilket gör att alla kan göra sina egna analyser och bedömningar. Statistik och prognoser måste självklart alltid tolkas utifrån den tidpunkt som statistiken avser.

Ledamoten frågade också om regeringens analyser och prognoser. Det är egentligen inget nytt – Regeringskansliet har alltid gjort analyser och prognoser för viktiga makroekonomiska nyckeltal. Detta är bland annat viktigt för att kunna bedöma effekter av förändrade omvärldsfaktorer och av den samlade politik som en regering bedriver.

I arbetet som bostadsminister har jag, liksom ledamöterna av Sveriges riksdag, många kontakter med relevanta organisationer, företag och andra aktörer som kan tillföra aktuell lägesinformation. Detta är ju alltid viktigt, liksom den statistik från SCB och Boverket som togs upp i frågan.

Det vi kan se – och det som jag tror att alla ser – är att vi har ett väldigt allvarligt läge på bostadsmarknaden och fastighetsmarknaden. Oavsett vilken prognoskälla vi använder eller vem vi pratar med ser vi just nu hur omvärldssituationen, nedgången i konjunkturen, den höga inflationen, de höga räntorna och den minskade köpkraften hos hushållen påverkar bostads- och fastighetsmarknaden. Regeringen tar detta på allra största allvar och följer det mycket noga.

Det är också därför det är så angeläget med regeringens reformer. Det första steg som nu har tagits är att lägga om bostadspolitiken för att påbörja arbetet med att skapa en grund för ett långsiktigt hållbart bostadsbyggande. Vi har, som ledamoten Beckman var inne på, gett länsstyrelserna i uppdrag att redovisa vilka åtgärder de vidtar i samverkan med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande.

Regeringen har också gett Boverket i uppdrag att föreslå lättnader i byggkraven för studentbostäder. I detta tuffa läge behöver vi se till att trösklarna in på bostadsmarknaden, till det första boendet, inte blir ännu högre. Vi behöver fler studentbostäder, och därför är detta ett angeläget uppdrag.

Fru talman! Jag ser fram emot att återkomma till riksdagen med ytterligare reformer som, enligt vad vi har pekat ut, ska tas fram. Vi arbetar i hög takt med detta, och det är ännu mer angeläget med tanke på det mycket tuffa ekonomiska läge som nu råder.

Anf. 74 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för det fördröjda andra inlägget i denna kvällsdebatt.

Jag konstaterar att regeringen, jag och Socialdemokraterna har en samsyn – det råder ett mycket allvarligt läge när det gäller byggandet i Sverige. Jag tror att vi kan lägga statistiken lite grann åt sidan och i stället fokusera på situationens allvar. Byggandet faller alltså dramatiskt, även om vi är lite osäkra på hur mycket det faller.

Vad har då den nyutträdde bostadsministern och regeringen gjort så här långt? De har i förtid avvecklat det statliga stödet för byggande av hyresrätter med lägre hyresnivå och därigenom kapat 25 000–30 000 lägenheter som skulle ha kunnat byggas de närmaste åren. Bostadsministern har också själv varit på Bromma flygplats och försäkrat allmänheten att det ska flygas där – inte byggas 30 000 lägenheter. Jag får det till minus 60 000 lägenheter genom denna regerings hittills förda politik.

Regeringen har också aviserat ett par aktiva åtgärder på det bostadspolitiska området; två av dem nämndes i interpellationssvaret. En åtgärd är att länsstyrelserna har fått i uppdrag att återrapportera till regeringen vad de gör för att förmå kommuner att stimulera byggande. Det finns en risk att den som jobbar på Länsstyrelsen i Stockholm får rapportera något i stil med följande, som kommer från Lidingö kommuns moderata kommunalråd, till regeringen:

Vad vi hör av många andra är att vi ska bygga mer, tätare och helst hyresrätter. Till dem vill jag säga: Flytta till Botkyrka! Flytta till Sundbyberg! Flytta till Solna! Lidingö är bra som det är.

Detta är väl också delvis ett svar på Lars Beckmans fråga. Ett mycket viktigt hinder för bostadsbyggande i Sverige är moderata kommunalråd i moderatdominerade kommuner, inte minst här i min egen hembygd, alltså Stockholm.

Fru talman! Det andra initiativet som regeringen har tagit är att ge Boverket i uppdrag att göra om samma sak som Boverket gjorde 2016, nämligen se över reglerna för studentbostäder. Man får bygga studentbostäder på 15,5 kvadrat i Sverige – Boverket kom fram till att detta nog var rimligt förra gången det gjordes en översyn av dessa regler i syfte att göra dem så enkla som möjligt, så att vi ska kunna bygga prisvärda studentbostäder. Jag har själv bott i sådana, kan jag meddela.

Statsrådet Andreas Carlson talade om att sänka trösklarna. Problemet är att de nya studentbostäderna med all sannolikhet kommer att bli stängda för rullstolsburna, synskadade, hörselskadade och personer med annan funktionsnedsättning, vilket funktionsrättsrörelsen naturligtvis redan har tagit upp i offentlig debatt med statsrådet Andreas Carlson.

Vi får se vad det blir av de två initiativ som har tagits.

Vi socialdemokrater föreslog att investeringsstödet i den form som fanns, som avskaffades av riksdagen, skulle få rulla vidare. I mitt sista anförande kommer jag att ta upp de förslag som vi socialdemokrater har för framtiden.

Anf. 75 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Markus Kallifatides fick två timmar extra på sig tack vare avbrottet när riksdagsgrupperna hade möte. Han fick två timmar på sig att fundera på den enkla fråga som jag ställde: Vilken bostadspolitisk reform

från någon av de sex bostadsministrar som hans regering hade under åtta år är han mest stolt över?

Det blev helt tyst, för det var tomt i lådan i åtta år. Vi har alltså åtta förlorade år bakom oss när det gäller bostadspolitik och reformer på detta område.

Men på den korta tid som den nya regeringen har verkat har vi redan fått två åtgärder som kommer att göra skillnad på riktigt.

Den ena är det perspektivskifte som regeringen har infört för länsstyrelsen, till exempel i Gävleborg, nämligen att jobba tillsammans med kommunen och se till att det byggs mer – i stället för motsatsen. Jag var själv för ett par veckor sedan med på ett seminarium i Gävle, där länsstyrelsen medverkade. Detta var nytt för dem; det var första gången de hade ett möte för att diskutera hur man ska bygga mer.

Den andra är naturligtvis det otroligt viktiga att det kommer att byggas mer studentbostäder.

Det är klart att även vi i riksdagen kommer att jaga på bostadsministern. När jag ställer frågan till Hyresgästföreningens medlemmar och aktiva i Gävleborg 2026 – ni kommer ihåg att inte en enda av 100 medlemmar i Hyresgästföreningen kunde säga vad Sveriges bostadsminister hette – kommer de att jubla och säga: Vi har haft en fantastisk bostadsminister, som äntligen har gjort något och inte bara pratat. Detta är naturligtvis målet.

Regeringen har fått en bra start. Mer måste göras. Men, Markus Kallifatides, svara gärna på vilka reformer man är mest nöjd med.

Anf. 76 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamöterna, för engagemanget i den här debatten!

Jag fastnar för Markus Kallifatides resonemang kring studentbostäderna och det uppdrag som regeringen nu har gett till Boverket. Det är alltså bredare och går ut på att göra det enklare och billigare att bygga utifrån studenters behov. I uppdraget ligger också att överväga exempelvis besöksstillgänglighet för att tillgodose alla de behov som finns. Boverket ska också samverka med studentorganisationer, bygg- och fastighetsföretag, funktionshindersorganisationer och myndigheter.

Men ska vi tolka Markus Kallifatides kritik i kammaren i kväll som att Socialdemokraterna är emot detta? Det vore i så fall ett väldigt tydligt besked till Sveriges studenter, som i dag inte kommer in på bostadsmarknaden. I en kunskapsnation ska man kunna flytta dit där man kommer in på en studieplats; då ska det också finnas boende.

I uppdraget ingår också att se över bullerreglerna så att det exempelvis kan byggas i miljöer där det bullrar på utsidan men man kan sova gott eller studera i lugn och ro om man har stängt fönstret eller balkongdörren. På det sättet kan byggande möjliggöras där det i dag hindras, vilket många lyfter fram som ett problem.

Det finns även andra delar i uppdraget som syftar till att avsevärt förenkla att bygga för studenter, där trösklarna in i dag är så höga.

Det är just detta som den förra regeringen inte har tagit tag i. Man har inte sänkt trösklar, man har inte kortat ledtider, man har inte förenklat byggregler, man har inte gett länsstyrelserna i uppdrag att samarbeta med kommunerna med det tydliga syftet att stimulera och planera för att öka sin planeringsberedskap.

När det gäller småhus kommer vi att återkomma. Vi vet nämligen att sju av tio vill bo i småhus, men nyproduktionstakten i Sverige är bara 20 procent jämfört med 40 procent på EU-nivå. Vi halkar alltså efter även i det avseendet.

Allt detta jobbar vi med i högt tempo. Vi har presenterat två reformer, två uppdrag, och vi kommer att fortsätta med detta.

Det är, fru talman, ganska vanligt när Markus Kallifatides och jag har samtal i kammaren på tisdagskvällar att investeringsstödet kommer på tal oavsett vad frågan var från början i en interpellation. Det förstår jag, men det som inte så ofta kommer fram är att Socialdemokraterna i sin skuggbudget inte avsatte en krona mer än regeringen gjorde när vi ansvarsfullt avvecklade det. Vi tillskjuter ju medel för att alla som har fått stöd beviljat och har påbörjat byggnation fortsatt ska få stöd när det avvecklas.

Det var ett ansvarsfullt agerande från regeringen när vi föreslog detta för riksdagen och det beslutades. Det var också så vi behövde hantera det när vi såg det tuffa ekonomiska läge vi är i och kommer att vara i ett tag till. Vi var i det då, när vi lade fram förslaget.

Ett investeringsstöd till byggnader som i stor utsträckning kanske ändå hade byggts hade ätit upp en väldigt stor del av reformutrymmet. Detta är pengar som vi har lagt på att lindra effekterna för hushållen i första hand, för vi vet att det är det som är prioriterat och viktigt i detta tuffa läge, när vi också har en svagt åtstramande budget för att ta ansvar för inflationen.

Anf. 77 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Fru talman! Vad den här regeringen först och främst har prioriterat är att sänka skatten för höginkomsttagare och att ösa ut elstöd till företag och personer som möjligen inte skulle ha fått det i den omgång som har betalats ut. Det är de stora beloppen.

Jag återkommer till investeringsstödet eftersom det, som svar på Lars Beckmans fråga, var den starkaste och mest kraftfulla åtgärd för att stimulera bostadsbyggande i det här landet som den tidigare riksdagsmajoriteten, med en S-ledd minoritetsregering, fick på bordet. Den här regeringen avvecklade investeringsstödet i förtid och bröt därmed sina tidigare löften och utfästelser i förhållande till byggherrarna. Jag tror att Andreas Carlson är väl medveten om besvikelsen där ute när det gäller detta.

Vi föreslog i vår budgetmotion här i riksdagen ett bemyndigande på 8 miljarder kronor – det gjorde vi, svart på vitt. Vi gjorde också en hel del andra saker. Jag kan väl nämna sådant som stöd till energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus; det tycker jag är viktigt.

Inte minst den senaste socialdemokratiska bostadsministern Johan Danielsson tog också initiativ till en lång rad utredningar, varav Andreas Carlson och den regering som nu sitter har lagt ned flera, till exempel den om ett statligt fastighetsbolag, Boendesegregationsutredningen och utredningen om åtgärder mot social dumpning.

Vi socialdemokrater menar, vilket framkommer tydligt i den kommittémotion med våra förslag framåt som jag själv har varit med om att lägga på riksdagens bord, att det, inte minst i det allvarliga ekonomiska läge och den lågkonjunktur som vi nu befinner oss i, med det dramatiskt fallande bostadsbyggandet, nog är dags att även delar av den svenska borgerligheten vågar tänka tanken att också Sverige, och inte bara alla andra

länder, faktiskt ska satsa lite på nybyggnation av bostäder. Det är nämligen så man runt om i världen får ordning på bostadsförsörjningen i ett land.
(Applåder)

Anf. 78 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamöterna, för det här samtalet! Jag uppskattar engagemanget.

Jag har redogjort för två av de första uppdragen. Vi kommer att återkomma med flera – det kan riksdagen vara så säker på. Reformerna ska tas fram för att öka tillgången till byggbar mark, och reglerna för att bygga ska förenklas och förbättras betydligt. Ledtiderna behöver kortas. Kommuner ska, som vi har varit inne på, uppmanas och stimuleras att höja sin planberedskap.

Det finns, fru talman, inga genvägar här. Det handlar om många olika delar där man behöver gå framåt parallellt; man behöver ha ett holistiskt perspektiv.

Det som åskådliggörs i denna diskussion är, återigen, att Socialdemokraterna under åtta år hade *en* reform i lådan, nämligen investeringsstödet. Det var framför allt det. Det behövs mycket mer. Vi behöver ta tag i de strukturella problemen som har byggts upp under mycket lång tid. Det kommer att ta tid att vända, men den här regeringen har rivstartat arbetet.

Vi kommer att återkomma med många reformer och förslag och också, kan jag tänka mig, en och annan dialog i kammaren under interpellationsdebatter, där vi även framöver får glädjen att ha utbyte av varandra. Det ser jag fram emot!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:266 om Trafikverkets avgifter

Anf. 79 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Lars Isacson har frågat mig om jag kommer att ta initiativ till en dialog med Trafikverket om verkets tolkning av det regelverk som ger Trafikverket möjlighet att ta ut avgifter vid tävlingar som påverkar statlig trafikinfrastruktur. Lars Isacson har vidare frågat mig om jag kommer att ta initiativ till en lagändring som möjliggör för ideella föreningar att fortfarande ordna arrangemang utan stora avgifter till Trafikverket.

Det är viktigt att föreningslivet har goda förutsättningar för att bedriva idrott och annan verksamhet som sker på, eller påverkar, statlig trafikinfrastruktur.

Därför fick Trafikverket den 1 september 2022 i uppdrag att analysera hur arbetssätt och regelverk kan förändras för att underlätta och förenkla för föreningslivets verksamhet som bedrivs på, eller påverkar, statlig trafikinfrastruktur. Trafikverket har redovisat uppdraget den 21 mars 2023. Redovisningen analyseras för närvarande i Regeringskansliet, och jag avser att återkomma i dessa frågor.

Anf. 80 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Andreas Carlson för svaret och möjligheten att debattera Trafikverkets höga avgifter, som ställer till med så mycket för idrottsföreningar och bygdeföreningar när de med ideella krafter ska anordna arrangemang som är till glädje och gagn för många.

När den stora skidtävlingen Moraloppet avgjordes i skidspåren runt Mora tvingades IFK Mora att betala 17 000 kronor till Trafikverket för att tävlingen passerar två av Trafikverkets vägar. Skidåkarna passerar vägen under en kvart, och sedan öppnar vägen igen. IFK Mora har vakter och lastmaskiner som sköter allting, men så enkelt var det inte. Föreningen fick först betala 14 000 kronor för att Trafikverket skulle sätta upp varningsskyltar. Efter det fick föreningen en faktura på 2 900 kronor för att det skulle placeras snö på vägen – snö som lastmaskinerna snabbt lade ut och sedan tog bort under det att vägvakter höll vägen fri.

För IFK är det nu frågan om det är värt att köra det här skidloppet om det kostar 17 000 kronor att använda Trafikverkets väg i en kvart. Tvärtom mot tidigare hävdar nu Trafikverket att en arrangör enligt lag alltid ska betala när väg ska användas, och det är dessutom stora ersättningskrav.

Samma öde riskerar att drabba andra föreningar, till exempel de föreningar som anordnar midsommarfiranden runt om i Dalarna. I Dalarna har byarna ordnat midsommarfirande sedan urminnes tider. Det är en trevlig tradition både för de boende i byarna och för många besökare, som träffas för att resa majstången.

Ett exempel är firandet i Tibble. Där står majstången mitt i korsningen mellan Sägmyravägen och Bygattu. Troligtvis kommer nu Tibble-Lycka byförening att få betala cirka 20 000 kronor till Trafikverket för sitt midsommarfirande. Föreningen har i alla år ordnat med vägbom, skyltar och vakter, och det har gått bra. Som läget ser ut nu har bygdeföreningen meddelat att de inte kan ha en publik majstångsresning. De har inte råd att betala, och de vill inte bryta mot lagen.

Trafikverket baserar sin nya, mer rigida hållning på att de efter revision har fått kritik för att de inte har tagit ut dessa höga avgifter av föreningar. Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet om statsrådet skulle kunna ta initiativ till en dialog med Trafikverket och om statsrådet skulle kunna ta initiativ till en lagändring. I sitt svar hänvisar Andreas Carlson till en utredning som Tomas Eneroth, tidigare infrastrukturminister, den 1 september 2022 gav Trafikverket i uppdrag att genomföra.

Fru talman! Min fråga till statsrådet är nu om statsrådet i dag kan berätta något om vilka av Trafikverkets förslag för att underlätta och förenkla för verksamhet som bedrivs på statlig infrastruktur som han ser som mest intressanta.

(Applåder)

Anf. 81 MATHIAS BENGTTSSON (KD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Detta är en väldigt viktig fråga. De nya avgifterna ställer från och med årsskiftet till det för föreningslivet. Det handlar om ideella idrottsföreningar och byföreningar. Det är både idrottsevenemang och midsommarfiranden som hotas.

Kommer man från Dalarna är det kanske allra mest provocerande när det rör just midsommaren. Det är ju en tradition som fanns långt innan det fanns statliga vägar och som dalfolk har firat långt innan det fanns myndigheter som kunde sätta käppar i hjulet för dem.

Det är förstås en orimlig ordning. Det är djupt beklagligt att denna oro över huvud taget ska behöva finnas och att Tibble byförening, som Lars Isacsson nämnde, ska behöva ha ett möte där man funderar på att ställa in midsommarfirandet. Det är naturligtvis helt orimligt. Därför är det väldigt välkommet att regeringen nu har den här frågan på bordet och avser att agera.

Men vi kommer inte heller ifrån att detta framkom redan i februari 2022, för över ett år sedan, när regeringen var socialdemokratisk. Då hänger frågan lite i luften: Varför agerade inte Socialdemokraterna när denna nya tolkning aviserades i februari?

Den dåvarande regeringen hade all tid i världen på sig att stilla den oro som idrotts- och byföreningar kände. Men månaderna gick. Mars kom och ingenting hände. April kom och regeringen satt på händerna. Maj och juni kom. Vi firade midsommar förra året, och regeringen hade all information och hade kunnat agera, men ingenting hände. Juli och augusti var det samma sak. Det är först i valrörelsen i september som Socialdemokraterna av vad som tycks vara väljartaktiska skäl väljer att agera för att få bort frågan från debatten.

I det läget gav Socialdemokraterna Trafikverket sex månader att ta fram lösningar på den här frågan. Sex månader innebär att det går över årsskiftet, och den nya tolkningen implementeras och skapar dessa avgifter för till exempel IFK Mora. Hade man skyndsamt velat lösa frågan hade man kunnat ge Trafikverket mycket kortare tid, men sex månader visar också att det rör sig om någon sorts väljartaktiska skäl. Det duger inte!

Det är välkommet att regeringen nu agerar, men frågan faller tillbaka på den tidigare socialdemokratiska regeringen. Varför agerade man inte för att stilla byföreningarnas, hembygdsföreningarnas och idrottsföreningarnas oro när frågan dök upp? Varför satt man på händerna i sex månader?

Anf. 82 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Låt mig igen understryka att det är viktigt att föreningslivet har goda förutsättningar för att bedriva idrott och annan verksamhet som sker på eller påverkar statlig trafikinfrastruktur. Jag hör också engagemanget i kammaren i den här debatten, och det uppskattar jag.

Men även jag noterar att den tidigare socialdemokratiska regeringen kände till Trafikverkets ändrade arbetssätt redan i februari 2022. Jag noterar också att Isacssons partis företrädare i den tidigare regeringen valde att inte göra något förrän i september 2022. Först då gavs Trafikverket i uppdrag att utreda frågan under sex månader – en måhända orimligt lång tid med tanke på de 14 sidor som levererades i rapporten häromdagen.

Med tanke på hur angelägen den här frågan är, inte bara för idrottsrörelsen utan även för enskilda föreningar, är den tidigare regeringens senfärdiga agerande häpnadsväckande. Men jag kan försäkra kammaren och alla som följer den här debatten i kväll om att mitt parti och den här regeringen tar ansvar. Hela Sverige ska fungera. Vi är väl införstådda med problematiken.

Jag uppskattar också att Trafikverket kunde slutföra utredningen något tidigare än utsatt datum. Vi arbetar redan nu för att hitta en långsiktig lösning. Trafikverkets förslag har ju, såvitt jag har kunnat bedöma hittills, också uppskattats av Riksidrottsförbundet och Cykelförbundet. Det har tagits väl emot. Det är förstås en del i den analys och beredning av frågan som vi nu gör i högt tempo i Regeringskansliet. Detta är en brådskande fråga.

Fru talman! Ledamoten Isacsson frågar mig vilket som är det mest intressanta av Trafikverkets förslag. Det är sex olika förslag som Trafikverket har i sin redovisning. Det mest intressanta och det som jag tror att många ser som det mest angelägna på kort sikt är det förslag som finns i redovisningen om ”att regeringen beslutar att uppsättning av vägmärken ska bli kostnadsfritt för ideella föreningar och organisationer under 2023, samt att regeringen beslutar om hur detta ska hanteras för 2024 och framåt. Möjliga alternativ som bör övervägas är om det även fortsättningsvis ska vara kostnadsfritt för ideella organisationer, alternativt om utökade ekonomiska bidrag eller någon form av stödförordning ska införas.” Det är ett av de sex förslagen som är intressanta och som vi nu analyserar i Regeringskansliet.

Vi tog emot det häromdagen. Det är i dag den 28 mars. Trafikverket skulle ha slutredovisat uppdraget om några dagar, den sista mars. Det är alltså positivt att vi redan nu har detta på bordet. Vi har kunnat starta arbetet.

Jag förstår att det finns en oro, men den beror mycket på senfärdigheten från den förra regeringen. Man visste om detta i februari 2022 och gav uppdraget i september 2022.

Nu kan vi lägga detta bakom oss. Jag uppskattar enigheten i kammaren och att det nu finns ett stöd för att vi ska kunna ha goda förutsättningar för att bedriva idrott och annan verksamhet som sker på, eller påverkar, statlig trafikinfrastruktur. Vi kommer att återkomma. Det kommer vi att göra så fort vi kan. Vi jobbar skyndsamt. Det är en prioriterad fråga.

Anf. 83 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag uppskattar att vi i mångt och mycket verkar vara eniga.

Jag har också tagit del av Trafikverkets utredning. Jag blev imponerad av den, särskilt av viljan att komma till rätta med problemet och konkretionerna i lösningarna.

I utredningen berättar Trafikverket att många arrangemang bedrivs på eller påverkar allmänna statliga vägar, att de är viktiga för den svenska folkhälsan och att de är en del av ett rikt föreningsliv i Sverige. De berättar vidare att arrangemangen har ökat i såväl antal som omfattning under senare år. Det är cirka 1 000 arrangemang som bedrivs årligen på allmänna statliga vägar. Exempel på arrangemang är lokala vår-, höst- och julmarknader, bilcruising, skidtävlingar och midsommarfirande.

Det finns färdiga förslag. Jag tänker lyfta några av dem som jag ser skulle ha stor positiv påverkan för små ideella föreningar. När det gäller min fråga till statsrådet blir jag glad över att det förslag som han lyfter är det som jag också tycker är bäst och som skulle kunna ge resultat snabbast. Det är förslaget om att regeringen ska besluta att uppsättning av vägmärken ska bli kostnadsfritt för ideella föreningar och organisationer under

2023 samt att regeringen ska besluta om hur detta ska hanteras för 2024 och framåt.

Det finns två andra som är bra. Det är förslaget om att regeringen ska ge Polismyndigheten i uppdrag att utreda om det är möjligt för fler än bara polisen att dirigera trafiken, exempelvis som flaggvakter. Och det är förslaget om att regeringen ska besluta att handläggningsavgiften för handläggning av ansökningar hos myndigheter i samband med arrangemang på statlig väg ska tas bort för ideella organisationer.

Nu finns detta underlag, men föreningarna kan inte vänta. Jag är glad över att statsrådet säger att regeringen kommer att lämna besked snarast och särskilt för de förslag som gäller för 2023.

Sedan vänder jag mig till ledamoten Mathias Bengtsson, bankkamraten från Dalarna, som också är engagerad i frågan och till statsrådet: Jag förstår att det ingår i det politiska att man ska säga vems fel det var och vem som var saktfärdig. Jag kan konstatera att den förra regeringen och statsrådet Eneroth beslutade om det här i september. Jag tror att de som lyssnar på detta från bland annat Tibble by är mer intresserade av vad vi kommer att göra framåt. Och jag kan garantera att jag hade ställt samma interpellation om det hade varit en socialdemokratisk infrastrukturminister.

Jag har en till fråga till statsrådet som handlar mer om tidsplanen. När ska Trafikverkets analys och färdiga förslag behandlas? Jag undrar särskilt över förslaget om att lösa detta för 2023, vilket skulle lugna många arrangörer.

Anf. 84 MATHIAS BENGTSSON (KD):

Fru talman! Civilsamhällets insatser är ovärderliga och borde naturligtvis stödjas i stället för att förstöras. Civilsamhällets insatser är otroligt viktiga för tradition, trygghet och framåtanda. Därför är det väldigt glädjande att Kristdemokraterna nu tar tag i frågan för att lösa den.

Det är ett glädjande besked som ministern ger – att de ideella föreningarna kan andas ut och lita på att regeringen arbetar i högt tempo för att komma till rätta med frågan.

Jag uppskattar att Lars Isacson ställer denna interpellation så att vi får debattera midsommar i kammaren. Jag uppskattar också Socialdemokraternas engagemang i frågan, så att vi kan få ett brett stöd för de lösningar som behöver till. Men vi kommer inte ifrån att engagemanget framstår som något nyvaket.

Det finns en fråga som är relevant för väljarna: Varför agerade inte Socialdemokraterna i god tid? Om den tidigare regeringen hade agerat hade ju inte IFK Mora behövt betala 17 000 kronor för att stänga av två länsvägar i 30 minuter, och Tibble byförening hade inte behövt ha möten om att ställa in firandet. Det är alltså en relevant fråga att ställa utifrån vad Socialdemokraternas politik i praktiken i regeringsställning leder till.

Nu blir det i stället så, som med mycket annat, att Kristdemokraterna får städa upp i regeringsställning efter en socialdemokratisk regering. Vi gör det när det kommer till elförsörjningen. Vi gör det när det kommer till tryggheten. Vi gör det med sjukvården, och vi gör det med midsommarfirandet.

Jag ser fram emot att följa hur skyndsamt regeringen och Kristdemokraterna arbetar för att stilla oron i Dalarna.

Prot. 2022/23:82
28 mars

Anf. 85 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Ja, vi analyserar som sagt de olika förslagen. Apropå tidsplan är det några av förslagen som kanske tar lite mer analys än andra. Men detta är en skyndsam fråga, och jag har pekat ut vad som är mest intressant, som Isacson frågade om i förra inlägget.

Vi jobbar på. Vi har högt tempo. Det är en prioriterad fråga. Vi får helt enkelt återkomma när vi har gjort analysen av de olika förslag som finns i Trafikverkets rapport.

Jag tycker att det är väldigt positivt att man slår fast värdet av det ideella engagemanget och av att ge goda förutsättningar för föreningslivet i Sverige. Oavsett om det är cykeltävlingar eller andra arrangemang är detta något att vara väldigt stolt över. Det handlar just om vårt civilsamhälle och det engagemang som finns, som betyder mycket för att skapa gemenskap och främja folkhälsa och som är en viktig del av kulturen – det har också ledamöterna från Dalarna visat på här i kammaren i kväll, fru talman, när det kommer till midsommarfirandet.

Man kan vara förvissad om att regeringen arbetar hårt med frågan. Jag ser fram emot att återkomma.

Anf. 86 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret och för debatten! Detta är ingen liten fråga. Det handlar om Sveriges civilsamhälle. Det handlar om föreningsmöjlighet att bedriva verksamhet både för hälsa och för gemenskap. Det handlar om tradition och förnyelse på lokal nivå. Detta är ofta drivet av folkrörelser. Det handlar också om att det är små föreningar på landsbygden, som Tibble byförening, som drabbas hårt ekonomiskt när arrangemangen riskerar att ställas in.

Människor på landsbygden är ofta vana vid att ta tag i saker själva. De vet att den statliga och kommunala servicen är sämre än i en storstad eller i en tätort men att mycket kompenseras av ideellt arbete. Detta behöver vi bejaka och inte ta bort förutsättningarna för.

Jag tar igen exemplet med midsommarfirandet i Tibble by, i Leksand, i Dalarna. Midsommarfirandet med majstångsresning på Tibbletorsdagen förra året direktsändes i Sveriges Television. I år riskerar det att ställas in.

De ideella krafterna i bygdeföreningar och idrottsföreningar som gör en stor insats när det gäller folkhälsa och kulturarv borde hyllas för sina insatser och inte tas för givna. Nu är nog känslan att staten jäklas – ursäkta uttrycket – i stället för att stötta.

Men det finns ett mycket bra förslag från Trafikverket. De ser problemet och har konkreta förslag till regeringen för att lösa det. Det är upp till regeringen att fatta beslut.

När ledamoten Mathias Bengtsson, KD, säger att KD ska städa upp och tar elstödet som exempel blir jag lite orolig för hur det ska gå. Däremot litat jag på att statsrådet Andreas Carlson nu kommer att fixa detta.

(Applåder)

Svar på
interpellationer

Anf. 87 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Tack för den här dialogen i kammaren i kväll! Tack för engagemanget, och tack också för förtroendet! Som jag sa tidigare ser jag fram emot att återkomma.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2022/23:271 om körförmåga vid synfältsbortfall

Anf. 88 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Gunilla Svantorp har frågat mig om jag avser att agera för att Sverige ska harmonisera sina körkortskrav i enlighet med övriga EU-länder.

Den rapport från VTI som Gunilla Svantorp hänvisar till innehåller inga förslag på förändringar som kan genomföras direkt. Rapporten identifierar i stället ett antal ytterligare utredningssteg som behöver tas för att man ska kunna gå vidare med frågan och för att förslag på närmare utformning ska kunna tas fram. Rapporten visar också på den stora komplexiteten i frågan. Det krävs ett stort antal regeländringar för att öppna upp möjligheten för praktiskt körprov i undantagshanteringen.

Regeringen har ännu inte tagit ställning till vad som är ett lämpligt nästa steg. För att avgöra detta analyseras rapporten nu inom Regeringskansliet.

Anf. 89 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag skrev den här interpellationen för att det varje år är långt över 2 000 personer som får sitt körkort indraget just på grund av synfältsbortfall och också för att Sveriges tolkning av EU:s körkortsdirektiv skiljer sig från andra länders. Andra länder tillåter att man har ett praktiskt prov som bedömer körförmåga, men det gör inte Sverige.

I svaret som vi alldeles nyss hörde säger statsrådet att det är en komplex fråga, och det kan man verkligen säga att det är. Statsrådet säger också att det krävs regeländringar och att regeringen ännu inte har tagit ställning.

Ja, det är en väldigt komplex fråga, särskilt för alla dem som varje år förlorar sitt körkort och som på grund av det också kan råka ut för att förlora sitt jobb och sin inkomst. Utredningen som VTI har gjort visar att människor får ett försämrat mående, och man kan faktiskt säga att många av dessa människor får sitt liv ganska förstört. Det man också ser är att många känner ett misstroende mot stat och myndigheter.

Den intressanta frågan i det här tycker jag ändå är varför Sveriges hantering skiljer sig från övriga länders. Varför gör vi en annan tolkning av EU:s direktiv? Vi har ju också under åren haft en försöksverksamhet som visade att 70 procent av dem som hade fått sitt kort indraget klarade körproven – hela 70 procent.

Det tycker jag ändå stämmer lite grann till eftertanke, och därför vill jag fråga statsrådet hur han tänker kring det faktum att vi hanterar den här frågan annorlunda än andra länder.

Anf. 90 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Precis som Gunilla Svantorp ger uttryck för vill jag understryka att jag har stor förståelse för att det kan vara en personlig tragedi för den som får körkortet indraget. Den enskilda medborgarens behov av tillgänglighet och rörlighet måste dock balanseras mot trafiksäkerheten för förare, passagerare och medtrafikanter, och det är utifrån den avvägningen som de trafikmedicinska kraven är utformade.

Gunilla Svantorp nämner siffran 2 000 personer per år som får sitt körkort indraget på grund av synfältsdefekter. Den statistik från VTI-rapporten som Svantorp hänvisar till tyder i stället på att det rör sig om cirka 1 000 individer per år. Det gör inte frågan mindre; det är fortfarande för många av dessa individer förstås en personlig tragedi och en angelägen fråga att arbeta med.

VTI har i rapporten lagt fram olika utredningssteg som man ser att man skulle kunna ta. Tyvärr saknar rapporten beredningsunderlag. Den innehåller inte heller några tydliga frågor att ta ställning till, vilket är anledningen till att rapporten inte har kunnat remitteras.

Vi behöver ha respekt för att det är en komplex fråga, precis som Gunilla Svantorp säger, och även om det på det stora hela rör sig om ett fåtal körkortshavare innebär det en undantagshantering som kräver omfattande resurser. I VTI-rapporten finns olika steg att gå vidare med detta som också inbegriper den fråga som Gunilla Svantorp lyfter fram gällande de möjligheter som finns för undantag i körkortsdirektivet på EU-nivå.

Det är någonting som behöver analyseras noga också utifrån VTI-rapporten, men rapporten innehåller inte beredningsunderlag och har därför inte kunnat remitteras.

Gunilla Svantorp nämner 70 procent. Men de 70 procent som enligt tidigare tester uppvisade godkända resultat innebär ju inte per definition att 70 procent av dem som har fått körkortet indraget skulle få sitt körkort tillbaka. Simulatortesterna hos VTI var kostsamma. Det kostar mycket att genomföra dessa tester, och det kan därför antas att de som ställt sig i kö själva bedömt sig ha goda chanser att klara simulatortestet. Det förtar inte siffran 70 procent, men det sätter siffran i det rätta sammanhanget, vill jag mena, fru talman.

Jag uppskattar ledamotens engagemang, och det som jag även har sagt tidigare i mitt svar är att vi nu tittar på frågan utifrån VTI:s rapport och analyserar vad som är det nästa och det bästa steget att ta.

Anf. 91 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag vill lägga till att Svenska Glaukomsällskapet, som alltså är en underavdelning till Sveriges ögonläkarförening, säger två saker i ett brev som jag vet har gått till statsrådet. Bland annat säger de att det saknas vetenskaplig evidens för att påstå att de här små synfältsförändringarna påverkar körförmågan.

Det är det ena. Det andra de säger är att perimenterverkyget inte kan användas för att bedöma förmågan att klara trafiksituationer.

Det är som sagt en jättekomplicerad fråga, och att vi använder oss av icke vetenskaplig evidens skiljer ut oss i förhållande till hur andra länder gör. Dessutom är synnedläggningen den enda av 14 diagnosgrupper som inte bedöms utifrån en funktionsbedömning, som exempelvis ett förarprov skulle vara.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att inte statsrådet visar en vilja. Vartåt vill statsrådet? Det är klart att rapporten inte visade exakt hur vi ska göra, men den visade ändå några steg framåt hur man skulle kunna harmonisera med övriga länder, något som jag tog upp i min fråga.

Jag tycker inte att vi i dag har fått svar på vartåt statsrådet vill med den här frågan som är så viktig för så många människor som faktiskt får en förändrad livssituation utifrån en försämrad syn.

Anf. 92 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag kan försäkra Gunilla Svantorp om att det här är en angelägen fråga. Precis som jag också sa i mitt interpellationssvar och första inlägg här har jag stor förståelse för det som Gunilla Svantorp understryker, att detta påverkar de människor som berörs på ett dramatiskt sätt. Det påverkar livet på ett mycket negativt sätt, och det är också därför som vi tittar på VTI:s rapport. Vi behöver se vad som är nästa steg.

Att ta ett nästa steg är en viljeinriktning. Det som är viktigt att understryka är att VTI i rapporten anger att forskningslitteraturen påvisar att kunskapsläget om hur individ med synfältsbortfall ska bedömas inte är tillräckligt. I förslagen som VTI lämnar framför de behovet av ytterligare forskning och utredning för att få till ett trafiksäkert och pålitligt system. Det saknas till exempel kunskap om hur praktiska prov ska utformas.

Gunilla Svantorp lyfter fram behovet av evidens. Det är precis det VTI också gör i rapporten, och det är utifrån det som vi sedan kan fatta kloka beslut som tar denna fråga framåt för dessa människor. Det påverkar som sagt många i deras vardag när det här slår ned, många gånger kanske som en mycket olycklig bomb som påverkar väldigt mycket. Jag hoppas att det framkommer med all önskad tydlighet att viljeinriktningen är att se vad som kan vara nästa steg för att lindra och lösa problemet.

Det som framgår av VTI:s rapport är att de länder som tillåter praktiska körprov ställer upp särskilda krav som också måste vara uppfyllda utöver körprovet. Det förtjänar att analyseras djupare också på EU-nivå. I exempelvis Nederländerna görs inga undantag för synfält som är mindre än 90 grader horisontellt – för att ta fram ett sådant exempel.

Detta ingår nu i analysarbetet, och det är en viktig fråga för regeringen. Jag ser fram emot att återkomma och ha en fortsatt god dialog, och jag uppskattar ledamotens engagemang.

Anf. 93 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag uppskattar också det här samtalet.

Jag hoppas verkligen att det som statsrådet har sagt tidigare i en interpellationsdebatt om att den förutvarande S-regeringen var lite senfärdig – vilket jag naturligtvis inte håller med om – inte gäller statsrådet här utan att frågan kommer att hanteras skyndsamt med tanke på hur många som påverkas.

Vi måste kunna ändra på saker som uppenbart kan göras på andra sätt. Jag hoppas att statsrådet kommer att ge ett besked om viljeinriktningen. Samtidigt kan vi ställa oss frågan varför vi hanterar synnedsättning anorlunda i det här landet. Likaså undrar jag varför synnedsättning är den enda diagnosgruppen som inte bedöms utifrån funktion. Jag tror att vi alla vill ha en kvalitetssäkrad, rättssäker och rättvis process. Men vi vill också

ha en riktning framåt som inte gör att människor måste bli av med sitt kort i onödan. Jag ser fram emot nästa steg från statsrådet.
(Applåder)

Anf. 94 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Ledamoten kan vara förvissad om att vi jobbar hårt med frågan. Det finns också ett tillkännagivande från riksdagen på området. Det är en angelägen fråga, inte bara för att det finns ett tillkännagivande. Men ett tillkännagivande är ett uttryck för att frågan är prioriterad – i alla fall av den tidigare mandatperiodens majoritet i riksdagen. Vi hanterar detta, och frågan är prioriterad. Jag ser fram emot att återkomma.

Fru talman! Jag uppskattar engagemanget och att vi kan ha en samsyn i att frågan är viktig för dem som berörs.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2022/23:239 om kulturarvsinstitutioners oberoende och principen om armlängds avstånd

Anf. 95 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka presidiet och ledamöterna för tålamodet. Jag är sen med att svara på interpellationen. Det skulle ha skett redan förra veckan, men då låg jag tyvärr sjuk. Det är därför svaret har skjutits upp, och det ber jag om ursäkt för.

Lawen Redar har frågat mig vad jag avser att göra för att principen om armlängds avstånd ska upprätthållas på nationell, regional och kommunal nivå. Lawen Redar har också frågat hur jag säkerställer att tjänstemän inom den offentliga kulturens verksamheter kan fortsätta att arbeta självständigt, oberoende och opartiskt samt att museilagens ändamålsparagraf, § 4, och princip för ansvarsfördelning, § 5, efterlevs.

Att upprätthålla principen om armlängds avstånd inom kulturpolitiken är centralt för regeringen. Det framgår av både regeringsförklaringen och Tidöavtalet. Politiken formar i viss utsträckning förutsättningarna för att skapa, tillgängliggöra, möjliggöra och ta del av kultur, till exempel genom fördelning av budgetmedel. Däremot ska politiken inte styra innehållet i kulturen utifrån till exempel ideologiska intressen. Detta är en förutsättning för att konstnärlig frihet ska råda.

Före regeringsskiftet identifierade Myndigheten för Kulturanalys i rapporten *Så fri är konsten*, 2021, ett antal områden där kulturpolitikens dåvarande utformning och genomförande var bristfälliga i relation till idealet om konstnärlig frihet. Redan från start har det därför varit en prioriterad uppgift för regeringen och för mig som kulturminister att åtgärda sådana tidigare brister, till exempel genom att se över de regleringsbrev som styr kulturinstitutionernas verksamhet. Jag välkomnar att även oppositionen nu engagerar sig i denna fråga.

De nationella kulturpolitiska målen, som beslutats av riksdagen, styr den statliga kulturpolitiken. Ett antal myndigheter inom kulturområdet har särskilda uppdrag som ska bidra till att främja konstens frihet och deltagandet i kulturlivet.

Prot. 2022/23:82
28 mars

Svar på
interpellationer

När de kulturpolitiska målen antogs angavs också att de ska kunna tjäna som inspiration och vägledning för politiken i kommuner och regioner. Jag anser det därför värt att i sammanhanget nämna den översyn av kultursamverkansmodellen som nu pågår (*Översyn av kultursamverkansmodellen för kultur i hela landet*, dir. 2022:103). Syftet med översynen är att modellen ska utvecklas så att den kan bidra till kultur i hela landet och till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls. Uppdraget ska, som bekant, redovisas senast den 29 september 2023. Det ser vi fram emot.

Sedan 2017 har Sverige också en museilag (2017:563) som innehåller bestämmelser om det allmänna museiväsendet. Lagen slår fast att museihuvudmännen ska säkerställa att museer inom det allmänna museiväsendet har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll. Det är således ett ansvar som vilar på flera parter.

Som kulturminister kommer jag att fortsätta att arbeta för att upprätthålla principen om armlängds avstånd och för att stärka förutsättningarna för konstnärlig frihet. Jag tackar därför för möjligheten att återigen inskräpa detta och ta debatten.

Anf. 96 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Ungefär så här ser det ut: Kulturministern hänvisar till regeringsförklaringen och Tidöavtalet om att politiken inte ska styra innehållet i kulturen, och verkligheten på allt fler platser i vårt land tyder på det motsatta. Jag funderar mycket på var vi befinner oss om ett år, två år eller kanske tre år och på hur många platser fri kulturutövning, kulturverksamheter, sagostunder, luciatåg, samtidskonst, utställningar om nazism eller böcker på andra språk än svenska då stoppas, ställs in, polisanmäls eller hindras av politiker i vårt land.

Kulturministern uttalade så sent som förra helgen i lördagsintervjun att hon är kompromisslös när det gäller en armlängds avstånd, och samtidigt är hon den första kulturministern i Sverige att bygga sitt mandat på Sverigedemokraternas stöd. Sverigedemokraterna har en egen tolkning av principen om en armlängds avstånd. En talesperson uttryckte nyligen att politiker visst ska ha rätt att stoppa kultur.

Fru talman! Visst stoppas det kultur i vårt land. I Sölvesborg skulle böckerna på annat språk än svenska inte finnas i bibliotekets utbud. I Norrköpings stadsmuseum skulle bilden som visar Sverigedemokraternas historia tas ned eller mötas av en polisanmälan. I Trelleborg, Malmö och Kalmar tvingades sagostunder att genomföras med vakter och omfattande säkerhetskydd. I Bollnäs stoppades luciafirandet därför att lucian var icke-binär. Senast har läns museet i Gävleborg varit föremål för politiska överträdelser. Den sverigedemokratiska ordföranden lät meddela att det nu är fritt fram för politiker att styra innehållet på institutionerna och att museets ytor i mindre grad ska användas till samtidskonst.

Fru talman! Hur länge kan man som kulturminister gömma sig bakom en regeringsförklaring och ett Tidöavtal medan det här är en verklighet som börjar bli kännbar i människors vardag på kommunal och regional nivå? Den här typen av politiska överträdelser, som många gånger grundar sig i en mobb på sociala medier, minskar utrymmet för hbtqi-personer. Det minskar utrymmet för den som vill utmana normer. Det minskar utrymmet för den som använder sig av konsten och kulturen för att väcka nya per-

spektiv, och det minskar utrymmet för en mångfald av yttringar sida vid sida.

När politiker bestämmer sig för att styra innehållet i kulturen kan man tro att det blir massprotester, men oftast är resultatet självzensur och anpassning. Konsekvenserna ska kulturministern själv lyfta fram nu när Sverige är EU-ordförandeland eftersom en prioriterad fråga är fristäder för konst- och kulturskapare som inte längre kan verka i sina hemländer på grund av en utveckling av just självzensur och anpassning. Om man inte markerar mot och stoppar den här typen av överträdelser finns det risk för en utveckling av auktoritära tendenser – så även här i Sverige.

Fru talman! Den här debatten initierades efter en överträdelse på regional nivå i Gävleborg. Kulturministern kan omöjligen ha missat att överträdelserna blir allt fler. Hur reagerar hon på museichefens och personalens oro? Har hon med ett ord kritiserat sitt samarbetspartis agerande? Den här kompromisslösheten när det gäller armlängds avstånd, hur och när kommer den till uttryck?

Kulturministern lovade dessutom för mer än två månader sedan i debatt här i kammaren att hon skyndsamt skulle återkomma med förslag. Mina frågor är: När kommer förslag på åtgärder, och tänker kulturministern agera mot sitt samarbetsparti?

Anf. 97 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Fru talman! Tack, Lawen Redar, för en viktig interpellation!

Principen om armlängds avstånd mellan politik och kultur har under lång tid burits upp av en bred politisk enighet här i Sverige.

Som riksdagsledamot från Gävleborg vill jag lyfta händelserna vid vårt länsmuseum.

På Länsmuseet Gävleborg tog Sverigedemokraterna över ordförandeposten efter valet. Det har numera ändrats, men i anslutning till detta kom principen om armlängds avstånd mellan politik och kultur verkligen att aktualiseras.

Gävleborg är den enda regionen i Sverige där Sverigedemokraterna sitter i regionledningen. Den tidigare tilltänkte sverigedemokratiske ordföranden för länsmuseet gjorde uttalanden om att han som ordförande tänkte styra över innehållet i museets utställningar och att det är den politiskt tillsatte ordförandens uppgift att ha åsikter om museets verksamhet – vilka utställningar som får visas, vilka tavlor som får hängas och vilken konst som får köpas in.

För några veckor sedan besökte vi museet för att träffa delar av personalen där och bilda oss en uppfattning om vad det är som händer.

De här uttalandena har givetvis väckt oro och frågor såväl hos anställda på museet som hos allmänheten om Sverigedemokraterna planerar att ge sig på och förhindra museets fria kulturella arbete och innehåll. Det innebär en inskränkning av den konstnärliga friheten.

Jag ställde tidigare en skriftlig fråga till ministern i just det här ärendet. Ministerns svar bekräftade det jag redan trodde mig veta, nämligen att kulturministern är lika besjälad som jag själv av att värna principen om armlängds avstånd mellan politik och kultur. Tyvärr innehåller ministerns svar inte någonting mer än vackra ord – inga konkreta förslag eller reaktioner på den utveckling vi nu ser.

I sitt svar på min skriftliga fråga i det här ärendet skriver ministern följande: ”Att upprätthålla principen om armlängds avstånd inom kulturpolitiken är centralt för regeringen. Det framgår av både regeringsförklaringen och Tidöavtalet.”

Svaret innebär alltså att regeringen och regeringsunderlaget Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna är överens om och har skrivit under på att principen om armlängds avstånd inom kulturpolitiken ska upprätthållas? Jag har svårt att se hur jag kan tolka ministrernas svar på något annat sätt.

Det här är klart intressant, fru talman, eftersom den aktuella tilltänkte ordföranden för Länsmuseum Gävleborg även är ledamot av Sveriges riksdag och en del av det regeringsunderlag som undertecknat ett avtal med regeringen om att principen om armlängds avstånd ska upprätthållas. Här bryter ju Sverigedemokraterna tydligt mot den principen. De bryter mot det avtal som enligt kulturministern finns med regeringen om armlängds avstånd.

Därför vill jag fråga ministern: Innebär detta att Tidöavtalet är att betrakta som en frivillig rekommendation? Eller är det ett avtal som parterna, det vill säga SD, M, KD och L, är förbundna att hedra och efterleva? Om det senare är fallet, hur tänker ministern agera – konkret – mot Sverigedemokraterna för att de ska leva upp till Tidöavtalet och säkerställa att ministrernas samarbetspartner och regeringens kungamakare faktiskt inte inskränker principen om armlängds avstånd?

Anf. 98 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Låt mig påminna ledamoten Redar om att det faktiskt är den förra regeringen med Socialdemokraterna i spetsen som är den mest kritiserade regeringen genom tiderna för att politisera kulturen, bland annat genom sin styrning i regleringsbrev till kulturella institutioner och myndigheter.

Att säga att den här regeringen inte gör någonting är helt enkelt felaktigt. Redan första veckan på jobbet började vi rensa bort politisk styrning. Vi rensar regleringsbrev från sådant som myndigheter har upplevt sig styrda att jobba utifrån och som har begränsat den konstnärliga friheten.

Vad gäller partierna i regeringsunderlaget är det som så att alla partier som har undertecknat Tidöavtalet också har ett ansvar att följa det som står däri. Hur vi samarbetar, vad vi säger till varandra som samarbetspartier och hur vi gör upp är ju ingenting som jag redogör för i kammaren, utan det hör till regeringsarbetet och till samarbetet mellan våra fyra partier. Men jag kan försäkra ledamöterna om att precis som jag står här och står upp för konstnärlig frihet och armlängds avstånd är det givet så att alla Tidöpartier bär ett ansvar att leva upp till betydelsen av de orden och de begreppen.

Man hävdar att vi inte har gjort någonting, och man väntar på besked om vad vi ska göra härnäst. Då kan jag meddela ledamöterna att vi, alldeles oavsett om styrningsförsöken kommer från vänster eller från höger, kommer att fortsätta jobba för principen om konstnärlig frihet. Vi kommer att fortsätta se till att myndigheterna kan jobba under fri manöver utan politisk styrning. Vi kommer att fortsätta stryka sådant där kulturen anser sig vara inskränkt eller politiskt styrd. Vi kommer också att fortsätta jobba för att

regioner och kommuner på ett bättre sätt ska kunna upprätthålla principen om armlängds avstånd.

Jag kan glädja ledamöterna med att jag kommer att träffa företrädare för bland annat DIK i morgon. Då kommer vi att få möjlighet att prata närmare med varandra om deras oro. Den tar jag naturligtvis till mig.

Det är också viktigt för regeringen att här i kammaren men också gentemot de organisationer som uttrycker oro visa på att det här är kompromisslöst. Det kommer jag att stå här i kammaren och säga även om Lawen Redar inte tycker att det är tillräckligt. För mig är det kompromisslöst, och jag ser fram emot samtalen med de parter som visat oro. Framför allt ser jag fram emot att jobba för begreppen konstnärlig frihet och armlängds avstånd under den här mandatperioden, alldeles oavsett från vilket håll hoten om inskränkning kommer.

Anf. 99 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Jag känner inte bara oro; jag känner att en normförskjutning sker på lokal och regional nivå av det samarbetsparti som kulturministern just nu samverkar med.

Jag är inte intresserad av de samtal som äger rum partierna emellan; jag är intresserad av vad som kommer att ske i vårt land under åren då kulturminister Parisa Liljestränd styr kulturpolitiken.

Man refererar till regeringsförklaringen och till Tidöavtalet, men ändå samverkar man med ett parti som där det styr på kommunal och regional nivå överträder just denna princip. Det innebär en inskränkning av konstnärlig frihet och av de demokratiska värderingar som jag menar att Sverige tydligt måste stå upp för, inte minst i ett Europa som går åt ett alltmer auktoritärt håll och där ett fascistiskt krig breder ut sig. Därför blir dessa frågor så otroligt angelägna.

Fru talman! Låt mig också tillrättavisa kulturministern. Ja, det fördes en livlig debatt förra mandatperioden – med rätta – och den socialdemokratiskt ledda regeringen tog initiativ till att få klarlagt hur det står till med den konstnärliga friheten i vårt land. När Myndigheten för kulturanalys gjort klart rapporten sa riksdagen att man måste ändra i regleringsbrevet och vidta åtgärder på kommunal och regional nivå. Det är inte en moderatledd regering som har ändrat skrivningarna i regleringsbrevet, utan det gjordes på initiativ av den socialdemokratiskt ledda regeringen i januari 2022.

Om kulturminister Parisa Liljestränd vill följa vårt exempel är det positivt, men frågan kvarstår: Vad avser man att göra på kommunal och regional nivå för att understödja principens hållbarhet?

Låt mig ta upp några saker man kan göra som kulturminister. Man kan villkora kulturstödet till kommuner och regioner som överträder principen om armlängds avstånd. I rapporten fanns också rekommendationer om att göra utbildningsinsatser och ge kunskapsstöd utan att inskränka kommuners och regioners självstyre. Det finns också möjlighet att ta initiativ för att stärka oberoende tjänstemäns roll så att de kan genomföra sitt arbete yrkesetiskt och principiellt. Det handlar också om att markera att denna princip ska gälla i hela landet.

Det finns politiker och politiska partier som agerar för att detta ska ske på kommunal nivå. Ett exempel är det som sker i Lund. Det lokala konstutskott som tidigare hade sista ordet vid konstköp avskaffas nu på initiativ av bland andra socialdemokratiska företrädare. Man vill överlåta uppgiften till oberoende tjänstemän i syfte att just stärka principen om armlängds avstånd på kommunal nivå.

De politiker och politiska partier som frånträder och överträder principen om armlängds avstånd har i sin ideologi att de vill styra konstens innehåll och gör det också varhelst de innehar makt.

Hur kommer det sig att kulturminister Parisa Liljestrand inte markerar mot en samarbetspartner på nationell nivå som uttrycker att man ska kunna stoppa kulturell verksamhet?

Vi samverkar inte med aktörer som gör så. Vi lämnar inte över makten till dem på kommunal och regional nivå heller.

I denna debatt har man åter utlovat att man kommer att vidta åtgärder. Några förslag har dock inte lämnats, men jag inväntar intresserat kommande förslag till riksdagen. Hittills har de lyst med sin frånvaro.

Anf. 100 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag kan inte nog understryka vikten av principen om armlängds avstånd och hur viktigt det är att vi alla står upp för den och agerar mot aktörer, politiska eller ej, som försöker inskränka den. Vilken konst som ska visas på ett museum avgörs av professionen, alltså av de skickliga och kunniga medarbetarna – det hoppas jag att vi är överens om. Det gäller inte minst på vårt fantastiska länsmuseum i Gävleborg. Dessa konstnärliga överväganden kan inte göras av ett länsmuseums politiskt tillsatta styrelse.

Kulturen ska vara fri. Det är då och bara då som den väcker tankar, manar till samtal och låter åsikter komma till uttryck. Det är en avgörande faktor för en välfungerande demokrati. Kulturen ska tillåtas vara ifrågasättande och aldrig en pålitlig bundsförvant till den rådande makten i samhället.

Låt mig kommentera ministrerns svar på mitt tidigare inlägg. Regeringen har givetvis ett ansvar för hela sitt regeringsunderlag. Jag och många med mig, inte minst i mitt hemlän Gävleborg, förväntar oss att kulturministern tar avstånd från Sverigedemokraternas agerande på länsmuseum i Gävleborg och att ministern agerar med faktiskt handlande och inte bara ord bakom stängda dörrar för att säkerställa att samtliga i ministrerns regeringsunderlag, eller som statsministern brukar uttrycka det ”på vår sida av politiken”, står upp för den konstnärliga friheten och principen om armlängds avstånd.

När får vi höra kulturministern ta avstånd från Sverigedemokraternas agerande?

Anf. 101 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Det är intressant. Ledamoten Lindberg säger att regeringen har ansvar för hela sitt regeringsunderlag, och ledamoten Redar säger att de inte samarbetar med partier som inskränker kulturens frihet.

Vad pysslade då regeringen med under förra mandatperioden? Det var precis detta man kritiserade i analysen *Så fri är konsten*. Det var dåvarande kulturminister Amanda Lind som hade hand om dessa frågor i den S-ledda regeringen. Jag har stor förståelse för att vi debatterar detta i dag, men jag funderar på hur det kommer sig att vi debatterar detta just nu och varför det inte var intressant för Socialdemokraterna att diskutera detta under förra mandatperioden när de ledde en regering med en kulturminister som just ägnade sig åt att styra genom regleringsbrev. Då var det ganska tyst från er.

Det är fantastiskt med alla fina kommunala och regionala exempel. Dessa ska vi givetvis främja och sprida, för det är alltid bra med goda exempel. Kommuner och regioner är autonoma, och det ska de fortsätta att vara. Men vi måste lära av varandra och sprida goda exempel på hur man kan jobba. Här är exemplet som lyftes fram ett alldeles utmärkt sådant.

Anf. 102 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Nu lever vi inte i förra mandatperioden; den är förbi.

De ändringar som skedde i regleringsbrev skedde i januari 2023 – bara så att det blir rätt. Men beställningen gjordes av en socialdemokratiskt ledd regering. De demokratifrämjande åtgärderna kom in i skrivningarna till myndigheterna. Det var felaktigt, och det ändrades omgående efter en bra debatt. Jag satt i kulturutskottet förra mandatperioden och vet mycket väl att vi tog åt oss av den kritik som framfördes till oss.

Vi har dock inte samverkat med ett kulturellt instrumentellt parti som Sverigedemokraterna. Det gör kulturministern. Det är efter hennes styre i fyra år som man ska summera överträdelserna. Jag kan konstatera att vi riskerar att få se överträdelser i olika delar av landet. Senast såg jag det i Gävleborg, och jag förfasades över hur museichefen och hans personal hade det. De hade till och med ställt frågan till ledningen om de skulle börja anpassa utställningarna efter det politiska styret. Så ser det ut, kulturminister Parisa Liljestränd, och det är allvarligt.

De exempel vi debatterade förra mandatperioden handlade om Sölvesborg, Norrköping och personal- och förvaltningsstyrningen i flera skånska kommuner. Det gjordes överträdelser av tidigare förvaltningsrättsliga principer, vilket var allvarligt.

Men i dag handlar politiken om vad kulturministern avser att göra för att stärka principen om armlängds avstånd på nationell, regional och kommunal nivå? Hittills har det inte kommit ett enda förslag för att stärka principen på alla dessa nivåer.

Jag ser fram emot att ta del av dem, men än har inget lagts på riksdagens bord – även om man i förra debatten lovade att detta skyndsamt skulle göras.

Jag hoppas att vi kommer att se ett stärkt oberoende för de tjänstemän som jobbar med kulturpolitiska frågor, och jag hoppas se politisk aktivitet för att principen om armlängds avstånd ska efterlevas på alla nivåer i vårt land.

Anf. 103 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag får ta tillfället i akt att tacka Lawen Redar för att vi återigen har fått möjlighet att debattera detta i kammaren. Det är viktigt att

återkommande lyfta den här frågan och vikten av den. Det är också fint att vi är så många partier som står bakom principen och jobbar för den.

Jag håller inte med om bilden att det inte görs någonting. Jag är glad över att ledamoten i sitt slutanförande lyfter fram att det gjordes ändringar i regleringsbrevet i januari 2023, för precis så var det. Det var i januari 2023 som regleringsbrevet rensades från diverse politisk styrning efter att vi hade fått arbeta med dem från oktober och framåt. Det gläder mig alltså. Jag tänker att Lawen Redar då ändå kan se att någonting har skett, även om jag hör ledamotens oro och frustration över att vi till synes inte gör tillräckligt.

Men jag vill vara väldigt tydlig med att säga att jag tar ledamotens oro till mig. Jag kommer att stå upp för denna princip. Den är viktig och central för den kulturpolitik som regeringen för och kommer att fortsätta föra under den här mandatperioden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2022/23:242 om halveringen av kulturskolebidraget

Anf. 104 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Lawen Redar har frågat mig vad jag avser att göra för att bredda kulturskoleverksamheten till fler barn och unga, mot bakgrund av effekterna av halveringen av kulturskolebidraget från 200 till 100 miljoner kronor.

Den kommunala kulturskolan bedriver en betydelsefull verksamhet för barn och unga i hela landet. Jag välkomnar därför Kulturskolerådets rapport som bekräftar de siffror som Statens kulturråd har redovisat om att utvecklingsbidraget till kulturskolan gör skillnad. Av de nationella kulturpolitiska målen framgår att barns och ungas rätt till kultur särskilt bör uppmärksammas. Det gör regeringen bland annat genom att stödja läsfrämjande insatser för barn och unga samt genom satsningen Skapande skola, där barn och unga får ta del av konst och kultur i skolan och även ges möjlighet till eget skapande. Vidare har regeringen inom folkhälsopolitiken även aviserat för 2023 en betydande satsning på fritidskort för barn och unga, vilket för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Regeringen fortsätter också att stödja den kommunala kulturskolan för 2023 genom att möjliggöra 100 miljoner kronor för ändamålet – samma nivå som gällde före pandemin.

Den kommunala kulturskolan är betydelsefull för barns och ungas möjlighet att ta del av och utöva olika konstformer. Den är också en viktig mötesplats för barn och unga från olika delar av samhället, och den bidrar till att ge barn och unga en meningsfull fritid.

Med detta sagt är det också viktigt att poängtera att kulturskolorna i huvudsak är en kommunal angelägenhet. Kommunerna lägger omkring 2,8 miljarder kronor på kulturskoleverksamheten. Den extra resurs som staten skjuter till handlar om att stärka kulturskolornas möjlighet att utveckla sin verksamhet, till exempel genom att nå nya målgrupper, vilket de också på ett väldigt fint sätt har kunnat göra.

Nu inleds en ny budgetprocess, och hur nästa års budget ser ut kan jag inte stå och prata om här. Vad jag däremot kan säga är att barn och unga fortsatt kommer att vara en prioriterad grupp för regeringens kulturpolitik.

Prot. 2022/23:82

28 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 105 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Det här är en mycket angelägen fråga för oss socialdemokrater. Kulturministern inleder den här debatten med att säga att barn och unga är och kommer att fortsätta vara en prioriterad grupp i regeringens kulturpolitik. Men hur prioriterade är våra barn och unga om det å ena sidan råder skyhöga priser på el, drivmedel och mat och å andra sidan kraftigt höjda räntor utan att regeringen agerar för Sveriges barnfamiljer? De som har dragit ned mest på värmen hemma fick minst i kompensation. Löftet om prisnedsättning på drivmedel visade sig vara en bluff. Finansministern är en av de sista i Europa att inkalla matjättarna för en diskussion om prisutvecklingen på basvaror. Den här regeringen genomdrev dessutom en budget som vi nu får se konsekvenserna av.

Till skillnad från det kulturministern säger gick högerregeringens största utgift till höginkomsttagare som fick en skattesänkning med nästan 1 000 kronor i månaden. Men barnbidraget, som hade nått våra barn och unga, Sveriges barnfamiljer, valde man att inte prioritera. Man prioriterade inte heller välfärden i våra kommuner och regioner. Det handlar om skola, vård och omsorg, fritidsaktiviteter för barn och unga, idrott och inte minst frågan om kulturskolan.

Fru talman! Kulturskolan står inför ett stålbad om inget görs. Dels tvingas kommunerna skära ned i verksamheten i brist på statliga stöd från regeringen, de generella statsbidragen, dels halverar högerregeringen det riktade stödet till kulturskolan i den nationella kulturbudgeten.

Nu kommer också beskrivningen av läget. Enligt Kulturskolerådets rapport *Kulturskolans förutsättningar – Konsekvenser av statliga nedskärningar och lokala resurser* kommer elevplatserna att bli färre i sju av tio kommuner. 58 000 unga riskerar att förlora sin plats i kulturskolan. Hur är det här likställt med att satsa på våra barn och unga?

Enligt kulturskolechefer i 221 kommuner i den här rapporten kommer arbetet med att nå fler och bredare att avstanna när statens stöd minskar. Utvecklingsarbetet kommer att minska och kulturskoleovana grupper kommer att få det svårare att nå kulturskolans verksamhet. Det finns även mycket som nu tyder på att elevavgifterna tycks höjas i kommun efter kommun.

Det statliga utvecklingsbidraget till kulturskolan används i huvudsak till att anställa kulturskolepersonal, det vill säga lärare och pedagoger, för att ge unga bättre möjligheter till kulturutövande. Nya målgrupper har nåtts av en värderingsdriven fritidsaktivitet som ger bildning och kunskaper, disciplin och glädje i unga människors vardag. Skulle kulturministern fråga vilken konst- och kulturskapare som helst i vårt land om vilken verksamhet som man inte får minska stödet till, skulle samtliga svara: kulturskolan. Det är också där vi talar om det svenska musikundret och de enorma kulturella och kreativa näringar som finns i vårt land på basis av kulturskolan.

Därför är min fråga: Varför väljer kulturministern att prioritera höginkomsttagares skattesänkningar framför barns och ungas rätt till en meningsfull fritid? Och hur ser kulturministern på att vi enligt den här rapporten riskerar att gå miste om 58 000 barns kulturskoleplatser med anledning av hennes egen budget?

Anf. 106 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för ytterligare en viktig interpellationsdebatt! Vi har ju delvis även tidigare lyft frågan om halveringen av utvecklingsbidraget till kulturskolan, och jag är glad över att vi kan fortsätta debatten om kulturskolan.

Precis som nämns i interpellationen har ju Kulturskolerådet genomfört en undersökning för att synliggöra konsekvenserna av statens nedskärningar på kulturskolan samt prognosen för nedskärningarna på kommunerna. Denna undersökning bygger alltså på vad kulturskolorna själva runt om i landet ser. Det är otroligt värdefullt, för där får vi en direktrapport från verkligheten om hur det ser ut runt om i landet.

Även om jag har kritiserat regeringen tidigare när det gäller halveringen av det statliga utvecklingsbidraget och att man inte tilldelar tillräckliga statsbidrag till kommunerna, måste jag ärligt säga att jag inte trodde att konsekvenserna var så stora för kulturskolan som den här undersökningen faktiskt visar.

I enkäten till landets kulturskolor fanns en fråga om vilka konsekvenser det minskade statliga stödet kan få för kommunernas kulturskoleverksamheter, och 74 procent uppgav att antalet elevplatser kommer att minska. Det fanns också en fråga om huruvida utvecklingsarbetet för att nå nya grupper kommer att påverkas av minskat statligt stöd. Där svarade 97 procent av kulturskolorna att utvecklingsarbetet nu kommer att minska. Det är oroväckande siffror, eftersom det här leder till att kulturskolan når ut till färre elever.

Samtliga som har besvarat enkäten har fått frågan om de tror att resurserna från kommunerna till musik- och kulturskolorna kommer att öka eller minska de kommande fyra åren. Av dessa bedömer 37 procent att resurserna kommer att minska, det vill säga fyra av tio kulturskolor. Här handlar det om den kommunala grundfinansieringen till kulturskolan som ju utgör själva förutsättningen för kulturskolans verksamhet.

Jag och ministern är överens om att det statliga utvecklingsbidraget är till för utveckling och för att få de extra resurser som gör att man kan arbeta med nya arbetssätt, erbjuda nya kulturyttringar i undervisningen, särskilt prioritera lands- och glesbygd eller arbeta extra med till exempel elever i särskolan.

Vi ser hur grundfinansieringen påverkas runt om i landet, och självklart finns det ett samband mellan detta och att regeringen inte kompenserar kommunerna med tillräckliga statsbidrag. Sveriges Kommuner och Regioner aviserade kostnadsökningar på 20 miljarder. Regeringen presterade hälften, och det får konsekvenser. Det blir inte bara färre anställda inom vården, skolan och omsorgen, utan det blir också konsekvenser för icke lagstadgad verksamhet, till exempel för kulturskolan och för kultur och fritid för barn och unga generellt.

Jag vill fråga kulturministern om hon fortfarande står upp för att det var rätt att halvera det statliga utvecklingsbidraget till kulturskolan. Står hon fast vid att det har varit en god idé att inte kompensera kommunerna med ökade statsbidrag för att möta inflationen, kostnadsökningarna och det tuffa ekonomiska läget vi befinner oss i?

Anf. 107 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Det är precis som ledamoten Lindberg säger, nämligen att hela samhällets ekonomi befinner sig i ett ytterst svårt läge. På frågan om vi ska kompensera kommunerna eller om vi borde ha kompenserat kommunerna i större utsträckning är mitt svar att regeringens ansvar och fokus just nu ligger på att hålla ned inflationen. Genom att kompensera kommunerna och göra det på det sätt som Socialdemokraterna vill skulle vi driva upp inflationen ytterligare, och då hamnar vi i ett ekonomiskt läge som är ännu svårare.

Det är tuffa tider. Det är mörkt och dystert på alla håll och kanter, inte minst i barnfamiljernas plånböcker. Kulturlivet står naturligtvis inte utanför den ekonomiska situation vi just nu har i samhället. I det läget har vi ändå valt att värna den finansiering som kulturen har haft med fokus framför allt på barn och unga.

Jag håller inte med om beskrivningen att det här är en halvering eller nedskärning. Det är det absolut från de två pandemiåren, men vad vi har gjort är att återställa det statliga utvecklingsbidraget till de 100 miljoner som var den ursprungliga intentionen med satsningen. Precis som till många andra delar av kulturlivet och samhället kom det en förstärkning av bidraget under pandemin, vilket var välbehövligt och mycket bra. Det ska den förra regeringen ha all ära för.

Vi har dock valt att återställa beloppet för det statliga stödet på 100 miljoner kronor, som trots allt var den ursprungliga intentionen. När beslutet om det fattades en gång i tiden befann sig Sverige i högkonjunktur. Då fanns det gott om pengar. Vi har valt att värna dessa 100 miljoner kronor, trots att vi befinner oss i det svåraste ekonomiska läget sedan depressionen och andra världskriget. Jag tycker ändå att det är ett sätt att visa att man kan värna barn och unga, trots en svår ekonomisk situation i samhället i dag.

Anf. 108 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Resurser till välfärden – till våra kommuner och regioner – är inte inflationsdrivande. Detta vet kulturministern som tidigare kommunalråd. Satsningar som man kan göra på nationell nivå till våra regioner och kommuner spår inte på inflationen, utan de går till tjänster i välfärden. De går exempelvis till att anställa kulturskolepersonal eller till aktiviteter för barn och unga. De går till att främja stöd för skola, vård och omsorg med mera.

Kulturministern nämner förstås inte att en av de största utgifterna, uppemot 13 miljarder kronor, valde man att lägga som en skattesänkning om 1 000 kronor för höginkomsttagare, och man gjorde det i detta ytterst svåra och komplexa ekonomiska läge. Det var den prioritering man gjorde.

Man måste ändå ta ansvar för den politik och den budget man lägger fram, även i en svår ekonomisk tid. Man måste också vara ärlig gentemot väljarna om varför man har valt att prioritera höginkomsttagare.

Vi socialdemokrater gjorde inte på samma sätt. Vi satte stopp för detta och sa att det inte var lönt att lägga resurser på en grupp som kommer att klara den ekonomiska krisen ganska väl. Det är mycket bättre att satsa pengarna på kommunerna och regionerna för att våra barn och unga ska kunna få tillgång till fritidsaktiviteter och bra värderingsdrivna sådana.

I Kulturskolerådets sammanställning av kulturskolornas användning av detta statsbidrag under 2021 och 2022, då vi hade 200 miljoner kronor att fördela, framgår att bidraget nådde 81 000 barn och unga, och 58 000 av dessa var unga som inte tidigare varit inskrivna i kulturskolans verksamhet. Det betyder att det här var riktade statsbidrag som har nått ut otroligt väl till framför allt kommuner som ansökt om bidraget för att främja kulturskolans verksamhet till kulturskoleovana grupper.

Vi behöver satsa på barn och unga, framför allt på dem som bor i områden som drabbas av kriminalitet eller värderingsnormer som står långt ifrån det samhälle som vi vill ha av demokrati och lyckosamma livsresor. Kulturskolan är en sådan verksamhet. När man besöker verksamheten ser man att här lärs inte bara musik, dans och kulturella aktiviteter ut, utan det finns också en disciplin i arbetet. Man vill att barn och unga ska bli duktiga på det de gör. Man litar på deras talanger och ställer krav på att ungdomarna ska utveckla sig.

Jag är därför otroligt stolt över att vi under den S-ledda regeringstiden kunde ta fram underlag för hur det ser ut i Sveriges alla kulturskolor och framför allt lyfta fram att staten kan vara med och bidra för att bredda verksamheten. Det gjorde vi några år med 100 miljoner kronor, och efter pandemin blev det 200 miljoner kronor. Och i vår skuggbudget, där vi inte prioriterade höginkomsttagare, kunde vi fortsatt lägga 200 miljoner kronor till kulturskolans verksamhet för att de 58 000 barn och unga som inte har varit inskrivna i kulturskolans verksamhet ska ha möjlighet att bli det.

Kulturministern tar inte ansvar för den budget som hon har lagt fram genom sin regering. Man prioriterade höginkomsttagare. Om hon vill prioritera barn och unga och förutsättningarna för deras liv, som hon här ger uttryck för, gäller det att stå upp för utvecklingsbidraget till kulturskolan i de kommande budgetförhandlingarna. Jag hoppas att kulturministern är pådrivande för detta ytterst populära statsbidrag.

Anf. 109 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag förutsätter att alla som deltar i debatten är välbekanta med de olika partiernas budgetförslag. Där framgår klart och tydligt att vi socialdemokrater inte vill halvera utvecklingsbidraget, precis som min kollega Lawen Redar just redogjorde för. Där framgår också att vi lägger dubbelt så mycket som regeringen i statsbidrag till kommunerna för att stärka välfärden. Det är mycket viktiga satsningar.

Låt oss titta på Sverigedemokraternas och Moderaternas politik. En minskning från 200 miljoner ned till 100 miljoner kan knappast kallas en satsning. Detta sker samtidigt som vi alla vet att regeringens generella statsbidrag till kommunerna långt ifrån räcker för att väga upp det tuffa ekonomiska läge som kommunerna befinner sig i. Resultatet av det ser vi nu i den undersökning som Kulturskolerådet har gjort.

Precis som ministern nämner i sitt interpellationssvar är det kommunerna som finansierar kulturskolan. Just därför innebär regeringens politik

ett dubbelt slag mot kulturskolan när man dels drar ned på statens utvecklingsbidrag, dels underkompenserar kommunerna som tvingas till neddragningar, inte bara på kulturskolan utan brett över hela den kommunala välfärden.

Tycker ministern att detta är en önskvärd utveckling, eller tänker ministern se till att utvecklingsbidraget fortsatt blir kvar kommande år? Ämnar ministern justera tillbaka bidragets storlek? Tänker regeringen på allvar kompensera kommunerna med ökade statsbidrag, så att vi inte ser nedskärningar på kulturskolan, på vården, på skolan och på omsorgen? Eller är det så, fru talman, att det är neddragningar på välfärden och kulturskolan som fortsatt kommer att vara denna regerings främsta prioriteringar?

Anf. 110 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Ledamoten Redar säger att det gäller att vara ärlig. Då tycker jag att vi också ska vara ärliga med att säga att om man kompenserar kommuner och regioner i statsbidragsform kanske det inte leder till direkt inflation. Men det som ledamoten säger i talarstolen att man ska göra med pengarna, det vill säga anställa medarbetare och personal som kan jobba, är naturligtvis inflationsdrivande. Det är klart att löner och priser är inflationsdrivande i ett läge som det som vi har i dag.

Jag vill också säga att detta statliga bidrag inte är regeringens enda satsning på kulturskolan, utan det görs fortfarande andra saker som är precis lika viktiga för att se till att det också finns en fungerande kulturskola i hela landet. Det handlar bland annat om satsningen på Kulturskoleklivet som möjliggör för fler pedagoger att komplettera befintlig lärarutbildning och skapa fler lärare och pedagoger till kulturskolan. Det är en fantastisk möjlighet för många och också för hela Sverige, och det möjliggör för fler pedagoger att arbeta med kulturskola över hela vårt land. Det var en satsning som gjordes av S-regeringen. Det var en mycket bra satsning som vi har valt att behålla.

Det finns alltså många saker som man kan göra utöver det statliga bidraget till kulturskolan. Där är Kulturskoleklivet en. Men det finns även andra statliga insatser, till exempel Kulturskolecentrum som också infördes av S-regeringen och som ligger kvar i vår budget.

Jag vill verkligen hedra S-regeringen för det arbete som man gjorde med att främja kulturskolan. Men jag vill också visa att det statliga bidraget som nu är återställt på 100 miljoner kronor, som det var före pandemin, alltså inte är den enda statliga satsningen utan att det även görs andra saker.

Regeringens huvudfokus är att bekämpa inflationen. Så är det. Till det är vi smärtsamt medvetna om den svårighet som detta innebär för väldigt många invånare i vårt avlånga land. Därför har vi gjort en rad insatser på grund av det. Vi har höjt bostadstillägget. Vi har sänkt drivmedelspriserna. Och vi lägger fram förslag efter förslag för att stärka arbetslinjen. Jag vet nämligen, och det vet också socialdemokratin, att det viktigaste för att vända ekonomin, få ned inflationen och få en fungerande ekonomi i samhället igen är att vi är fler som jobbar. Och är vi fler som jobbar är vi också fler som kan bidra till vår gemensamma välfärd. Då kan vi möjliggöra för fler satsningar. Vi kan ta hand om dem som behöver tas om hand. Men vi kan också möjliggöra för andra prioriteringar.

Just nu är vi i ett svårt ekonomiskt läge. Men jag kan försäkra att regeringens arbete helt och hållet går ut på att vända den negativa ekonomiska

trend som finns i Sverige i dag, se till att stärka vår ekonomi och driva ned inflationen och se till att vi kommer upp i vettiga nivåer igen, vilket kommer att möjliggöra för prioriteringar både på välfärden och på andra delar av samhället.

Anf. 111 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Min uppfattning är inte att regeringens huvudfokus är att stävja inflationstakten utan att det snarare är att prioritera höginkomstagare. Det är det som man har gjort i denna budget. 13 miljarder kronor talar för sig själva. Hade man enbart satsat på att stävja inflationen hade man väl riktat insatser till dem som faktiskt inte påverkar inflationstaktens höjning men som drabbas av densamma som allra mest.

Denna debatt handlar ju om barns och ungas möjligheter att få tillgång till en bra fritid, inte minst inom ramen för kulturskolans verksamhet. Där skär regeringen just nu i välfärden. Satsningar på den hade alltså inte bidragit till en ökad inflation. Det som vi nu kommer att se är massuppsättningar i välfärden – inom sjukvård, skola och omsorg. Vi kommer också att se att antalet utbildningsplatser inom till exempel kulturskolan kommer att minska, delvis på grund av minskade statsanslag till kommuner och regioner, delvis på grund av ett halverat statsbidrag till kulturskolan.

Kulturministern nämner inte med ett ord i denna debatt den prioritering som man valde att göra gentemot höginkomstagare som nu får en skattesänkning på 1 000 kronor i månaden. Varför nämner hon inte den? På vilket sätt var detta en satsning för att underlätta för de hushåll som har det svårt just nu, eller framför allt för de barn och unga som drabbas av det ekonomiska läget? Det finns mammor och pappor som vrider och vänder på matvaror i butikerna för att få det att gå runt under månaden.

Jag är otroligt orolig för att det vanliga konsumtionsbeteendet kommer att se ut som det gör, det vill säga att man måste prioritera att betala hyran, att man måste se till att det finns mat på bordet för barnen och att man i förlängningen inte kommer att ha möjlighet att betala för de fritidsaktiviteter och avgiftshöjningar som vi kommer att se i framför allt kommunerna.

Detta är ett stort och allvarligt problem som många står inför här och nu. Det kommer att innebära en försvagning av barns och ungas bildningsutveckling och kulturella deltagande i samhället.

Jag hoppas att kulturministern inför nästa budget avser att vidta åtgärder, för det är barnen som får ta konsekvenserna av den politik som förs just nu av regeringen och av Parisa Liljestrand som kulturminister.

Anf. 112 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag noterar att jag är mån om att lyfta fram sådant som jag ändå tycker att den förra regeringen gjorde på ett bra sätt. Jag noterar också att ledamöterna i debatten inte tenderar att vilja riktigt se det som kanske enar oss utan snarare pekar ut det som delar oss. Så kanske politiken är beskaffad. Men jag tycker att det är bra om man i alla fall kan försöka enas om det som är en styrka och som är positivt och om det som vi ändå har gemensamt. Det tror jag är ett bra sätt att jobba på.

Ledamoten frågade mig varför jag inte nämnde de 1 000 kronor i skattesänkning som höginkomstagare får som ett resultat av den beslutade budgeten. Jag kan svara genom att säga att ledamoten inte heller i sitt an-

förande en enda gång nämnde att Socialdemokraternas budgetförslag skulle ha höjt skatten för 1 miljon löntagare i Sverige.

Men det är inte där jag vill vara, och det är inte den debatten som vi behöver föra. Den debatt som vi behöver föra nu är hur vi gemensamt, eftersom jag tänker att detta är en uppgift för hela politiken, ska se till att fler i Sverige kan få ett drägligt liv, en dräglig tillvaro och möjlighet att vända den negativa ekonomiska trend som drabbar Sverige, Europa och världen i dag. Det handlar om vad vi kan göra för att möjliggöra för godare effekter och för att se till att vi kan vända denna negativa trend, driva ned inflationen och på så sätt se till att människor kan få en drägligare tillvaro.

Jag har talat om delar av det som denna regering har valt att satsa på, och jag är säker på att Lawen Redar ändå ser att vissa av dessa saker faktiskt kan vara rätt så nyttiga i det arbete som vi har framför oss.

Jag vill tacka ledamöterna för debatten, och jag ser fram emot att fortsatt diskutera denna fråga som är viktig.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2022/23:97 Sekretessgenombrott vid utlämnande för teknisk bearbetning eller teknisk lagring av uppgifter

Skrivelse

2022/23:96 Riksrevisionens rapport om kvalitetsavgifter och regressrätt

Motioner

med anledning av prop. 2022/23:73 En särskild straffbestämmelse för deltagande i en terroristorganisation

2022/23:2353 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S)

2022/23:2356 av Gudrun Nordborg m.fl. (V)

2022/23:2357 av Bassem Nasr m.fl. (MP)

EU-dokument

COM(2022) 652 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén SAMT Regionkommittén En drömarstrategi 2.0 för ett smart och hållbart ekosystem för obemannade luftfartyg i Europa

COM(2023) 88 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/1242 vad gäller skärpning av normerna för koldioxidutsläpp från nya tunga fordon och införande av rapporteringsskyldigheter samt om upphävande av förordning (EU) 2018/956

COM(2023) 147 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1227/2011 och (EU) 2019/942 för att förbättra unionens skydd mot otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaden för energi

Prot. 2022/23:82

28 mars

Svar på

interpellationer

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 24 mars

2022/23:286 Inrättande av en oberoende kontrollfunktion

av *Katja Nyberg* (SD)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2022/23:287 Försäkringskassans hantering av felaktiga utbetalningar

av *Isak From* (S)

till statsrådet *Anna Tenje* (M)

2022/23:288 En strategi för att minska metan- och lustgasutsläpp från jordbruket

av *Jytte Guteland* (S)

till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

den 27 mars

2022/23:289 Träffsäkrare subventionerade anställningar

av *Sofia Amløh* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister *Johan Pehrson* (L)

2022/23:290 Israels utveckling

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 mars

2022/23:485 Bättre villkor för reservofficerare

av *Hanna Gunnarsson* (V)

till försvarsminister *Pål Jonson* (M)

2022/23:486 Strategi för att stärka godstransportnäringen

av *Gunilla Svantorp* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

den 27 mars

2022/23:487 Överflyttning av makt till WHO

av *Staffan Eklöf* (SD)

till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

2022/23:488 Beslut om bildande av naturreservat på Tjörn

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)

2022/23:489 Risker med utländskt ägande i svensk hälso- och sjukvård

av *Anna Vikström* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:490 Ugandas hets mot hbtqi-personer

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:491 Regeringens stöd till Danmark i mål C-19/23 om minimilöner

av *Ciczie Weidby* (V)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

Prot. 2022/23:82

28 mars

-----

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.49.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 52 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 23–24

mars	1
Anf. 1 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 2 MATILDA ERNKRANS (S)	4
Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	5
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S)	6
Anf. 5 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 6 LEONID YURKOVSKIY (SD)	6
Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	7
Anf. 8 LEONID YURKOVSKIY (SD)	7
Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	8
Anf. 10 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	8
Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	8
Anf. 12 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	9
Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	9
Anf. 14 MALIN BJÖRK (C)	9
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 16 MALIN BJÖRK (C)	11
Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	11
Anf. 18 ELIN SÖDERBERG (MP)	11
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	12
Anf. 20 ELIN SÖDERBERG (MP)	12
Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	12
Anf. 22 JAN ERICSON (M)	13
Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	13
Anf. 24 JAN ERICSON (M)	14
Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	14
Anf. 26 MAGNUS BERNTSSON (KD)	14
Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	15
Anf. 28 MAGNUS BERNTSSON (KD)	15
Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	16
Anf. 30 LOUISE EKLUND (L)	16
Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	16
Anf. 32 LOUISE EKLUND (L)	17
Anf. 33 ULF HOLM (MP)	17
Anf. 34 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
Anf. 35 JYTTE GUTELAND (S)	18
Anf. 36 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
Anf. 37 REBECKA LE MOINE (MP)	18
Anf. 38 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
§ 2 Justering av protokoll	19
§ 3 Meddelande om frågestund	19
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	19
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	20
§ 6 Anmälan om faktapromemorior	20
§ 7 Ärenden för bordläggning	21
§ 8 Svar på interpellation 2022/23:263 om Palestina och Israel	21

Anf. 39	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	21
Anf. 40	JOHAN BÜSER (S)	22
Anf. 41	PETER HULTQVIST (S)	23
Anf. 42	JACOB RISBERG (MP)	24
Anf. 43	AZRA MURANOVIC (S)	25
Anf. 44	LINNÉA WICKMAN (S)	26
Anf. 45	MALCOLM MOMODOU JALLOW (V)	27
Anf. 46	OLA MÖLLER (S)	28
Anf. 47	HÅKAN SVENNELING (V)	29
Anf. 48	AYLIN FAZELIAN (S)	30
Anf. 49	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	31
Anf. 50	JOHAN BÜSER (S)	32
Anf. 51	PETER HULTQVIST (S)	33
Anf. 52	JACOB RISBERG (MP)	33
Anf. 53	AZRA MURANOVIC (S)	34
Anf. 54	LINNÉA WICKMAN (S)	34
Anf. 55	MALCOLM MOMODOU JALLOW (V)	35
Anf. 56	TREDJE VICE TALMANNEN	35
Anf. 57	OLA MÖLLER (S)	35
Anf. 58	HÅKAN SVENNELING (V)	36
Anf. 59	AYLIN FAZELIAN (S)	36
Anf. 60	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	37
Anf. 61	JOHAN BÜSER (S)	38
Anf. 62	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	38
§ 9 Svar på interpellation 2022/23:268 om levnadsvillkor för		
individer med funktionsnedsättning..... 39		
Anf. 63	Statsrådet ANNA TENJE (M)	39
Anf. 64	JESSICA RODÉN (S)	40
Anf. 65	Statsrådet ANNA TENJE (M)	40
Anf. 66	JESSICA RODÉN (S)	41
Anf. 67	Statsrådet ANNA TENJE (M)	41
Anf. 68	JESSICA RODÉN (S)	42
Anf. 69	Statsrådet ANNA TENJE (M)	42
§ 10 Svar på interpellation 2022/23:256 om nedgången i		
bostadsbyggandet..... 43		
Anf. 70	Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	43
Anf. 71	MARKUS KALLIFATIDES (S)	44
Anf. 72	LARS BECKMAN (M)	44
(forts.)		45
Ajournering..... 45		
Återupptaget sammanträde..... 45		
§ 10 (forts.) Svar på interpellation 2022/23:256 om nedgången		
i bostadsbyggandet..... 46		
Anf. 73	Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	46
Anf. 74	MARKUS KALLIFATIDES (S)	47
Anf. 75	LARS BECKMAN (M)	47
Anf. 76	Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	48
Anf. 77	MARKUS KALLIFATIDES (S)	49
Anf. 78	Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	50

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:266 om Trafikverkets avgifter	50
Anf. 79 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	50
Anf. 80 LARS ISACSSON (S)	51
Anf. 81 MATHIAS BENGTTSSON (KD).....	51
Anf. 82 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	52
Anf. 83 LARS ISACSSON (S)	53
Anf. 84 MATHIAS BENGTTSSON (KD).....	54
Anf. 85 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	55
Anf. 86 LARS ISACSSON (S)	55
Anf. 87 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	56
§ 12 Svar på interpellation 2022/23:271 om körförmåga vid synfälsbortfall	56
Anf. 88 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	56
Anf. 89 GUNILLA SVANTORP (S).....	56
Anf. 90 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	57
Anf. 91 GUNILLA SVANTORP (S).....	57
Anf. 92 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	58
Anf. 93 GUNILLA SVANTORP (S).....	58
Anf. 94 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	59
§ 13 Svar på interpellation 2022/23:239 om kulturarvsinstitutioners oberoende och principen om armlängds avstånd	59
Anf. 95 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	59
Anf. 96 LAWEN REDAR (S).....	60
Anf. 97 KRISTOFFER LINDBERG (S).....	61
Anf. 98 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	62
Anf. 99 LAWEN REDAR (S).....	63
Anf. 100 KRISTOFFER LINDBERG (S).....	64
Anf. 101 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	64
Anf. 102 LAWEN REDAR (S).....	65
Anf. 103 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	65
§ 14 Svar på interpellation 2022/23:242 om halveringen av kulturskolebidraget	66
Anf. 104 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	66
Anf. 105 LAWEN REDAR (S).....	67
Anf. 106 KRISTOFFER LINDBERG (S).....	68
Anf. 107 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	69
Anf. 108 LAWEN REDAR (S).....	69
Anf. 109 KRISTOFFER LINDBERG (S).....	70
Anf. 110 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	71
Anf. 111 LAWEN REDAR (S).....	72
Anf. 112 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	72
§ 15 Bordläggning	73
§ 16 Anmälan om interpellationer	74
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	74
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.49.	75